EILANDSRAAD VAN ARUBA

Notulen 1966 **No.** 3

NOTULEN

van de openbare vergadering van de Eilandsraad

op vrijdag 1 juli 1966 des avonds om 20.00 uur.

Behandelde onderwerpen:

VOORZITTER: O.S. Henriquez, Gezaghebber.

SEKRETARIS: A.J. Booi, Sekretaris van het eilandgebied.

Aanwezig zijn de leden: W.C.Anslijn, L.V.Britten, L.A.I.Chance, D.G.Croes, M.Croes, L.Croes, I.S. de Cuba, M. de Cuba, J.Erasmus, A.Falconi, F.D. Figaroa, E.R.Finck, D.Flemming, J.Geerman, F.V.Lacle, J.U.Maduro, D.Tromp, A.Werleman, A.I.W.Wijngaarde, alsmede de gedeputeerde G.A.Oduber en D.C.Mathew.

Afwezig zijn de leden: C.A.Eman en Mevr. M.Irausquin.

DE VOORZITTER: Ik open hiermee deze openbare vergadering van de Eilandsraad en heet U allen van harte welkom.
Ik stel thans aan de orde agenda-punt 1.

1. Ingekomen stukken:

   Brief van het Bestuurscollege dd. 29 juni 1966 inzake waarneming van de eilandssekretaris. (Ag.no. 6105).

DE VOORZITTER: Deze brief luidt als volgt: Met verwijzing naar het bepaalde in artikel 48 van het Reglement van Orde Eilandsraad Aruba, Ab. 1960 no. 11, hebben wij de eer U te berichten, dat wij de heer A.I. Muyale, Commies B. ten Bestuurskantore hebben aangewezen om de eilandssekretaris, gedurende diens vrijstelling van dienst en buitenlandsverlof, ingaande 30 juni a.s., als zodanig te vervangen.

Op voorstel van de Voorzitter wordt dit stuk ter kennisgeving aangenomen.

2. Wijziging en verlaging van het watertarief voor de bevolking van Aruba. (Ag.no. 6133).

DE VOORZITTER: Ik wou de Raad voorstellen, om gebruikmakende van artikel 11, 4e lid, dit agenda-punt en het volgende tegelijk te behandelen, omdat zij beide in feite op hetzelfde neerkomen. Hebt U daar bezwaar tegen?

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, deze fraktie heeft geen bezwaar Uw voorstel aan te nemen als de indieners van het tweede agenda-punt geen bezwaar hebben.

DE VOORZITTER: Hebben de indieners van het tweede agenda-punt bezwaar?

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, wij hebben geen enkele bezwaar, indien U ons in de gelegenheid stelt ons voorstel eerst toe te lichten.

DE VOORZITTER: Dan worden agenda-punt 2, dat ik zonet voorlas en agenda-punt 3 tegelijk behandeld.

3. Verzoek van de raadsleden E.R.Finck, M. de Cuba en J.Geerman om de Raad in te lichten ten aanzien van de vraag of een verdere verlaging van het watertarief thans economisch mogelijk en financieel verantwoord is. (Ag.no. 6143).

DE VOORZITTER: Agenda-punt 2 was aangevraagd door de raadsleden: A.Werleman, F.D.Figaroa en M.Croes.
Ik wil thans het woord geven aan de ondertekenaars van het eerste verzoekschrift. Het woord is thans aan de heer Werleman.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats een woord van dank, omdat U deze vergadering zo spoedig bijeen hebt geroepen. Verder, Mijnheer de Voorzitter, wilde ik naar voren brengen, dat het algemeen bekend is dat goed en goedkoop water een van de eerste vereisten is voor de volksgezondheid. Hier moeten wij stellen, dat wij er zeker van zijn - en iedereen is ervan overtuigd - dat wij goed water hebben, als wij dit vergeleken met Curacao, goedkoop is het nog niet, althans niet voor de bevolking. Daarentegen hebben de grote maatschappijen, die financieel sterker zijn reeds 7 vette jaren gehad, omdat zij 7 jaar lang van goedkoop water hebben geprofiteerd. Dit wil zeggen tegen ongeveer f.1,-- per m3. De bevolking daarentegen, Mijnheer de Voorzitter, heeft 7 magere jaren gehad, 7 jaren, waarin de bevolking ongeveer f.1,40 per m3 moet betalen, terwijl er vele zijn, die dit niet langer kunnen, wanwege de werkloosheid op ons eiland. Dit is U zeker wel bekend. Het is meer dan tijd, Mijnheer de Voorzitter, dat ook de bevolking eens moet gaan genieten van een meer gesocialiseerde waterprijs, wat ook de volksgezondheid en de volkshygiene zeker ten goede zal komen. Het ligt niet aan ons, dat er nog steeds geen goedkoper tarief tot stand is gekomen voor de bevolking, Mijnheer de Voorzitter, wij wensen namelijk nogmaals naar voren te brengen, bij deze gelegenheid, dat er meerdere verzoeken zijn geweest van deze zijde om verlaging van het watertarief. Er zijn meerdere stemmen hiervoor in deze Raad. Mijnheer de Voorzitter, misschien zult U straks wel zeggen, dat er wel een verlaging geweest is ongeveer 7 jaar terug in juni 1959. Maar, Mijnheer de Voorzitter, als wij even vergelijken en memoreren, dat er intussentijd ettelijke miljoenen, geen 10 miljoen, geen 20 miljoen, maar 70 miljoen, geinvesteerd is in de waterfabriek gekoppeld met stroomopwekking, dan was het zeker verantwoord, dat door het Bestuurscollege in het verleden in het vooruitzicht werd gesteld, dat er een verlaging zou komen ook voor de bevolking.

Tot heden, Mijnheer de Voorzitter, is er nog niets tot stand gebracht in de 7 jaar. Het waren 7 magere jaren voor de bevolking.
Daarentegen is er wel een behoorlijke verlaging geweest voor de grote industrieën, de hotels, schepen, de nutriculture farm, Mijnheer de Voorzitter, die nog steeds met een verlies werkt. Met deze grote investering wordt de indruk zeker gevestigd, dat deze grote bedragen, deze ettelijke miljoenen meer bedoeld zijn voor de financieel sterkeren.
Het is een feit, Mijnheer de Voorzitter, dat de bevolking de grootste afnemer is en een verlaging van de waterprijs zal een grotere afname door de bevolking met zich meebrengen. Het bewijs daarvoor hebt U zeker. De rendabiliteit van de bestaande fabrieken van het Water & Energie Bedrijf kan ongetwijfeld opgevoerd worden door de efficientie van het bedrijf op te voeren. Het spijt mij, Mijnheer de Voorzitter, in dit verband te moeten opmerken, dat wij tot heden geen inzage hebben kunnen krijgen van het rapport dat opgesteld werd door een ingenieursbedrijf, dat werd aangezocht door het Bestuurscollege.
Misschien kan het Bestuurscollege ons hieromtrent verdere inlichting verstrekken.
Kostenbesparing, Mijnheer de Voorzitter, is zeker mogelijk door inschakeling van meer lokale krachten om ook hogere en verantwoordelijke posten bij het Water & Energie te bekleden. Ik wil alleen maar kortheidshalve verwijzen naar de "policy" die de Lago en de Aruba Chemical Industries in deze voeren. Mijnheer de Voorzitter, onze lokale mensen worden toevertrouwd met het bedrijf van zeer ingewikkelde installaties bij de Lago en de Aruba Chemical Industries. Bij onze bedrijven schijnt dat niet te kunnen. Ik vraag mij af waarom.
Kostenbesparing is tevens mogelijk door het onderhoud van de fabriekseenheden op meer efficiente wijzen te doen plaatsvinden door eigen ploegen te gebruiken voor alle mogelijke onderhoudswerkzaamheden, in plaats van deze uit te besteden. Mijnheer de Voorzitter, kostenbesparing wordt verkregen door de aanleg van de "fuel oil" of stook-olie leiding van de Lago naar Balashi. Afschrijvingen of installaties, die verleden jaar verhoogd werden kunnen worden teruggebracht tot de normale afschrijving en afschrijving op het distributie-net kan over zeker een iets langere periode uitgestrekt worden, ik denk bijvoorbeeld aan 5 jaar. Voor de bouw van het centraal kantoor van het Water & Energie Bedrijf worden kosten op vervoer en dergelijke gespaard.
Alles is nu weer gecentraliseerd. De nieuwe distillatie-eenheid van 3000 m3 per dag is meer efficient en werkt goedkoperder dan de andere units waarmede de bedrijfskosten tevens gedrukt worden.
Het Bestuurscollege kan Nederland benaderen teneinde een gedeelte van de rente op de geldlening ten behoeve van het waterprojekt te helpen dragen om zodoende een socialisering van de waterprijs mogelijk te maken. Ik weet niet of het Bestuurscollege ooit in deze richting heeft gedacht.
Het Bestuurscollege kan tevens onderhandelen met de industrieën en maatschappijen die het water goedkoper krijgen dan de bevolking teneinde een meer reele prijs voor het water te bedingen.
Het Bestuurscollege kan tevens een reele prijs bedingen voor de levering van elektriciteit aan de Elmar en aan de andere afnemers, zonder dat dit tarief verhogend behoeft te werken voor de bevolking.
Mijnheer de Voorzitter, indien het Bestuurscollege al het voorgaande in overweging had willen nemen en mocht overnemen en een serieuze bestudering van de mogelijkheid tot verlaging van de kosten bij het Water & Energie Bedrijf, zou willen maken dan zijn wij ervan overtuigd, dat dit niet alleen de "break even point" zal bereiken, doch dat er zelfs misschien van een kleine winst sprake kon zijn. Om hoger genoemde redenen, Mijnheer de Voorzitter, stellen wij thans aan de Raad voor de volgende wijzigingen te brengen in de watertarieven zoals vastgesteld in het

afkondigingsblad 1959 no 14, dit namelijk in de bijlage, behorende bij genoemde afkondigingsblad.
Ons voorstel, Mijnheer de Voorzitter, komt in het algemeen hierop neer, dat wij de Raad willen vragen om een tariefverlaging van ongeveer 15% tot stand te brengen en goed te keuren. Dit betekend, Mijnheer de Voorzitter, dat er meerverbruik ongeveer op f.1,20 zou komen te liggen.
Wij zouden graag zien, dat deze wijziging in werking traden met ingang van de aanvang van de rekenperiode over de maand september 1966. Dat is het eerste voorstel, Mijnheer de Voorzitter. Dus om voorlopig de bevolking te helpen om de kosten te dragen van de volgens ons hogere prijs van het water als vergelekenbij wat de andere, dus de industrieën krijgen.
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben ten tweede een ander voorstel en dit is het voorstel aan de Raad om het Bestuurscollege op te dragen een verdere studie te maken van de mogelijkheden tot verlaging van het watertarief voor de bevolking tot f.1,-- per m3, ingaande 1 januari 1967.
Dit is ons tweede voorstel.
Wij willen eerst beginnen met ongeveer 15% verlaging en ten tweede willen wij het Bestuurscollege vragen om de mogelijkheid tot verlaging tot f.1,-- ingaande 1 januari 1967 te bewerkstelligen. Wij zouden graag het standpunt vernemen van de andere frakties in deze Raad. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Mijnheer Werleman, voordat ik de andere heren het woord geef, kunt U mij het tweede voorstel ook schriftelijk indienen?
Volgens het Reglement van Orde moeten de voorstellen schriftelijk worden ingediend. Mijn tweede vraag is of Uw twee voorstellen ondersteund worden.

Beide voorstellen van de heer A.Werleman worden ondersteund door de heren F.D.Figaroa en M.Croes.

DE HEER F.D.FIGAROA: Señor Presidente, primeramente mi gratitud pa e diligencia cu Señor Presidente a demonstra yamando e reunion aki asina liher cu nos por a discuti e caso aki awe nochi mes y cu probablemente un decicion por worde tumá. Tumando na cuenta cu ultimamente tin hopi hende sin trabao y cu nan ta den un situacion deplorabel y pa alivia nan causa nos a pensa cu por tin posibilidad pa baha e prijs di awa asina cu e hendenan aki por bin haci uso di awa pa den un of otro manera nan por bin haya algu pa come y algu pa bebe, esta awa.
Pa e motibo ey nos a pidi un reunion pa nos acerca tur e representantenan di pueblo pa yuda nos den idea pa nos por bin na un acuerdo pa baha e prijs di awa. Durante varios tratamento di presupuestonan den pasado semper nos fraccion a trece adilanti e deseo pa rebaha e prijs di awa, loke e tempo ey, aparentemente tabata hopi dificil. Pero tumando na cuenta awor cu nan a caba di pone un linea nobo pa azeta na e planta cu siguramente lo ta mucho mas barata, den otro forma lo nan no a pone e tubo.
Tumando na cuenta tambe cu planta di awa y electricidad a centralisa nan empresa y nan kantoornan na ún lugar locual lo trece menos gasto y tambe cu ultimamente un planta nobo a bini cla cu ta duna mas produccion y ta exigi menos personal pa traha cu ne. Teniendo na cuenta tambe cu tin e posibilidad cu e mantenimiento di e planta por worde haci cu hendenan cu ta trahando na waterleiding mes y no tin mester di busca companianan pafor di waterleiding pa bin traha e trabao di mantenimiento aki cu naturalmente ta costa gobierno mucho mas plaka.
Tocante e peso di e interes cu ta pisa riba e capital cu ta inverti den e planta ey, ta bien posibel cu den un of otro manera nos por acerca gobierno Hulandes pa mira un medio cu por baha e peso ey, cu di tal manera nos por acumula mas fondo pa nos por combati e perdida di e capital cu ta worde perdi na e momento cu e prijs di awa aki worde rebaha.
En coneccion cu bahamento di e prijs aki tambe mi kier trece adilanti

pa Bestuurscollege por busca manera di bora e fuentenan natural di awa cu tin den suelo di Aruba locual no ta un soño, pero locual ta bien posibel. Nos tin un lugar cu yama Hydroponics banda di Paradijs. E lugar aki ta gasta awa na cantidad y e ta produci masha poco cos, cu posiblemente por elimina e cos ey tambe tumando e hendenan cu ta traha ey na Openbare Werken of na Werkverschaffing. Pasobra di e tanto hende no ta traha ey y e poco cu ta traha ey no ta gana tanto placa. E placa cu ta worde gana pa hendenan cu no ta d'jaki banda. Otro cos, Señor Presidente, no obstante cu mas o menos oktober di aña pasa Bestuurscollege a acerca Raad pa Raad duna un suma di mas o menos f.25.000 pa un compania Americano investiga e posibilidadnan pa economisa mas tanto riba empresa di Waterleiding cu te awe - ta mas o menos 8 luna despues caba e rapport aki probablemente mester ta cla caba - Raad nunca a haya tende nada di e rapport ey.
Mi ta calcula cu den e rapport aki mester tin proposicionnan cu a worde haci na Bestuurscollege for di cual Bestuurscollege por economisa plaka cu tambe por bin cubri parti di e perdidanan cu e rebaha di awa lo bay costa gobierno. Por lo pronto esaki ta tur y mi ta completamente di acuerdo cu loke mi colega, Señor Werleman, a trece caba padilanti y mi ta trece e proposicion di nos den e Raad aki cu esperanza cu nos lo comprende otro bon y tur fraccion por duna nan apoyo pa yudanza di nos pueblo.
E cos aki no ta pa haci lawaai of pa haci brillo, pero e proposicion aki a worde trecí padilanti ya cu debidamente nos a pensa ariba d'je y ta un cos cu segun nos por worde realiza. Masha danki, Senor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats mijn dank voor de voortvarendheid, die U aan de dag gelegd heb door deze vergadering zo spoedig bijeen te roepen, zodat wij vanavond zelf deze zaak kunnen bespreken en dat er waarschijnlijk een beslissing genomen zal kunnen worden.
Rekening houdende met het feit, dat er thans vele mensen zijn zonder werk, die verkeren in een erbarmelijke toestand en teneinde hun leed enigszins te verlichten hebben wij gedacht, dat de mogelijkheid misschien zou kunnen bestaan om de waterprijs te verlagen, zodat deze mensen het water zouden kunnen gebruiken en zodoende wat meer te eten zouden krijgen en wat meer te drinken, water dan, zouden hebben.
Daarom hebben wij een vergadering aangevraagd teneinde al de vertegenwoordigers van het volk te kunnen benaderen om ons te steunen in dit idee, zodat wij tot een overeenstemming zullen kunnen komen omtrent de verlaging van de waterprijs. Gedurende verschillende vergaderingen waarin de begrotingen werden behandeld heeft onze fraktie steeds in het verleden de wens naar voren gebracht om de waterprijs te verlagen, wat, toen, naar alle waarschijnlijkheid, zeer moeilijk was. Maar rekening houdende thans met het feit, dat er pas een nieuwe olieleiding is aangelegd naar de plant, wat zeer zeker goedkoper zal uitkomen, anders had men die pijpleiding niet aangelegd; rekening houdende met het feit, dat de waterfabriek en ook de electriciteitsfabriek hun bedrijven en kantoren hebben gecentraliseerd op een plaats, wat uiteraard minder kosten met zich mee brengt. Laatst is er een nieuwe plant klaar gekomen, die meer produceert en die minder personeel nodig heeft om haar te drijven. Wanneer wij ook rekening houden met het feit, dat het onderhoud van de plant kan geschieden met mensen die op de fabriek zelf werkzaam zijn en er geen maatschappijen buiten de fabriek aangetrokken moeten worden voor het onderhoud, wat uiteraard meer zal kosten, dan kunnen de kosten daardoor ook gedrukt worden.
Wat betreft de last van de interest die op het kapitaal drukt, dat in die fabriek is geinvesteerd, is het heel goed mogelijk, dat wij op de een of andere wijze de Nederlandse Regering zullen kunnen benaderen om een manier te zoeken om deze last te verlichten, zodat wij dan over

voldoende kapitaal zullen komen te beschikken om het kapitaal dat verloren gaat, wanneer wij overgaan tot verlaging van de waterprijs op te vangen. In verband met deze verlaging van de waterprijs wil ik ook naar voren brengen, dat het Bestuurscollege een of andere mogelijkheid bestudeert om de natuurlijke bronnen, die zich in de Arubaanse bodem bevinden - wat zeer zeker geen droom is - aan te boren, iets wat heel goed mogelijk is. Wij hebben een plaats genaamd Hydroponics in de buurt van Paradijs. Dit bedrijf verbruikt enorme hoeveelheden water en produceert maar heel weinig, zodat het misschien beter zou zijn om dit bedrijf op te heffen en de mensen die daar werkzaam zijn over te brengen naar Dienst Openbare Werken of naar de Werkverschaffing, want er werken daar niet zoveel mensen en de weinige die daar werken verdienen niet zoveel geld. Geld wordt verdiend door mensen die daar werken, maar die niet van onze streken zijn. Nog iets, Mijnheer de Voorzitter, niettegenstaande het Bestuurscollege ongeveer rond oktober van het vorig jaar de Raad heeft benaderd om een bedrag van f.25.000 beschikbaar te stellen, voor een Amerikaanse firma om de mogelijkheden te onderzoeken om zoveel mogelijk te bezuinigen op het Bedrijf van de Waterleiding, heeft de Raad tot heden - dus ongeveer 8 maanden later, en dit rapport zal hoogstwaarschijnlijk reeds klaar zijn - niets over dat rapport mogen horen. Ik veronderstel, dat er in dat rapport wel voorstellen moeten zijn, die gedaan zijn aan het Bestuurscollege, waarbij het Bestuurscollege wel zal kunnen bezuinigen en die daardoor dus ook een deel van de kosten zullen kunnen dekken van het verlies dat zal voortvloeien uit de verlaging van de waterprijs. Voorlopig kan ik hiermede volstaan. Ik ben het helemaal eens met hetgeen mijn collega Werleman reeds naar voren heeft gebracht en ik breng dit voorstel van ons hier in deze Raad, in de hoop, dat wij elkaar goed zullen begrijpen en dat alle frakties hieraan hun steun zullen kunnen geven om zodoende ons volk te helpen. Deze zaak is hier niet aanhangig gemaakt om lawaai te schoppen of om op een of andere wijze uit te blinken, maar deze zaak werd naar voren gebracht om er behoorlijk over na te denken, aangezien het iets betreft, dat volgens ons zeer zeker verwezenlijkt zal kunnen worden. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M.CROES: Mijnheer de Voorzitter, alhoewel wij op het eiland leven omringd door water, is bruikbaar water een van onze schaarste faktoren hier op Aruba. Al onze bruikbare water moet strakjes komen van de distillatie inrichtingen te Balashi. De wens naar water in overvloed is een wens, die onder verschillende volken leeft. De wens naar goedkoop water is een wens, die hier op Aruba bij de bevolking de eerste plaats inneemt. Herhaaldelijk werd in deze Raad gesproken en de wens naar voren gebracht om te komen tot een goedkopere prijs voor het water. Men drong aan op verlaging van het watertarief en tot instelling van een speciale tarief voor landbouwers. Wanneer wij vanavond met een voorstel komen is een dergelijk verzoek niet nieuw in deze Raad. Alle frakties hebben in de loop der jaren hierover hun wensen naar voren gebracht en met grote optimisme hebben wij allemaal zitten wachten en hopen, totdat het mogelijk zou worden om de waterprijs te verlagen. Het feit, dat wij vanavond hier zijn gekomen met een dergelijk voorstel, Mijnheer de Voorzitter, is in tegenstelling met wat vele mensen denken, geen politieke stunt. Het is alleen maar een uitdragen van de wens, die lange tijd onder de bevolking en in deze Raad heeft geleefd en nú zien wij de mogelijkheid om deze verlaging te verwezenlijken. Ook is het geenszins een navolging van hetgeen op Curacao gebeurd is. Op het ogenblik zouden wij op de allerlaatste plaats Curacao aan ons ten voorbeeld willen stellen. Het voorstel dat door de heer Werleman naar voren werd gebracht is een welbedacht, verantwoord voorstel, waarvan de verwezenlijking wel degelijk mogelijk is.

Het ligt niet in onze bedoeling om economische chaos en financiële wanordes te scheppen verre daarvan. De Beslissingen, die wij hier in de afgelopen jaren hebben genomen wijzen erop, dat wij niet degenen zijn, die Aruba voor de financiële crisis willen stellen.
Te allen tijde hebben wij op loyale wijze medegewerkt om de belangen van Aruba op de best mogelijke manier te bevorderen.
Daarom vind ik het ook een beetje voorbarig dat een plaatselijk blad heeft gemeend commentaar in afbrekende zin te moeten leveren op het voorstel, dat gedaan werd voordat men eigenlijk wist waarover het voorstel ging en wat het eigenlijk inhield. Ik hoop, dat de redaktie van dit blad, na het vernemen van onze standpunten en het aanhoren van onze voorstellen, zich zal beraden en ons zou willen zuiveren van de ongerechtigde blaam van politieke onverantwoordelijkheid die onze positie is geworden. Mijnheer de Voorzitter, wanneer wij spreken over verlaging van waterprijs, dan bedoelen wij ook een verlaging.
In 1959 is er weliswaar een herziening geweest. Dit was geen verlaging. Een verlaging is waarover wij thans spreken. In 1959 werd een nieuwe waterprijs ingediend. Een nieuwe waterprijs gebaseerd op de produktieresultaten van een nieuwe bedrijf installatie, die toentertijd reeds een investeringsoffer van 32 miljoen had gevergd. Dit was in werkelijkheid een herziening en geen verlaging.

Ik kan het voorstel van de heer Werleman, dat ik reeds schriftelijk heb ondersteund, mijn volste medewerking geven, Mijnheer de Voorzitter. Op het ogenblik is er een groeiende werkloosheid op Aruba.
Moeilijke tijden liggen in het verschiet, voornamelijk voor de Arubaanse gezinnen. Vele mensen hebben in de afgelopen jaren, wegens afvloeiing bij de grote maatschappijen hun betrekking verloren. Nu leven deze mensen op een bedéling, ik zou niet zeggen een schrale, maar zeker onvoldoende, vanwege de maatschappij. Op het ogenblik laat de moeilijkheid zich nog niet in alle scherpte voelen, omdat vele mensen hier een matig kapitaal hebben gespaard in de loop der jaren.
Maar zij teren op het ogenblik erop en binnen afzienbare tijd zal er moeilijke tijden aanbreken voor menige huisgezinnen hier op Aruba.
Een van de manieren waarop wij hierin hulp kunnen bieden is door verlaging van de waterprijs, water, dat één van de eerste levensbehoefte is van de beschaafde mens. Mijnheer de Voorzitter, het Bestuurscollege zou natuurlijk willen vragen hoe wij dan de derving van inkomen zullen opvangen. Wij hebben verschillende overwegingen aan het Bestuurscollege gegeven in deze richting. De huidige water-installatie, Mijnheer de Voorzitter, is ook meteen een elektriciteitsinstallatie. Vroeger was het zo, dat het hoofdprodukt van de plant op Balashi water was.
Op het ogenblik is het hoofdprodukt elektriciteit. De elektriciteit brengt 4 maal zoveel inkomen in voor het eilandgebied als het water.
Een goed vooruitziende gouvernementsbeleid zou van deze omstandigheid gebruik hebben gemaakt om meteen de waterprijs te drukken en de produktie van elektriciteit de derving hiervan laten opvangen. Dit is niet gebeurd maar het kan alsnog gebeuren.

Verder, Mijnheer de Voorzitter, is deze dagen de stookolieleiding in gebruik genomen. De leiding, het spreekt vanzelf dat deze stookolieleiding kostenverlagend werkt. Het vervoer van de stookolie hoeft niet meer per tankwagen van de Lago te worden vervoerd.
Bovendien werd de olie onder hoge druk en hoge temperatuur naar de plant gepompt en daar afgeleverd op een wijze waarop het voordeliger is te stoken.
Het klinkt een beetje nietszeggend, maar een deskundige zou U kunnen voorrekenen dat dit meteen een besparing met zich meebrengt.

Op de bedrijfsinstallatie te Balashi bestaat de mogelijkheid, Mijnheer de Voorzitter, van een meer efficiente werkwijze en een meer goedkope werkwijze door de omscholing van arbeiders en ambtenaren in de hogere rangen. Wij staren ons op het ogenblik blind op de omscholing van lager personeel. Dit is een loffelijke poging. Maar, Mijnheer de Voorzitter, personeel in hogere rang kan ook worden omgeschoold en met veel betere resultaten dan personeel in lagere rangen. Neem bijvoorbeeld de toestand bij de Lago waar grote kapitalen zijn geinvesteerd in de omscholing van hoger geplaatst personeel, die op het ogenblik praktisch de gehele "foreign staff" heeft vervangen.
Verder is het mogelijk, Mijnheer de Voorzitter, om bijvoorbeeld, in plaats van iedere maand de meters te laten opnemen, dit te doen op een basis van om de 6 maanden. Men weet ongeveer hoe het gemiddelde waterverbruik van ieder gezin is. Indien men dit niet weet is het niet moeilijk dit uit te vinden met behulp van de vergevorderde I.B.M.-machines, die de Overheid in dienst heeft. Men zal dan gemiddelde kunnen stellen en dit om de 6 maanden, bijvoorbeeld controleren en dan een bijstelling maken voor de volgende periode van 6 maanden. Hierdoor bespaart men veel in het opnemen van meters en op het gebruik van auto's enz, wat ook kostenverlagend werken.
Een ander punt, dat reeds naar voren is gebracht en dat ook kostenverlagend zou kunnen werken, is een bespreking met Nederland omtrent de absorbering van een gedeelte van hun rente op de waterinstallatie.
Ik bedoel hiermee geen verlaging van de rente, want dat zou onmogelijk zijn. Een verlaging van de rente zou ons in de positie stellen, dat wij geen kapitaal op de vreemde arbeidsmarkt zouden kunnen lenen, maar wij kunnen wel een beroep doen op Nederland om met het oog op de heersende slechtende economische toestanden hier een gedeelte van deze last op zich te nemen zodat wij in staat zullen zijn om de waterprijs een beetje te socialiseren, zoals reeds eerder werd gezegd.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, is het mij gebleken, dat er nogal een grote achterstand bestaat bij de betaling van waterrekeningen. Dit is niet vreemd, omdat op het ogenblik vele families hier op Aruba gedrukt gaan onder grote zorg. Ik heb laatst iemand bij mij gehad die achterstallige rekeningen had vanaf september vorig jaar. Ik heb altijd gedacht dat dit niet mogelijk was, maar het is mij gebleken, dat het toch wel mogelijk is en ik heb in verschillende andere gevallen families bezocht die rekeningen hadden vanaf januari dit jaar. Er zijn op het ogenblik mensen hier op het eiland die niet in staat zijn geweest om vanaf januari, dus gedurende het gehele jaar hun waterrekeningen te betalen. Ik maak mij sterk, Mijnheer de Voorzitter, dat op den duur het Eilandgebied deze rekeningen toch zal moeten absorberen. Een verlaging van de waterprijs zou deze mensen in staat stellen om de rekeningen te betalen in de eerste plaats en in de tweede plaats zou verlaging van de waterprijs voor de beter-gesitueerden betekenen, dat zij in staat zullen zijn om meer water af te nemen hetgeen weer compenseert voor de derving van inkosten, vanwege de verlaging. Indien het Bestuurscollege al deze punten in overweging wil nemen, dan ben ik er zeker van dat zij besparingen zou kunnen vinden die de voorgestelde verlaging ten volle zal kunnen vergoeden en ik wil een beroep doen op mijn mede-collegas in deze Raad om ons voorstel te ondersteunen, om zodoende een verlaging van het watertarief ten gunste van de bevolking van Aruba mogelijk te maken.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, namens onze fraktie wil ik U onze erkentelijkheid betuigen voor de vlotte wijze waarop U deze vergadering heeft willen beleggen. Mijnheer de Voorzitter, het lag reeds in de bedoeling van deze fraktie enige tijd om het Bestuurscollege te benaderen met een verzoek om de Raad te willen inlichten over eventuele verlagingen en wijziging van het watertarief, voor wat betreft de financiele economische gevolgen.

Toen deze fraktie enkele dagen geleden in de krant las dat de heren Werleman en Figaroa van de Union Nacional Arubano-fraktie en de heer Max Croes van de fraktie van de Arubaanse Volkspartij het verzoek tot het Bestuurscollege hebben gericht om deze vergadering te beleggen, heeft deze fraktie gemeend om het Bestuurscollege in de gelegenheid te stellen om verder te gaan dan slechts te antwoorden op de vragen die gesteld zouden worden door deze drie heren.
Daarom hebben wij gevraagd om dit toe te voegen aan het agenda-punt, zoals wij dit voorgelegd hebben. Mijnheer de Voorzitter, het verzoek van deze drie heren houdt feitelijk een erkenning in van de fout, die zij gemaakt hebben 7 á 8 jaar geleden, toen deze twee frakties pertinent tegen gestemd hebben tegen de uitbreiding van de waterfabriek. In deze Raad is het niet gezegd maar wel is het door woordvoerders van deze fraktie gezegd bij andere gelegenheden, dat deze fabriek die gebouwd zou worden, dus die er nu staat, goed is om straks met een bulldozer in zee gedreven te worden. Mijnheer de Voorzitter, de nieuwe fabriek hebben wij doorgedreven en die fabriek staat er nu. Dat is een basis waarom wij nu als lid van deze Raad mogen spreken en kunnen spreken over de waterverlaging.
Mijnheer de Voorzitter, een geluid dat wij 7 - 8 jaren geleden hoorden kan nou niet meer gehoord worden namelijk, dat er velen wachten op aansluiting op het waterdistributienet. Dat geluid horen wij niet meer dankzij de waterfabriek die er nu staat waarvoor tegen gestemd werd door de frakties van de Arubaanse Volkspartij en de Union Nacional Arubano.
Ik acht mij gelukkig, Mijnheer de Voorzitter, als fraktie-voorzitter van deze fraktie, dat wij dit geluid niet hoeven te horen. Wij kunnen namelijk op de borst slaan en zeggen dat de Partido Patriotico Arubano ervoor gezorgd heeft dat nu iedereen op Aruba aangesloten is op het waternet.
Mijnheer de Voorzitter, wanneer wij geluiden horen, dat er nooit een waterprijs-verlaging geweest is en dat de bevolking al 7 jaar wacht op een verlaging, dan vraag ik mij af, wil men niet zien wat men met feiten kan zien en kan lezen of wil men niet lezen?
Mijnheer de Voorzitter, wij herinneren ons dat voordat de nieuwe waterfabriek een feit werd het vastrecht schommelde tussen f.1,50 en f.2,-- . Het vastrecht schommelt nu tussen f.1,20 en f.1,40.
Mijnheer de Voorzitter, dat is geen kleine wijziging, dat is inderdaad een verlaging geweest. Ik vraag mij af als wij nu weer een verlaging krijgen, Mijnheer de Voorzitter, wie hier in deze Raad en wie van de 60.000 koppen op Aruba hier tegen zouden zijn.
Maar, Mijnheer de Voorzitter, wat hebben wij aan een verlaging als straks het inkomen, dat verminderd wordt bij de waterfabriek gehaald en gezocht moet worden in andere posten. Zouden wij misschien belastingen moeten gaan verhogen? Zouden de heren daarmee eens zijn, Mijnheer de Voorzitter? Ik weet het niet. Wij moeten het eerst bekijken en bestuderen, want een verlaging van het watertarief is welkom.
Een verhoging van salarissen is welkom, een verhoging van vermindering van huishuur is welkom, maar, Mijnheer de Voorzitter, laten wij Aruba beschouwen zoals het inderdaad beschouwd moet worden, als een huisgezin, als een huishouding. Als men hierop een verhoging geeft dan moet men op de andere plaats een verlaging geven op de andere post. En dat geluid heb ik niet gehoord, Mijnheer de Voorzitter. Ik heb meerdere malen namens deze fraktie verzocht om een verlaging of om een verhoging op een post in de begroting, maar dezelfde tijd zorgden wij ervoor, dat er een andere post hiervoor in aanmerking kwam, of met een verlaging of een verhoging. Maar, Mijnheer de Voorzitter, dat wij horen van de heer Werleman, dat alle leden hier in de Raad zijn motie moet ondersteunen en zijn motie moet aannemen, omdat wij in het verleden gevraagd hebben om prijsverlaging Mijnheer de Voorzitter, die vraag houdt geen logica in. Natuurlijk hebben wij gevraagd of het mogelijk is, dat de prijs verlaagd wordt en als wij dat vragen dan is het eigenlijk alleen om het feit dat wij willen weten of het financieel en economisch mogelijk en verantwoord is.

Maar wij kunnen nooit en te nimmer komen met een voorstel dat misschien 7 a 8 ton aan het eilandgebied zal kosten zonder dat wij een tegenvoorstel hebben waar dit vandaan moet komen. Ik had eerder gedacht van de Union Nacional Arubano en van de heer Max Croes van de Arubaanse Volkspartij, dat zij zouden komen met een voorstel ongeveer in de geest van de kleinere man, dus de kleinere man eerder tegemoet komen, maar niet in de vorm van een algehele verlaging, want er zijn velen die het toch kunnen betalen. Maar, zegt de heer Max Croes, misschien zullen de mensen die het wel kunnen betalen meer water kunnen gaan gebruiken. Mijnheer de Voorzitter, als ik 3 ton per maand gebruik, dan ga ik niet meer gebruiken, zelfs kreeg ik het gratis, of ik moet de kraan openmaken en het erf onder water laten lopen. Maar ook dit is geen logica, Mijnheer de Voorzitter. Ik wil niet dieper ingaan op deze zaak, Mijnheer de Voorzitter.
Wat betreft de motie die ingediend is door de heer Werleman en ondersteund door de andere twee heren, moet ik U zeggen, dat ik bij de behandeling van dit punt tot aan de eerste ronde toe deze zaak zal bestuderen en bij de tweede ronde zal ik dan de mening van de fraktie naar voren brengen.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M.DE CUBA: Mijnheer de Voorzitter, gaarne zou ik Uw opinie omtrent ons verzoek vernemen.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, het staat vast voor eenieder, wat enkele leden hedenavond in deze raadszaal wensen te bewerken, dus deze zaal wensen te misbruiken om politieke stunt te doen met het verzoek om het watertarief voor de bevolking te verlagen.
Mijnheer de Voorzitter, deze leden zijn zich bewust van het feit dat de begroting van W.E.B. voor het dienstjaar 1966 een nadelig saldo van niet minder dan f.494.725 getoond heeft. Het verzoek om het watertarief thans te verlagen wetende dat er reeds een tekort staat is mijns inziens op het ogenblik onverantwoord.
In de afgelopen jaren heeft het Bestuurscollege altijd een zeer zuivere financiële begrotingspolitiek beleid gevoerd en heeft hierdoor tot heden telkenjare aan deze Raad een sluitende begroting aangeboden.
Mijnheer de Voorzitter, men moet niet uit het oog verliezen dat men straks de verstrekte geldleningen terug moet betalen gedeeltelijk ten aanzien van de onrendabele projekten en het volle pond ten aanzien van de zogenaamde rendabele projekten. Ik vraag mij hedenavond af hoe onze financiële draagkracht zal uitzien in de voor ons liggende jaren. Met andere woorden, ik ben reeds de mening toegedaan dat welke regering dan ook die aan het bewind zal zijn, land of eiland, in een zeer moeilijke financiële positie zal komen te verkeren in de komende jaren.
Mijnheer de Voorzitter, het zullen jaren zijn die nadere samenwerking zullen vereisen voor ieder om het nood van de Arubaanse bevolking enigszins te verlichten, want de bevolkingsaanwas neemt met de dag gestadig toe. Het probleem der werkloosheid wordt met de dag erger, niettegenstaande het feit, dat het Bestuurscollege intussen alles in het werk stelt om meer werkgelegenheid te scheppen. Vroeger of later zullen Land en Eilandgebieden genoodzaakt zijn om belastingen te verhogen. Dat voorspel ik reeds hedenavond, Mijnheer de Voorzitter, zonder verlaging van het watertarief in acht te nemen. Men kan zeer moeilijk doorgaan om hulpverlening aan Nederland te vragen zonder eerst zelf iets positief te doen om de financiële positie van Land en Eilandgebied te versterken. De kranten-berichten van gisteren, Mijnheer de Voorzitter, hadden het over de gerezen moeilijkheden over het financieel beleid van Kabinet Cals. Hierin staat, dat het Nederlandse Kabinet met kabinetscrisis wordt bedreigd. Het eilandgebied Aruba heeft tot heden haar eigen financiële politiek beleid gevoerd zonder enige behoeften om voorbeelden van het eilandgebied Curacao te volgen.

Dus ook niet bijvoorbeeld toen de dienst Werkverschaffing op Curacao opgedoekt werd. Thans moeten wij, die tot heden onze eigen boontjes gedopt hebben, ons niet laten verleiden door een onverantwoordelijke financiële beslissing die de Eilandsraad van Curacao jongstleden genomen heeft. Een besluit, waarvan men reeds weet dat zij door de Gezaghebber van Curacao is voorgedragen voor vernietiging.
Het besluit van de Eilandsraad van Curacao om het watertarief te verlagen kan niet anders gezien worden dan een financiële débacle veroorzaakt door een ondeugdelijk en onverantwoordelijk bestuur. Dit besluit schreewt naar de failliet verklaring van het Eilandgebied Curacao.
Mijnheer de Voorzitter, wat moet de Nederlandse regering thans van het Eilandgebied Curacao gaan denken..................

DE VOORZITTER: Mijnheer Geerman, ik zou U willen voorstellen U te beperken tot het oordeel over het beleid van het Eilandgebied Aruba en een oordeel over het beleid van Curacao buiten deze Raad te houden.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik zou willen zeggen, laten wij hier op Aruba met beide benen op de grond blijven.
Laten wij in Godsnaam geen onverantwoordelijke beslissingen gaan nemen die straks het Eilandgebied alleen meer misere zal veroorzaken.
Laten wij in deze Raad de buitenwereld tonen en in het speciaal Nederland, dat wij op Aruba politiek-rijp zijn voor de veel gevochte en verkregen financiële zelfstandigheid voor ons dierbaar eiland. Laten wij ook tonen, dat wij waardige volksvertegenwoordigers zijn, die onze taak op een behoorlijke en verantwoordelijke wijze weten te waarderen. Ik denk niet, dat de raadsleden Werleman, Figaroa en M.Croes, het serieus hebben bedoeld om met een voorstel voor de dag te komen in deze Raad om het watertarief te verlagen zonder daarentegen middelen aan te wijzen om het tekort te dekken, zoals reeds door het geachte lid Finck naar voren werd gebracht. Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van onze fraktie is, zoals bekend, om na te gaan of het financieel en verantwoord mogelijk is om de waterprijzen te verlagen. Onze fraktie, Mijnheer de Voorzitter, is niet tegen de verlaging van het watertarief. Integendeel, wij zijn er voor, Mijnheer de Voorzitter. En zoals de heer Finck gezegd heeft, wij zijn ook voor verlaging van huishuren. Maar men moet ook de middelen daarvoor kunnen aanwijzen om deze verlaging te kunnen dekken.
Mijnheer de Voorzitter, ik herhaal weer. Sedert 1953 heeft het Bestuurscollege altijd aan deze Raad een sluitende begroting aangeboden.
Maar in 1967, Mijnheer de Voorzitter, moet men de onrendabele projekten gaan aflossen, 50% daarvan, als ik mij niet vergis. Dan, Mijnheer de Voorzitter, deze aflossing dient te komen van de hoofdbegroting.
Daarom doe ik een dringend beroep op het Bestuurscollege om de zaak degelijk te bestuderen en de Raad in te lichten omtrent de mogelijkheid, of het verantwoordelijk is tot verlaging van het watertarief, zoals voorgesteld door de heren, over te gaan.

DE HEER D.G.CROES: Señor Presidente, bahamento di prijs di awa ta un punto cu tin atencion di fraccion di Arubaanse Volkspartij desde hopi tempo caba. Razonnan pakiko e punto importante aki tin atencion di nos partido ta basá ariba mes comentario y sugerencianan di miembronan di partido na poder durante tratamentonan di begroting den pasado.
Tempo cu Aruba a haya su planta di awa, Señor Presidente, tabatin hopi comentario e tempo ey pa boca di miembronan di e partido na poder actualmente. Oposicion a trece kritica fuertemente tocante e placa, e moda ariba cual e planta di awa a worde establece na Aruba.
E ta fresco ainda den mi memoria, mi mester menciona esaki, Señor Presidente. Na Savaneta tabatin un reunion publico na unda pa boca di Bo mes persona e tempo ey cu tabata figa riba e lista di partido di

Partido Patriotico Arubano y baluarte tras di e plant di awa na Balashi, bo a bisa cu e pueblo ta bay haya un planta di awa grandi a pesar cu e lo costa millones, e tempo ey bo no tabata sa cuanto millon e lo costa, pero e a resulta cu tabata millones y cu pueblo di Aruba lo haya awa barata. E mes un palabra aki a worde pronuncia for di bo boca ora bo tabata diputado di departamento di Water Voorzieningsdienst. Pero loke bo a bisa den pasado, mi ta supone, lo no tin influencia ariba miembronan di partido di gobierno. Tambe miembronan di partido di gobierno den pasado, no solamente akinan den e reunionnan di Eilandsraad, pero tambe den e reunionnan publico di campaña a informa e pueblo cu na su debido tempo e pueblo lo haya awa barata pasobra e pueblo tabata poco preocupa di e costo tan grandi di e planta di awa, cu algun dia e pueblo lo goza di awa barata. Esaki ta e rasonnan pakiko nos fraccion tambe durante e tratamento di begrotingnan na aña 1963, 1964 y 1965 esta casi na tur tratamentonan den pasado despues cu e planta di awa a cuminsa funciona, a pidi Bestuurscollege pa considera si ta posibel cu prijs di awa por worde baha pa e pueblo di Aruba. Señor Presidente, manera pueblo di Aruba sabi y nos tur tambe cu ta aki den awe nochi sabi tin cantidad di hende sin trabao na Aruba. Lago a manda masha tanto tata di familia cas y e situacion financiera den cas di familia Arubano ta kritica. No tin trabao pa duna nan. E hendenan aki mester come y nan ta paga awa cara. Hopi di nan tin 3, 4, 5 mas recibo pendiente en vista cu nan no tin suficiente fondo pa paga e gasto di awa cu ta tanto cara, especialmente e ultimo luna aki. Señor Presidente, mi ta kere cu lo ta un fout ta worde haci na departamento di Waterleiding. Den e tempo fresco aki awa a subi asina tanto cu tur hende a haya recibonan mas halto. E di mi tabata f.40,-- luna pasa, e luna aki e tabata f.50,--. Mi no sa si tur tabata mescos, pero mi a tende comentario cu dia pa dia e ta subiendo y en vista cu e precio di awa ta subiendo, aunque cu administrativamente e no ta subi, mi ta kere ta sumamente necesario pa miembronan cu ta representa e pueblo bin hunto pa mira kiko ta worde haci con respecto e prijs tanto halto aki. Di mi banda, representando awe nochi A.V.P. Senor Presidente, manera mi a caba di cita brevemente mi ta completamente di acuerdo pa rebaho di prijs di awa y mi ta di acuerdo pa sostene e proposicion di e tres miembronan di Raad cu ta pertenece na oposicion. Probablemente por tin algun cambio ariba d'jele, pero na e momentonan aki mi no ta mirele. Sinembargo Señor Werleman a trece un segundo proposicion y si e segundo proposicion worde accepta pa mayoria di miembronan di Raad, lo mi kier sugeri pa tambe studia e posibilidad pa kita e prijs di meter. Mi kier cu esey ta f.0,25. Señor Presidente, e meter ey na Aruba casi nungun hende por lesele. 10% mi ta kere di e consumidornan di awa por lesa e meter ey. E meter ey ta sumamente dificil. Na e momento aki mi por haci un proposicion. Si e segundo proposicion di Señor Werleman worde accepta pa baha e prijs di awa pa f.1,-- pa m3, anto tambe a la vez haci un estudio cu ta posibel pa elimina e prijs di meter. Mi ta kere cu hopi hende lo ta paga esey innecesariamente. Por ehempel si un hende tin un meter 20 aña pagando f.3,-- pa aña pa meter esey lo ta f.60,--. Pero segun mi e meter no ta costa ni un dollar. Asina ta cu esaki ta un cobranza inhusto na e consumidornan di awa na Aruba. A la vez mi ta sugeri pa studia e posibilidad pa introduci un otro systema di meter na unda tur consumidor di awa por lesé facilmente. Tambe mi kier pidi Bestuurscollege of e diputado concerni cu e departamento aki, pa haci un investigacion profundo ariba e lesadornan di meter na Aruba. Mi ta kere cu e lesadornan di meter aki mester haya un training con ta lesa meter. Pasobra nan no sabi con pa lesa meter. E luna aki un familia ta paga f.20.-- otro luna f.30,--, otro luna f.50,--, despues e ta baha na f.20,--. Señor Presidente, tin mal comprendemento den e asunto di lesamento di meter ey. Hopi caminda, Señor Presidente na unda tin cacho grandi den cura e lesador di meter no ta drenta. Luna pasa e tabata tanto, e luna aki e mes un cos atrobe Asina ta e situacion ey no ta bon y p'esey mi ta pidi e diputado concerni cu e departamento di waterleiding pa haci un investigacion ariba esey y si ta posibel duna e hendenan ey un bon training com pa lesa meter y mientras tanto mi ta depende ariba e acceptacion di e segundo proposicion di Señor Werleman y pa Bestuurscollege tuma na consideracion pa trece un otro tipo di meter y a la vez elimina e prijs aki.

Señor Finck, Señor Presidente, den su promer discurso awe nochi a bisa cu Arubaanse Volkspartij y Union Nacional Arubano a comete un error, pasobra den un instancia nan no a vota pa extencion di e waterleiding añanan pasá. Señor Finck sabi masha bon e motibonan pakiko oposicion a vota contra e planta di awa 7 aña pasá.
Tambe Señor Finck ta na haltura di e razonnan pakiko nan no a vota contra e waterleiding en general tempo cu e lo a worde treci na Aruba. E notulennan di Eilandsraad ta testigo di esey y ey den e ta preto riba blanco documenta e razonnan constructivo loke Arubaanse Volkspartij a presenta durante e tratamento di e waterplant ey y tambe durante e tratamento di extencion di e waterplant na Balashi y aña pasa nos partido a presenta razonnan constructivo aki den Eilandsraad, cual razonnan ta den e notulen di Eilandsraad pa tur hende mira. E tabatatin razon pa vota contra e tempo ey. E tempo ey partido di oposicion no tabata haya ningun clase di papel, ningun clase di documento, anto partido di gobierno kier pa nos bin den Eilandsraad y vota blind. Nos no ta tanto sokete, Señor Presidente,
Señor Geerman a bisa cu oposicion a bini awe nochi pa bin hunga politica. No, Señor Presidente, oposicion no a bin aki den awe nochi pa bin hunga politika. Si oposicion a bin aki den pa hunga politika anto nos lo a pone otro cos ariba agenda. Nos lo pidi pa Bestuurscollege baha pasobra e resultadonan di eleccion di 8 di juni ta indika cu oposicion tin mayoria den Raad. Lamentablemente e eleccion tabata pa Staten. Awe nochi nos a bin pa trata un cos serio, un cos cu taafecta e pueblo, un cos cu pueblo ta sufri pa pagele. Esey ta loke nos a bin trata aki den, Señor Presidente. Mi ta masha contento cu Señor Presidente a stop Señor Jose Geerman ora e a trece asunto di Corsow den Eilandsraad di Aruba. Aki nos ta trata asuntonan di Aruba. Nos no tin nada di haci cu gobierno di Corsow y con Corsow ta worde goberna. Nos mester percura pa Aruba worde goberna bon y e pueblo worde yuda bon. Señor Presidente, mi ta kere cu esaki ta suficiente pa e promer ronde.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, verlaging van de waterprijs is iets, dat reeds lange tijd de belangstelling heeft gehad van de fraktie van de Arubaanse Volkspartij. De redenen waarom dit belangrijk punt de belangstelling heeft van onze partij liggen verankerd in dezelfde commentaren en voorstellen van de leden van de partij, die thans aan de macht is, gedurende de behandelingen van de begroting in het verleden. Toen Aruba zijn waterfabriek kreeg, Mijnheer de Voorzitter, was er veel commentaar van de zijde van de leden van de partij, die thans aan het bewind is. De oppositie heeft sterke kritiek gebracht op de gelden, de wijze waarop de waterfabriek op Aruba werd gevestigd. Een en ander hangt mij nog vers in het geheugen, Mijnheer de Voorzitter, en ik moet dit wel zeggen. Gedurende een openbare vergadering te Savaneta werd bij monde van Uw eigen persoon, die toentertijd op de lijst van de Partido Patriotico Arubano was geplaatst en die de stuwkracht was achter de waterfabriek te Balashi, gezegd, dat het volk een grote waterfabriek zou krijgen, die alhoewel hij millioenen zou kosten,- toen wist U nog niet hoeveel millioen hij zou kosten,-maar wat tenslotte bleek ettelijke millioenen te zijn - het volk goedkoop water zou verschaffen.
Dezelfde woorden werden herhaald toen U gedeputeerde van het departement van de Water Voorzieningsdienst was. Maar wat U toentertijd zei, heeft, meen ik, geen invloed op de leden van de regeringspartij. Ook de leden van de regeringspartij in het verleden hebben niet enkel in de vergaderingen van de Eilandsraad, maar ook in de openbare vergaderingen van de verkiezingscampagnes het volk verteld, dat het volk te zijner tijd goedkoop water zou krijgen, deze toezegging werd gedaan, omdat het volk

zich wat bezorgd maakte, dat het ooit, met die grote kosten van de waterfabriek, zou kunnen komen te genieten van goedkoop water. Dat waren de redenen, waarom ook onze fraktie gedurende de behandeling van de begrotingen van 1963, 1964 en 1965, dus feitelijk bij de behandeling van iedere begroting in het verleden, nadat de waterfabriek in werking was getreden, telkens weer aan het Bestuurscollege in overweging gaf de mogelijkheid te bekijken om de waterprijs te verlagen voor het volk van Aruba.
Mijnheer de Voorzitter, zoals het volk van Aruba weet en zoals ook wij allen hier in deze zaal vanavond weten, zijn er op het ogenblik vele mensen op Aruba zonder werk. De Lago heeft heel veel huisvaders afgevloeid en de financiële toestand in vele huisgezinnen op Aruba is kritiek. Er is geen werk om aan deze mensen te geven. Deze mensen moeten niettemin eten en zij moeten het dure water betalen. Vele van hen hebben drie, vier, vijf of meer rekeningen die achterstallig zijn, omdat zij niet over het geld beschikken om dat dure water te betalen. Vooral de laatste maand, Mijnheer de Voorzitter. Ik geloof dat er een fout gemaakt is bij het Water & Energie Bedrijf. In deze frisse tijd is het water of liever de prijs zodanig omhoog gegaan, dat iedereen hogere rekeningen hebben ontvangen. Die van mij was f.40,-- vorige maand en deze maand f.50,--.
Ik weet niet of het bij iedereen net zo is, maar ik heb horen zeggen, dat het met de dag duurder wordt en met het oog op deze stijging (al valt er geen stijging te bemerken op administratief niveau) geloof ik, dat het zeer nodig is dat de volksvertegenwoordigers samen komen om te zien wat er gedaan kan worden met betrekking tot deze zo hoge prijs.
Mijnerzijds, Mijnheer de Voorzitter, vertegenwoordigende de Arubaanse Volkspartij-fraktie, ben ik vanavond, zoals ik trouwens reeds gezegd heb, het volledig eens met de verlaging van de waterprijs en ik ben voor om het voorstel van de drie raadsleden, die tot de oppositie behoren te steunen. Waarschijnlijk zullen er enkele wijzigingen in komen, maar thans zie ik die nog niet.
De heer Werleman heeft ook een tweede voorstel naar voren gebracht en indien dit tweede voorstel door de meerderheid van de raadsleden wordt aangenomen, dan zou ik ook meteen willen voorstellen om de mogelijkheid te bekijken om de meterprijs af te schaffen. Ik meen dat dat f.0,25 is. Die meter, Mijnheer de Voorzitter, kan hier op Aruba door bijna niemand afgelezen worden. Maar 10% van de waterafnemers zullen die meter misschien kunnen lezen. Die meter is uiterst ingewikkeld.
Ik wil nu een voorstel doen: Indien het tweede voorstel van de heer Werleman wordt aangenomen om de waterprijs te verlagen, dus, om dan meteen een studie te maken van de mogelijkheid om de huurprijs voor de meter op te heffen. Ik ben de mening toegedaan, dat vele mensen dit onnodig betalen. Want stel dat iemand zo'n meter 20 jaren heeft, tegen f.3,-- per jaar, dan is dat over dat aantal jaren f.60,--, maar volgens mij kost zo'n meter niet eens een dollar. Dit is dus een onbillijke betaling door de afnemers hier op Aruba. Ik wil tevens voorstellen om de mogelijkheid te bestuderen om een ander systeem van meters in te voeren, die op gemakkelijke wijze door de gebruikers kan worden afgelezen.
Ik wil het Bestuurscollege of de betrokken gedeputeerde, die belast is met die bepaalde dienst, verzoeken, om een diepgaand onderzoek te laten instellen onder de meteropnemers hier op Aruba. Ik geloof, dat deze meteropnemers een goede training dienen te krijgen in het meterlezen, want zij weten niet hoe zij die meters moeten opnemen. Een bepaalde maand betaalt dit gezin bijvoorbeeld f.20,-- en volgende maand f.30,--, weer een andere maand f.50,--, terwijl het dan weer plotseling afdaalt naar f.20,--. Mijnheer de Voorzitter, er bestaat een misverstand in die kwestie van het meteropnemen. Op vele plaatsen waar er grote honden zijn op het erf of in de tuin, daar komen die meteropnemers niet binnen. Dus de vorige maand was het zoveel, dan zal het deze maand wel weer zo zijn.

Die toestand is niet goed en daarom verzoek ik de betrokken gedeputeerde om dit te laten onderzoeken en indien het mogelijk is om die mensen dan een behoorlijke training te geven in het opnemen van meters. Intussen vertrouw ik erop, dat het tweede voorstel van de heer Werleman wordt aangenomen en dat het Bestuurscollege de mogelijkheid zal overwegen om te komen met een ander soort meter en tevens de prijs (huurprijs) daarvan op te heffen.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Finck heeft vanavond in zijn eerste betoog gezegd, dat de Arubaanse Volkspartij en de Union Nacional Arubano een fout hebben begaan, omdat zij op een bepaald ogenblik niet voor de uitbreiding van de waterleiding fabriek hebben gestemd jaren geleden.
De heer Finck weet zeer goed waarom de oppositie 7 jaren geleden tegen die uitbreiding had gestemd.
De heer Finck is ook op de hoogte van de redenen waarom men in het algemeen niet tegen had gestemd toen de waterleiding naar Aruba werd gebracht. De notulen van de Eilandsraadsvergaderingen kunnen daarvan getuigen, daarin staat alles zwart op wit aangegeven, al de opbouwende motieven, die de Arubaanse Volkspartij gedurende de behandeling van het projekt van de waterfabriek toentertijd heeft ingebracht, alsook gedurende de behandeling van de aangevraagde uitbreiding van de waterfabriek te Balashi en vorig jaar heeft onze fraktie wederom opbouwende motieven ingebracht hier in de Eilandsraad, welke motieven dan ook in de notulen liggen vastgelegd voor iedereen om te zien. De fraktie had toentertijd redenen om tegen te stemmen. Toentertijd kreeg de oppositie geen enkel stuk in handen, geen enkel document, terwijl de fraktie, die aan het bewind was wilde hebben dat wij hier in de Raad kwamen en blind stemden. Zo dom zijn wij nou niet, Mijnheer de Voorzitter.

De heer Geerman zei, dat de oppositie vanavond hier gekomen is om politiek te spelen. Nee, Mijnheer de Voorzitter, de oppositie is vanavond hier niet gekomen om politiek te spelen. Indien de oppositie vanavond hier gekomen was om politiek te spelen, dan hadden wij wel wat anders op de agenda hebben laten plaatsen. Wij zouden vragen, dat het Bestuurscollege aftrad, want de resultaten van de verkiezing van 8 juni tonen aan, dat de oppositie de meerderheid heeft in de Raad. Het is alleen maar jammer, dat de verkiezing toen voor de Staten was. Vanavond zijn wij hierin gekomen om een ernstige zaak te behandelen, iets dat het volk aangaat, iets, waarvoor het volk lijdt om het te kunnen betalen. Dat zijn wij vanavond hierin komen behandelen.
Ik ben zeer blij, dat de Voorzitter de heer Geerman tot de orde heeft geroepen toen hij met aangelegenheden van Curacao kwam aandragen in deze Eilandsraad van Aruba. Hierin behandelen wij aangelegenheden van Aruba. Wij hebben niets te maken met de Regering van Curacao en hoe Curacao geregeerd wordt. Wij moeten ervoor zorgen, dat Aruba goed geregeerd wordt en dat het volk goed geholpen wordt. Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat dit wel voldoende is voor de eerste ronde.

<u>DE HEER D. FLEMMING</u>: Señor Presidente, en vista di e request di e tres miembronan di Eilandsraad, Señores Werleman, Figaroa y Maximo Croes mi kier haci uso di e oportunidad di expresa algun palabra.
Señor Presidente, seguramente reducimento di prijs di awa ta algo cu ta worde simpatiza, no solamente pa nos aki den, pero pa tur e populacion di Aruba. Pero tambe di otro banda nos mester weita e consequencianan economico y financiero si tal cambio worde haci na interes di pueblo. Señor Presidente, Señor Werleman y Señor Max Croes a cita algun di e cambionan necesario cu nan ta pensa cu mester worde haci promer cu e reducimento di tarifa di awa. E cambionan cu nan a trece padilanti, Señor Presidente, ta cambionan grandi cu mester tuma un estudio profundo promer cu tal cambionan tuma lugar.

Esey seguramente, Señor Presidente, no ta tuma un siman ni lunas, pero sigur lo tuma añas pa e cambionan cu nan a trece padilanti.
Señor Presidente, nos seguramente, ora nos bin den Raad aki nos mester bin di buena fe y ora bo ta actua den buena fe ta nifica cu bo no por perhudica e situacion financiero ni economico di bo lugar. Ta p'esey mi ta kere cu nos como miembronan di Raad mester tuma e caso aki seriamente y pensa promer si ta existi tal posibilidad si of no promer cu nos haci cambionan cual mañan lo duel nos hopi ya cu e cambio cu nos a haci, despues lo afecta Aruba su presupuesto. P'esey, Señor Presidente, mi ta kere cu mi ta completamente di acuerdo cu Señor Finck tocante di mira enberdad si Bestuurscollege por duna nos di saber si economicamente y financieramente ta existi e posibilidad pa reducimento di awa. Mi ta kere, Señor Presidente, cu mi ta termina den promer rond y si ta posibel lo mi sigui den segundo rond. Masha danki.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, met het oog op het verzoek van de drie leden van de Eilandsraad, de heren Werleman, Figaroa en Maximo Croes, wil ik bij deze gebruik maken van deze gelegenheid om enige woorden te zeggen.
Mijnheer de Voorzitter, verlaging van de waterprijs is iets, dat ongetwijfeld zeer in de smaak valt, niet alleen maar bij ons hier in deze zaal, maar bij de gehele bevolking van Aruba. Van de andere kant echter, moeten wij de economische en financiële gevolgen onder de ogen zien, wanneer een dergelijke wijziging wordt gedaan in het belang van het volk.
Mijnheer de Voorzitter, de heren Werleman en Max Croes hebben enige van de nodige wijzigingen naar voren gebracht, die, volgens hen, gedaan dienen te worden alvorens over te gaan tot verlaging van de waterprijs.
Mijnheer de Voorzitter, deze wijzigingen zijn van grote omvang en behoeven een diepgaande studie alvorens over te gaan tot die wijzigingen.
Mijnheer de Voorzitter, daarmede zullen er niet een week of maanden mee gemoeid zijn, maar zeer zeker jaren, voordat die wijzigingen die zij naar voren hebben gebracht tot stand zullen komen.
Mijnheer de Voorzitter, wanneer wij hier in deze zaal komen, dan moeten wij zeker te goeder trouw zijn en wanneer wij te goeder trouw handelen, dan betekent dat, dat wij de financiële en economische toestand van het land niet kunnen benadelen. Daarom meen ik, dat wij als raadsleden deze zaak ernstig ter hand moeten nemen en allereerst bekijken of de mogelijkheid al of niet daartoe bestaat, voordat wij veranderingen brengen, waarvoor wij later veel spijt zullen hebben, daar die wijzigingen die wij aangebracht hebben nadelig zullen terugvallen op onze begroting.
Daarom, Mijnheer de Voorzitter, meen ik geheel in overeenstemming te zijn met de heer Finck, dus om te zien of het Bestuurscollege ons inderdaad kan laten weten of het economisch en financieel verantwoord is om de waterprijs te verlagen. Ik geloof, dat ik hiermede in de eerste ronde zal volstaan als het kan zal ik in de tweede ronde hiermede doorgaan.
Ik dank U.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik wil graag enige inlichtingen hebben. Wij hebben een voorstel gekregen van de heren Werleman, Figaroa en Croes. Ik heb in de krant gelezen dat deze voorstellen door Union Nacional Arubano, Partido Independiente Arubano en Partido Revolutionario di Obrero zijn gedaan.
Mijnheer de Voorzitter, er zijn zoveel verschuivingen in de oppositie geweest dat ik niet meer weet, waar ik aan toe ben. Ik zou graag hebben, Mijnheer de Voorzitter, dat U mij inlichting hierover kon geven welke partijen deze heren vertegenwoordigen, zodat als wij later gaan stemmen over een voorstel wij weten van welke partij deze voorstellen komen.
Gaarne zou ik wat inlichting hieromtrent van U willen krijgen, Mijnheer de Voorzitter.

Mijnheer de Voorzitter, een paar maanden geleden hebben wij gelden beschikbaar gesteld om een rapport te laten opstellen over de gang van zaken bij het Water & Energie Bedrijf in verband met de efficientie en wat eigenlijk gedaan moet worden om bezuinigingen aan te brengen en of het mogelijk was om in verband hiermee mettertijd verlagingen voor te stellen.

Mijnheer de Voorzitter, gezien het voorstel, gedaan door de verschillende leden, wil ik U vragen wat de mening is van het Bestuurscollege hierover, in verband met de inkomsten op winstbelasting.
Misschien ben ik ook niet zo goed ingelicht, maar het is mijn mening, dat als wij het water nu gaan verlagen in verband met de begroting van 1966, dat de kosten ergens vandaan moeten worden verkregen en ik wil van het Bestuurscollege weten of het de bedoeling is, dat de belastingen dan geleidelijk of overeenkomstig met deze verlagingen worden verhoogd, ja of nee.
Graag zou ik ook het een en ander hierover willen horen, want het is mijn mening, Mijnheer de Voorzitter,- alhoewel het Bestuurscollege en andere leden dit misschien niet delen - dat uiteindelijk als de belastingen omhoog gaan, dat de twee voornaamste groepen die dit moeten opvangen altijd de Lago employees en de Gouvernementsambtenaren zijn.
Ik vraag mij af of het billijk is om deze twee groepen weer te gaan drukken met de kosten van andere mensen.
Mijnheer de Voorzitter, hoe staat het met het voorstel, dat de heer Geerman indertijd heeft gedaan om na te gaan of de hoger gesalarieerde ambtenaren, die gebruikt worden bij de Water Voorzieningsdienst, vervangen kunnen worden door lokale employees. Is dit in studie gebracht of is er nog niets gedaan. Indien zo of er nog iets hieraan gedaan kan worden?
Mijnheer de Voorzitter, in verband met het feit, dat wij vanavond over waterprojekten spreken en over tarievenverlaging, wil ik eventjes iets van het eigenlijke punt van de agenda afwijken om aan het Bestuurscollege te vragen of ik hun aandacht kan vestigen op het feit, dat op de Esso Heights tot nu toe geen waterleiding is aangebracht, alhoewel dit verschillende keren door verschillende leden is voorgesteld aan het Bestuurscollege.
Ik wens dit naar voren te brengen, Mijnheer de Voorzitter, want waterverlaging of geen verlaging, Mijnheer de Voorzitter, er moeten nodig leidingen voor deze mensen worden aangebracht, zodat zij water kunnen gebruiken. Ik zal nu volstaan, Mijnheer de Voorzitter, totdat ik antwoord krijg van het Bestuurscollege. Er is maar een ding heel jammer en dat is dat niet alleen tarieven bij de waterleiding onderzocht of nagegaan moeten worden, maar als landsvertegenwoordiger op het eiland, Mijnheer de Voorzitter, vraag ik mij af of U ook niet moet nagaan of het post- en telegraafwezen goed functioneert, want zoals ik het vanavond zie, Mijnheer de Voorzitter, heeft het twee weken geduurd, voordat men pas opdracht uit Curacao heeft gekregen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.V.BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, met Uw toestemming wil ik ook enkele woorden zeggen over dit agendapunt en liefst in de landstaal.
Señor Presidente, awe nochi nos ta tratando un punto di agenda importantisimo. Mi ta yame importante pasobra e presencia den publieke tribune ta demonstra esey.
Siguiendo ariba e peticion di nos colleganan kende a yama e reunion aki awe nochi pa rebaha e tarifa di awa, Señor Presidente, mi mester bisa sinceramente cu mi ta weita e suplica aki di mala fe.
De mala fe, Señor Presidente, pa motibo cu conhuntamente e ta hunga un rol politica aki den.

Rebahamento di e tarifa di awa, Señor Presidente, kende no lo guste? Henter e poblacion lo gustele y ademas nos tambe por simpatiza cunele si economicamente e por worde cubri, Señor Presidente.
E señoresnan cu a pidi e reunion di awe nochi, Señor Presidente, sabi igual cu nos tur con e situacion economico di nos isla ta. Nan sabi tambe cu e planta di awa costa millones di cual e mester worde paga.
Señor Presidente, mirando e situacion precario di nos isla y pa nos duna un rebaha di awa actualmente, cu lo bin costa mas o menos 1/2 millon cu lo pesa ariba nos presupuesto, mester sali e pregunta di unda nos mester saca e placa ey pa cubri e 1/2 millon florin aki di e rebaha di awa, Señor Presidente. Lo mi kier puntra; pueblo lo ta gustoso pa ora cu a baha e tarifa di awa aki anto na e otro banda Raad mester bay dicidi pa hisa inkomstenbelasting of bolbe exigi pa paga school trobe pasobra ta e unico forma, mi ta kere, cu nos lo por bin cubri e 1/2 millon florin aki di cual nos lo bay duna pueblo na rebaha di awa. Laga nos ser consiente y laga nos ser sincero cu pueblo y laga nos no desavia pueblo aunque cu nos ta hunga politica. Señor Presidente, na un banda ta worde sugeri cu pa cubri e bahamento di e tarifa di awa aki Bestuurscollege por aproxima Hulanda pa absorbe e deudanan cu tin ariba e waterplant. Ami tambe lo kier sugeri, Señor Presidente, cu lo no ta mas miho di laga nos aproxima Hulanda, weita cu nan kier absorba e debenan cu tin ariba e waterplant anto despues, ora Hulanda bisa si nos ta absorbe pa bosonan anto laga nos bin papia tocante e rebaha di awa aki. Esey lo ta mucho mas inteligentemente pensa, Señor Presidente.
Señor Presidente, mi ta kere cu mi lo stop aki y den segundo rond lo mi continua. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, vanavond behandelen wij hier een uiterst belangrijk agendapunt. Ik noem het belangrijk, want de grote belangstelling in de publieke tribune bewijst dat.
Sprekende in aansluiting op het verzoek van onze collega's, die deze vergadering voor vanavond hebben aangevraagd om de waterprijs te verlagen, moet ik hier in alle ernst zeggen, dat ik vind dat dit verzoek te kwadertrouw is gedaan. Te kwadertrouw, Mijnheer de Voorzitter, omdat men hier gezamenlijk een politieke rol speelt. Watertarief-verlaging, Mijnheer de Voorzitter, wie zal dat nou niet willen? De gehele bevolking zal dat wel willen, bovendien zouden wij er ook sympathiek tegenover staan, indien dit economisch verantwoord is. Die heren, Mijnheer de Voorzitter, die deze vergadering voor vanavond hebben aangevraagd, weten net zo goed als wij allemaal hier, hoe de economische toestand van ons eiland is. Zij weten ook dat de waterfabriek miljoenen heeft gekost, die terugbetaald moeten worden. Mijnheer de Voorzitter, met het oog op de precaire situatie van ons eiland, wanneer wij thans er toe overgaan tot verlaging van de waterprijs, die ongeveer een half miljoen zal gaan kosten en die op onze begroting zal komen te drukken, dan rijst meteen de vraag, waar wij dat geld vandaan moeten halen om die half miljoen te dekken, die deze verlaging zal kosten. Ik zou willen vragen, zal het volk het leuk vinden, wanneer wij van de ene kant de waterprijs verlagen en dat de Raad van de andere kant zal beslissen om de inkomstenbelasting te verhogen of dat wederom schoolgeld wordt geeist, want dat zal dan de enige manier zijn, volgens mij, dat wij in staat zullen zijn om deze half miljoen te dekken, die wij het volk geven door de verlaging van het watertarief.
Laten wij consekwent zijn en laten wij oprecht zijn met het volk en het volk niet in de waar brengen, al spelen wij hier politiek.
Mijnheer de Voorzitter, van de ene zijde wordt hier voorgesteld teneinde deze verlaging van de waterprijs te kunnen dekken, dat het Bestuurscollege Nederland benadert met het verzoek om de schulden die op de waterfabriek drukken te absorberen.

Nu wil ik voorstellen, Mijnheer de Voorzitter, of het niet beter zou zijn om Nederland nu te benaderen om te zien of zij de schulden die op de waterfabriek rusten op te vangen en als Nederland hier positief op in gaat, om dan hier te komen spreken van verlaging van de waterprijs. Dat zou veel verstandiger bedacht zijn, Mijnheer de Voorzitter. Mijnheer de Voorzitter, ik meen hiermede thans te kunnen volstaan, in de tweede ronde zal ik verder hierover spreken.

DE HEER W.C.ANSLIJN: Señor Presidente, henter dia tabatin bringamento grandi den cabes di e pobrecito W.C.Anslijn. Di un banda e burger-raadslid Anslijn a bringa contra e politicus Anslijn.
Burger-raadslid ta comprende cu bahamento di prijs di awa ta trece consequencianan financiero grandi pa e Eilandgebied.
Di otro banda e politicus Anslijn ta bisa cu otro aña eleccion pa Eilandsraad ta bin y bahamento ta necesario, "hoe lager hoe beter". Señor Presidente, mi a pensa hopi ariba e punto cu nos ta trata awe nochi y mi a dicidi pa tuma un middenweg. Tur cos tin un middenweg, tur cos tin su bon y su mal banda y nunca mi tabata di acuerdo pa trece un punto grandi of cu por tin hopi consequencia den Eilandsraad, sin pensa bon kiko nos ta haci. Mi ta papia awe nochi como onafhankelijk lid. Mi no tin partida. Den politico mi ta sinti mi manera un carne solitario cu ta cana rond den mondi sin herder. Mi ta mira hopi cacho brabo den mundo tambe. Asina mi ta sinti mi awe nochi. Mi no tabatin contact cu ningun partido y tur cos cu mi dicidi, mi ta dicidi ariba mi mes. Pero, Señor Presidente, mi ta trece un voorstel awe nochi y mi ta pensa, no ariba e hendenan cu por paga f.200,-- pa luna pa nan cas, pero mi ta pensa ariba e pobernan ariba nos isla, e werklozennan, e bieuwnan cu ta cobra pensioen.
Señor Presidente, tur hende sa cu na Aruba tin hopi hende sin trabao actualmente, hendenan cu hopi problemanan. Y, Señor Presidente, hopi di e hendenan no ta e tipo di hende cu por bay ora nan no tin pan den cas na Bestuurscollege of Maatschappelijke Zorg y pidi onderstand. Nan no ta hacié, Señor Presidente. Den e manera ey tambe no ta posibel pa Bestuurscollege trata tur e aanvragennan tampoco, sino nan ta tuma mas diputado. Pero mi ta kere cu ta posibel pa yuda e hendenan.
Si mi no ta haya algo di un banda, mi ta purba di otro banda. Mi ta trece un voorstel, Señor Presidente, pa baha e prijs di awa pa hende cu ta biba den cas cu un huurwaarde menos di f.30,-- pa luna. Manera mi ta mira e voorstel di e señoresnan di otro banda, mi ta mira bao di klasse 1, casnan cu huurwaarde menos di f.30,--. Esey ta un di e puntonan. Mi ta bay di acuerdo pa baha prijs di awa pa hende cu ta biba den cas cu un huurwaarde menos di f.30,--. Asina mi ta kere, Señor Presidente, e no ta trece un problema financiero pa e Eilandgebied. Hende cu ta biba den cas cu un huurwaarde menos di f.30,-- ta hende pober. E mayoria ta hende sin trabao of hende cu ta haya pensioen. E hendenan ey mi kier yuda awe nochi. P'esey mi ta pidi e otro miembronan di Raad pa steun e voorstel aki. Señor Presidente, manera mi a tende awe, e mayoria den Eilandsraad no ta bay steun e voorstel pa baha e prijs di awa.
Pero, pa baha e prijs di awa pa hende cu ta biba den cas, manera mi a propone ta un bon "move" di Bestuurscollege y di Raad.
Mi voorstel, Señor Presidente, ta pa accepta punto 1 y baha prijs di awa pa e hendenan cu ta biba den cas cu un huurwaarde menos di f.30,--. Mas mi no ta papia awor. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, de hele dag woedt er een hevige strijd in het hoofd van de arme W.C.Anslijn. Burger-raadslid Anslijn vecht tegen de politicus Anslijn.

Burger-raadslid begrijpt, dat verlaging van de waterprijs grote financiële gevolgen met zich mee brengt voor het Eilandgebied. Van de andere kant zegt de politicus Anslijn, dat er het volgend jaar verkiezing zal zijn voor de Eilandsraad en dat dus waterprijsverlaging noodzakelijk is, hoe lager hoe beter. Mijnheer de Voorzitter, ik heb veel nagedacht over het punt, dat wij vanavond behandelen en ik heb besloten een middenweg te volgen. Alles heeft een middenweg, alles heeft goede en zijn kwade zijde en ik heb het dan ook nooit goedgevonden, om een punt in de Eilandsraad naar voren te brengen, die grote gevolgen zal hebben, zonder van te voren er goed over na te denken wat wij doen. Ik spreek vanavond als onafhankelijk lid. Ik heb geen partij. In de politiek voel ik mij als een verlaten schaap, die ronddwaalt in het woud zonder herder. Ik zie ook vele kwaaie en valse honden in het bos. Zo voel ik mij vanavond. Ik heb geen voorcontact gehad met geen enkele partij en alles wat ik hier beslis, beslis ik uit eigen overweging. Ik breng vanavond een voorstel in deze Raad, Mijnheer de Voorzitter, en daarbij denk ik niet aan de mensen die f.200,-- per maand kunnen betalen voor hun huis, maar ik denk hierbij aan die arme mensen op ons eiland, de werklozen, de oude van dagen, die pensioen trekken. Mijnheer de Voorzitter, iedereen weet, dat er op Aruba thans vele mensen zijn, die zonder werk zitten, mensen met veel problemen.
En, Mijnheer de Voorzitter, vele van deze mensen zijn niet van het soort, dat naar het Bestuurscollege of Maatschappelijke Zorg lopen, wanneer zij geen brood in huis hebben, om onderstand te vragen. Dat doen zij nou eenmaal niet, Mijnheer de Voorzitter. Als dat zo was, dan zou het Bestuurscollege ook al die aanvragen niet kunnen afhandelen, zonder er meer gedeputeerden bij te nemen. Maar ik denk toch dat het mogelijk is om deze mensen te helpen. Als ik iets op de ene manier niet kan krijgen, dan probeer ik het op een andere manier. Daarom kom ik met een voorstel om de waterprijs te verlagen voor die mensen, die in een huis wonen met een huurwaarde van minder dan f.30,-- per maand.
Zoals ik het hier zie, in het voorstel van de heren van de overkant staat onder andere onder klasse 1, huizen met een huurwaarde lager dan f.30,--. Dat is een van de punten in dat voorstel. Ik ga ermee akkoord om de waterprijs te verlagen voor de mensen, die in een huis wonen met een huurwaarde van minder dan f.30,-- per maand. Zodoende geloof ik, Mijnheer de Voorzitter, dat dit geen financieel probleem zal opleveren voor het Eilandgebied. Mensen, die in een huis wonen met een huurprijs van minder dan f.30,-- zijn arme mensen. Voor het grootste deel zijn dat mensen zonder werk of mensen, die pensioen trekken. Díe mensen wil ik vanavond helpen. Daarom vraag ik de overige raadsleden dan ook om dit voorstel te steunen. Mijnheer de Voorzitter, zoals ik hier vandaag heb kunnen horen, zal het merendeel van de leden van de Eilandsraad het voorstel, om de waterprijs in het algemeen te verlagen, niet steunen. Maar ik meen, dat de verlaging van de waterprijs voor die mensen, die in een huis wonen, zoals ik het heb voorgesteld, een goede "zet" zal zijn van het Bestuurscollege en van de Raad. Mijn voorstel is dus, om nr. 1 aan te nemen en de waterprijs te verlagen voor die mensen, die in een huis wonen met een huurwaarde van minder dan f.30,-- per maand. Meer zal ik thans niet meer zeggen, Mijnheer de Voorzitter. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Mijnheer Anslijn, wordt Uw voorstel ondersteund?

DE HEER W.C.ANSLIJN: Mi no sa, Señor Presidente, Mi a trece e voorstel. Mi no a papia cu ningun hende pa steun e. Si e miembronan di Raad kier steun e voorstel, esey ta nan cuenta.

Ik weet het niet, Mijnheer de Voorzitter. Ik heb het voorstel naar voren gebracht. Ik heb er met niemand over gesproken om het te steunen. Als de leden van de Raad het voorstel willen steunen, dan is het hun zaak.

DE VOORZITTER: Mijnheer Anslijn, kunt U Uw voorstel schriftelijk indienen?

DE HEER W.C.ANSLIJN: Ja, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Wij zijn hiermede gekomen aan het einde van de eerste ronde. Ik geef thans het woord aan de heer gedeputeerde van Water & Energie Bedrijf en tevens van Financiën.

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, op de eerste plaats zou ik willen stellen, dat het Bestuurscollege in principe haar goedkeuring zou willen hechten aan een verlaging van het watertarief. Wij zijn echter van mening dat dit op een verantwoordelijke wijze en in de lijn van ons beleid zou moeten gebeuren.
Om de vragen van de heer Werleman te beantwoorden en om aan zijn opmerking verdere uitleg te geven, zal ik willen beginnen met te stellen, dat de heer Werleman een vergelijking trekt tussen de grote verbruikers en de kleine verbruikers. Hij spreekt zelfs over dikke en magere jaren van de grote en de kleine verbruikers.
Mijnheer de Voorzitter, het is waar dat de grote verbruikers een speciale lagere tarief hebben dan de kleine verbruikers. Maar ik zou willen stellen, dat dit zuiver en alleen de consequentie is van de totale kosten per m3 water afgeleverd aan deze verschillende verbruikers.
Met andere woorden, de produktiekosten van het water zijn gelijk, maar de distributiekosten zijn nogal veel verschillend. Goedkoper water zegt de heer Werleman is het eerste vereiste voor volksgezondheid en volkshygiene. Water is een belangrijke vereiste. Algehele distributie, gerealiseerd in de laatste jaren over het hele eiland, voldoende water voor de hele bevolking, minder financiële draagkrachtigen die beneden de kost van het waterprijs water geleverd krijgen. Dit is een beleid dat de volksgezondheid, volkshygiene ten goede komt. Dit is een verantwoord beleid op financieel gebied.
De opmerking van de heer Werleman over een "efficiency rapport", dat schijnbaar een paar maanden terug ingediend is heeft eigenlijk weinig te maken met de waterprijs. Uitvoerig heeft het Bestuurscollege toentertijd de Raad ingelicht over de wijze waarop een dergelijk rapport uitgebracht zou worden. Gedetailleerd werd uitleg gegeven, dat zo'n rapport alleen maar besteed zou worden aan een verantwoorde personeelsbezetting bij het Water & Energie Bedrijf, Personeelsbezetting heeft een indirekte invloed op efficiency. Maar het rapport dat nu klaar is, hetgeen vergezeld is van de op- en aanmerkingen van het Water & Energie Bedrijf, zou ik gaarne ter inzage van de raadsleden willen leggen, wanneer zij hiervoor de nodige interesse tonen.
De heer Werleman spreekt over eigen ploegen voor onderhoud in plaats van uitbesteding van werkzaamheden bij het Water & Energie Bedrijf.
Ik kan de heer Werleman verzekeren, Mijnheer de Voorzitter, dat het beleid, zeker in de laatste twee jaren, zodanig is gesteld, dat wanneer onderhoudswerkzaamheden goedkoper aanbesteed kunnen worden en minder financiële kosten met zich meebrengen, dit ook uitbesteed kunnen wordt..
Maar wanneer door Water & Energie Bedrijf zelf deze onderhoudskosten naar behoren kunnen worden uitgevoerd, zonder verhoogde financiële kosten, dan werd het gedaan en wordt het steeds gedaan door het personeel van het Water & Energie Bedrijf. Men spreekt over een nieuwe eenheid, die goedkoper water produceert.
Terecht, Mijnheer de Voorzitter, zie hier het beleid dat het Bestuurscollege beoogt.
Het Bestuurscollege beoogt steeds en altijd wanneer de financiën en economische toestand hiervoor in aanmerking komen of gunstig zijn tot een goedkopere produktie over te gaan. De afname van elektriciteit door de Elmar en de tarieven, die hiervoor berekend worden liggen zuiver op het particuliere vlak van een particuliere firma.

De heer Figaroa, Mijnheer de Voorzitter, zou ik willen beantwoorden in het Papiaments.
Señor Figaroa a trece dilanti cu e situacion actual di Territorio Insular di Aruba ta tal cu tin hopi hende sin trabao: un situacion deplorable. Mester mas awa pa hende bebe y p'esey e prijs di awa mester worde rebaha. Francamente mi ta duda cu por tin hende cu ta kere cu no tin basta awa pa bebe na Aruba. E prijs cu nos tin aki, mi ta kere, ta e prijs cu den circumstancianan financiero di Water & Energie Bedrijf y Territorio Insular, ta esun cu nos pór presenta awor pa e pueblo. Cu e situacion deplorable aki nos mester coopera y yuda den descubrimento di mas fondonan di industria y den yudamento pa mas trabao. E prijs di awa ta hunga un rol masha chikito. Ademas tin un cantidad enorme di awa, mi ta kere, pa tur hende bebe y usa satisfactoriamente na nan cas.
Señor Figaroa ta bisa cu tin tubo di azeta nobo, un oficina centralisa, e mes un planta nobo cu Señor Werleman a referi ariba d'je na Holandes. Tur esakinan ta acontesimientonan di Water & Energie Bedrijf.
Sigur e promer tresnan cu mi a menciona a worde realisa recientemente y mi por garantisa Señor Figaroa cu tur di nan lo trece un rebaha chikito riba e costonan, influenciá eficiencia y yuda e administracion di Water & Energie Bedrijf. Pero mi no ta kere cu e momento aki ainda ta adecuado pa bisa kiko e resultadonan concreto y definitivo lo ta di e aspectonan aki.
Tambe Señor Figaroa a referi na e investigacion di empresa di Water & Energie Bedrijf y a puntra si esey por trece economia.
Atrobe mi tin di ripiti cu e rapport di White aki, cu ta tin e aprobacion completo di nos Eilandsraad, tabata basá riba e estudio di cu si e personalnan cu ta actualmente trahando na Water & Energie Bedrijf ta trahando den un posicion cu mester di nan si e cantidadnan ta suficiente, si tin di mas of no, si tin di menos, den ki rango, den cual departamento y gruponan! Economia como tal di Water & Energie Bedrijf den esaki, no ta bin na remarka.

(Vertaling)

De heer Figaroa heeft naar voren gebracht, dat de huidige toestand van het Eilandgebied Aruba zodanig is, dat er veel mensen zijn zonder werk; een betreurenswaardige toestand. Er moet meer water zijn voor de mensen om te drinken en daarom moet de waterprijs worden verlaagd. Eerlijk gezegd betwijfel ik het of er wel mensen zijn hier, die menen, dat er niet voldoende water is op Aruba om te drinken. De prijs, die wij nu hebben hier op Aruba, is volgens mij, die prijs, die wij onder de huidige financiële omstandigheden van het Water & Energie Bedrijf en van het Eilandgebied, thans aan het volk KUNNEN bieden.
Met deze moeilijke toestand moeten wij samenwerken en helpen om meer mogelijkheden op industrieel terrein aan te trekken en meer werk te krijgen. De waterprijs speelt eigenlijk een heel kleine rol. Bovendien is er naar mijn mening een enorme hoeveelheid water voor alle mensen om te drinken en om naar genoegen te gebruiken in hun huishoudelijke bezigheden.
De heer Figaroa zegt, dat er een nieuwe olie-leiding is, een gecentraliseerd kantoor en dezelfde nieuwe fabriek, waarover de heer Werleman het gehad heeft in het Nederlands. Dit alles betekent vooruitgang bij het Water & Energie Bedrijf. Inderdaad zijn de drie punten, die ik genoemd heb onlangs verwezenlijkt en ik kan de heer Figaroa verzekeren, dat elk van deze punten een kleine verlaging zal brengen in de kosten, de efficientie zal beinvloeden en de administratie van het Water & Energie Bedrijf helpen. Maar ik geloof niet, dat het op het moment nog niet juist is om te zeggen welke de concrete en definitieve resultaten zullen zijn van deze aspekten.

De heer Figaroa heeft ook verwezen naar het onderzoek bij het Water & Energie Bedrijf en vroeg of dit geen bezuiniging kan brengen. Ik moet er nogmaals op wijzen, dat het rapport van White, hetwelk de volledige goedkeuring van de Raad had, gebaseerd was op de studie of het personeel dat thans bij het Water & Energie Bedrijf werkzaam is, al of niet in een positie werkzaam is waar het werkelijk nodig is, of het aantal wel voldoende is, of er te veel personeel is of niet, als er te weinig is in welke rangen, in welke afdelingen en welke groepen.
Bezuiniging als zodanig bij het Water & Energie Bedrijf komt niet in aanmerking.

De heer Max Croes, Mijnheer de Voorzitter, begint met de uiting van de wens, dat water in overvloed een wens van alle volkeren is. Ik ben het helemaal met U eens, Mijnheer Croes, alhoewel ik mij heb laten inlichten, dat dit wel een drastische verandering is in Uw houding. Toch aprecieren wij, dat U zich realiseert en wij zijn blij, dat U de vooruitzichten van het eiland zeker zou willen steunen en aan de verbeteringen van de economie zal willen meehelpen. Men spreekt hier ook, Mijnheer de Voorzitter, van '59 over een herziening van de waterprijs, geen verlaging.
Mijnheer Croes kan het noemen zoals hij wil, maar wanneer men voor water f.2,-- per m3 betaald heeft en later betaalt men f.1,40 en in sommige gevallen f.1,20, dan kan hij dat best een herziening noemen, maar het is een definitieve verlaging.
Het Water & Energie Bedrijf, in vergelijking tot het oude waterplant is een elektriciteitsproduktie - plant, zegt de heer Croes. Hij zegt zelfs, dat het vier maal opbrengt aan elektriciteit vergeleken met de inkomsten van waterlevering. Ik zou dit even willen rechtzetten. Om met getallen te komen, Mijnheer de Voorzitter, de waterproduktie of inkomsten van water uit het Water & Energie Bedrijf is 3.6 miljoen, die van elektriciteit 4.2 miljoen. Heus niet vier maal zoveel. En als men hier zo tussen de regels door, als ik het goed begrepen heb, verhoging wil hebben van elektriciteitstarieven van de grote industrieën en de afnemers, dan zou ik willen zeggen, dat dit sterk tegen alle principes van een goede industrialisatie politiek zal zijn.
De achterstand, zegt de heer Croes, van de waterrekeningen is aan een herziening toe. Mijnheer de Voorzitter, als ik goed mijn getallen hier heb, moet ik stellen, dat de afschrijving van oninbare posten op de jaarrekening van 2 miljoen, 1/4% is oftewel f.5.000,--.
Ik geloof, dat er weinige particuliere industrieën zijn, die hiermede vergeleken kunnen worden. De heer Croes sprak verder over een meer efficiente werkwijze en had het over de mogelijkheid om het personeel op lokale basis op lokale faciliteiten te trainen. Ik kan de heer Croes de verzekering geven, dat het Bestuurscollege altijd een voorstander geweest is en in de toekomst ook zal zijn om lokale krachten voorkeur te geven. In de tweede ronde kom ik hier weer op terug.
De heer Guzman Croes, alweer in het Papiaments, Mijnheer de Voorzitter, heeft het volgende naar voren gebracht.
Fuera di e problema di desempleo etc., etc., e prijs di awa ta halto.
Tur loke mi por bisa den esaki ta cu ta promer biaha cu mi ta sintá den Raad cu mi ta tende Señor Guzman Croes asina fuerte, cu asina conviccion ta bisa, cu e prijs di awa, cu a worde revisa y baha 7 aña pasa, ta halto. E motibonan mi no a comprende completamente den su discusion cu a sigui. E ta propone varios cos. E ta propone pa kita meter di awa si e di dos proposicion di Señor Werleman bay docr.
Meter di awa cu segun e ta calcula, pueblo of e doño di cas ta paga tres florin pa aña y pa 20 aña e ta paga f.60,--.
E ta compara e meter di awa cu un costo di f.2,50. E costo di f.2,50 aki, Señor Presidente, mi no sa si ta mal lesá e ta of si ta falta di conocimiento di loke ta un meter responsabel di bon calidad.

E meternan aki ta costa f.20,50 y nan duracion no ta 20 aña.
E meternan aki ta worde cobra segun e gastonan directo di e meter sol cu nos ta pone na lineanan di awa. E ta pidi atencion pa lesadornan di meter. Mi por garantisa Señor Guzman Croes, Señor Presidente, cu nos tambe periodicamente ta pone atencion na e lesadornan di meter.
Nan ta worde getraind promer cu nan bay haci e trabao aki y nos ta sigur cu nan sa ta con e meter mester worde lesa y pa garantisa mas e lesadornan di meter aki ta worde cambia di districto y barrio periodicamente pa no cohe costumbre cu por ehemplo si Señor Guzman Croes ta gasta X florin di awa cu X ton di awa, tur luna e yega pone meskos.
Mi ta sigure cu no ta pa miedo cu e lesadornan di awa tin di cacho.

(Vertaling)

Behalve het probleem van de werkloosheid, enz., enz., is de waterprijs ook hoog. Alles wat ik hierop kan zeggen, is, dat het nu de eerste keer is, dat ik hier in deze Raad zit, dat ik de heer Guzman Croes, zo fel, met zoveel overtuiging hoor zeggen, dat de prijs van het water, die 7 jaar geleden is herzien en verlaagd, hoog is. In het betoog, dat toen volgde heb ik de beweegredenen niet goed begrepen. Hij stelt verschillende dingen voor. Hij stelt voor om de water-meter op te heffen als het tweede voorstel van de heer Werleman doorgang vindt. Dus, die water-meter, waarvoor volgens zijn berekening, het volk althans de huiseigenaar drie gulden per jaar betaalt, wat dan in 20 jaar f.60,-- betekent. Hij stelt die meter op een kostprijs van f.2,50.
Ik weet nou niet, of hij dit verkeerd heeft gelezen of dat het een gebrek is aan kennis van wat een betrouwbare meter van goede kwaliteit eigenlijk is, maar de kostprijs van die meters is f.20,50 en zij gaan geen 20 jaar mee. De meters worden in rekening gebracht overeenkomstig de direkte kosten van de meter zelf, die wij aanbrengen op de leidingen van het water.
Hij vraagt ook aandacht voor wat betreft de meter-opnemers. Ik kan de heer Guzman Croes de verzekering geven, dat ook wij geregeld de aandacht schenken aan die meter-opnemers. Zij worden opgeleid, alvorens zij met dit werk beginnen en wij zijn ervan overtuigd, dat zij wel goed weten, hoe zo'n meter gelezen moet worden en voor alle zekerheid worden deze meter-opnemers geregeld verplaatst naar andere distrikten en wijken, zulks om te voorkomen dat men niet de gewoonte krijgt om bijvoorbeeld wanneer de heer Guzman Croes X guldens voor X ton water verbruikt, maandelijks, zomaar hetzelfde neer te schrijven, gemaksheidshalve.
Ik kan hem verzekeren, dat het niet is omdat die meter-opnemers bang zouden zijn voor honden.

De heer Chance, Mijnheer de Voorzitter, kwam met de vraag of er verlagingsmogelijkheden zouden bestaan ten aanzien van de waterprijs als gevolg van het rapport van White. Ik geloof, dat ik zou kunnen volstaan met het antwoord, dat ik in het Papiaments zowel als in het Hollands zojuist gegeven heb. De tarievenberekening heeft heel weinig te maken met het rapport zoals voorgelegd en uitgewerkt door White en Co. Hij vraagt, Mijnheer de Voorzitter, en terecht een van de weinige goede vragen, die ik hier vanavond gehoord heb in deze zaal, wat de consequenties zijn wanneer de watertarieven verlaagd worden.
Of er belasting-verhoging zal komen. Ik geloof, dat ik zuiver kan stellen, Mijnheer de Voorzitter, dat mijnsinziens dit onvermijdelijk zal zijn in welke vorm dan ook. Men kan moeilijk in een begroting die juist op het nippertje geklopt heeft drastische veranderingen, dervingen van inkomen, gaan toepassen zonder de posten van inkomsten op te brengen. Ik weet niet, indien voor watertariefverlaging gevoteerd zal worden, waar deze middelen vandaan zullen komen.

Maar ik geloof vast, Mijnheer de Voorzitter, dat zij, die deze verantwoordelijkheid van de tariefverlaging beamen ook de middelen zullen geven om deze extra uitgaven te dekken.
De heer Chance had het ook over aansluiting van de Esso Heights op het waterdistributienet. Dit heeft de volle aandacht van het College.
Ik kan de heer Chance vertellen, dat de aansluiting van de zogenaamde Bachelor's Quarters op Esso Heights aanhangig werd gemaakt naar aanleiding van een aanvraag. De Esso Heights wordt thans via een hydrant ter plaatse voorzien. De aanlegkosten voor de aansluiting van deze percelen worden geraamd op 10.000 gulden. Het Bestuurscollege is nog steeds doende deze mogelijkheid op een verantwoorde manier te laten plaatsvinden.
De heer Anslijn, Mijnheer de Voorzitter, heeft het in het Papiaments gehad over watertarieven. Ik zou hem graag in het Papiaments willen antwoorden.
Señor Anslijn ta bisa cu mas abao prijs di awa ta, mihor. Mi ta completamento di acuerdo. E ta compara su persona como politico y como miembro di Raad. Pero, Señor Presidente, e ta buscando un "middenweg" y ta comprendible. Mi ta supone pa mas cu un motibo cu Señor Anslijn ta buscando un "middenweg". Pero ni Señor Anslijn su middenweg, Señor Presidente, mi ta kere lo trece un rebaho di prijs di awa sin cu mester hisa e entradanan di Gobierno den un of otro forma.
Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

De heer Anslijn zei, hoe lager de prijs van het water, hoe beter. Ik ben daar geheel mee eens. Hij vergelijkt zijn persoon zowel als politicus als raadslid. Maar niettemin zoekt hij een "middenweg", Mijnheer de Voorzitter, en dat is wel te begrijpen.
Ik geloof, dat de heer Anslijn voor meer dan een reden een "middenweg" zoekt. Maar, Mijnheer de Voorzitter, zelfs die middenweg van de heer Anslijn, zal volgens mij, een verlaging van de waterprijs teweeg kunnen brengen, zonder dat de inkomsten van de Overheid op de een of andere wijze verhoogd moeten worden. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: In aansluiting bij hetgeen de gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf en tevens van Financiën gesteld heeft, wil ik nog enkele aspekten op het vlak van het algemeen beleid toelichten.
Ik wil daarbij gebruik maken van mijn adviserende stem in deze Raad als Voorzitter. Ik wil erop wijzen, dat wanneer er behoefte bestaat en deze behoefte bestaat er zeker - om bepaalde sociale voorzieningen te treffen in het Eilandgebied, dat men dit niet moet zoeken via een tariefspolitiek of via de exploitatie-rekening van een utiliteitsbedrijf of beter gezegd een bedrijf, maar dat men dit behoort te zoeken via de taak als Overheid, vallende onder Maatschappelijke Zorg en in dit geval wel de materiële bijstand vallende onder Maatschappelijke Zorg.
Het is ten ene male in strijd met alle normen van richtige en geordende uitvoering van de Overheidstaak ten aanzien van nutsbedrijven om tegen de rendabiliteit in sociale voorzieningen te gaan treffen. Een bedrijf dient, zowel van overheidswege, maar ook begrotingstechnisch als bedrijf te worden geexploiteerd op een zuivere rendabele basis.
Dit is niet alleen de taak van de Overheid ten aanzien van alle bedrijven, dit is bovendien een uitdrukkelijke voorwaarde, die gesteld werd door de Nederlandse Regering, die borg stond en nog steeds borg staat voor de financiële verplichtingen, die wij zijn aangegaan om dit projekt te kunnen bouwen. Zoals ik reeds zei, sociale voorzieningen moeten worden gezocht via de Overheidstaak, die valt onder Maatschappelijke Zorg.

En dan niet alleen naar mijn mening, mijn persoonlijke mening, ten aanzien van de waterbehoefte van het gezin, maar van alle behoeften van de burger en zijn gezin. Want door de burger en zijn gezin te helpen ten aanzien van de waterrekening daarmee is dit gezin nog niet geholpen. Wanneer een gezin niet in staat is, of een gezinshoofd of een burger niet in staat is zijn waterrekening te betalen, dan is het naar alle waarschijnlijkheid ook zo, dat hij ook nog andere zeer dringende behoeften kent op sociale vlak. En om aan deze behoeften het hoofd te kunnen bieden dient bijstand te worden verleend, en daar zijn wij het mee eens, maar dan materiële bijstand via het vlak Maatschappelijke Zorg en niet via de tarieven van nutsbedrijf. Het is dan ook in dit licht dat het Bestuurscollege in de tweede fase van het 10-jarenplan het accent gelegd heeft op de sociale voorzieningen.
In de tweede fase waarvan de stukken U onlangs hebben bereikt, worden voor zeer grote bedragen steun aangevraagd bij de Nederlandse Regering teneinde in het programma, in het kader van Maatschappelijke Zorg en materiële bijstand financiering te verlenen ten behoeve van de Arubaanse gemeenschap. Ik kan U mededelen, dat in een bespreking die het Bestuurscollege enkele maanden geleden mocht hebben met Minister-President Cals uit Nederland toen hij laatst Aruba bezocht, bij welke bespreking tevens aanwezig was, Minister-President Jonckheer van de Nederlandse Antillen, het Bestuurscollege deze zeer dringende zaak aan de orde heeft gesteld en dat zowel Minister-President Cals als Minister-President Jonckheer hebben gesteld, dat zij ten aanzien van de tweede fase bereid zijn om het accent te leggen op de sociale sektor van het 10-jarenplan.
Men heeft ons zelfs toegezegd met de grootste spoed en in de meest grote mate steun te verlenen aan de sociale voorzieningen, die door ons werden aangevraagd en het Bestuurscollege heeft de verzekering gekregen zowel van de Antilliaanse Regering als van de Nederlandse Regering, dat zij binnen zeer afzienbare tijd de nodige steun zullen verlenen. Het is mijn persoonlijke mening dat het Bestuurscollege op deze wijze de juiste weg heeft bewandeld. Volgens mij is dit de juiste weg om de sociale voorzieningen te treffen, die inderdaad op Aruba vragen om steun.
Er bestaan inderdaad sociale behoeften en er moet inderdaad steun worden verleend. Deze behoeften worden steeds groter en de manier om dit op te lossen is, naar mijn persoonlijke mening, de weg die het Bestuurscollege bewandelt, namelijk, financiering vragen voor sociale voorziening in het kader van Maatschappelijke Zorg. Ik zou de Raad daarom willen adviseren om het Bestuurscollege te steunen in haar beleid in deze en in haar pogingen om bij de Nederlandse Regering steun te krijgen, niet alleen om de mensen te helpen ten aanzien van hun waterbehoeften, maar ten aanzien van alle behoeften, die bestaan in de gemeenschap van Aruba.
Dan hebben enkele leden een paar vragen gesteld. De meeste vragen zijn beantwoord door de gedeputeerde. Er zijn enkele vragen, die liggen op het vlak van het algemeen beleid en die zou ik dan gaarne willen beantwoorden.
De heer Werleman heeft gevraagd of wij Nederland kunnen benaderen om de rente te subsidieren op de leningen zulks voor de socialisering van het waterbedrijf. Zoals ik in mijn betoog zojuist reeds tot uiting heb gebracht, betwijfel ik ten zeerste of men in Nederland er voor zal voelen om een waterbedrijf te socialiseren.
In de tweede plaats heb ik een zeer sterke indruk, dat men niet bereid zal zijn om de rente te subsidieren. Nederland heeft wel zich bereid verklaard de bouwrente te betalen van deze projekten hetgeen al gebeurd is, maar Nederland heeft uitdrukkelijk gesteld, dat verder deze projekten dienen te worden geexploiteerd als rendabele projekten.
De mogelijkheid door de heer Werleman en ook de andere sprekers geopperd om de industrieen meer te laten betalen, hetzij ten aanzien van het water, hetzij ten aanzien van de elektriciteit, dit is voor-alsnog niet

mogelijk, omdat met deze industrieën contracten zijn gesloten voor zoveel jaar. Dus het zal getuigen van een zekere onzekerheid van overheidswege zijn, indien wij alsnog zouden trachten die tarieven te verhogen.
Ik geloof, dat een dergelijk beleid niet in het belang is van Aruba.
Ik geloof, dat het zelf zeer belangrijk is om bij het aantrekken van nieuwe industrieën en ook toekomstige industrieën of geinteresseerden het vertrouwen te geven, dat het Eilandsbestuur van Aruba een beleid voert, waar men op kan rekenen en waar men vertrouwen in kan hebben en dat men dus niet achteraf terugkomt op de tarieven. Ik kan U zeggen, dat die kwestie van vertrouwen een zeer belangrijke factor is bij het opbouwen van het investeringsklimaat in de Antillen. Het is erg makkelijk om het vertrouwen te verliezen. Het is erg moeilijk om het vertrouwen weer terug te krijgen.
De heer Dominico Guzman Croes heeft in het Papiaments gesproken en ik wil hem gaarne in het Papiaments beantwoorden.
Señor Dominico Guzman Croes a referi na loke mi persona a yega di expresa tempo cu mi tabata diputado, y loke mi a bisa en coneccion cu e projekto di awa y inversionnan y e bahamento di e prijs di awa.
Lo mi kier contesta Señor Croes cu si mi memoria no ta fayami mi a contesta Señor Croes varios biaha caba riba e punto aki, contestanan cu segun mi tabata hopi cla y hopi completo, contestanan cu mi a duna e tempo ey como diputado. E contestanan aki ta den notulen y mi no ta weita ningun motibo pakiko lo mi mester agrega na contestanan ey cu mi a yega di duna caba, menos ainda den mi posicion actual como Voorzitter di Raad.

(Vertaling)

De heer Dominico Guzman Croes verwees naar hetgeen ik eens gezegd had toen ik gedeputeerde was en hetgeen ik zei in verband met het water-projekt, de investeringen en de verlaging van de waterprijs.
Wat ik de heer Croes hierop wil antwoorden is dit, dat indien mijn geheugen mij geen parten speelt, dan heb ik de heer Croes reeds meerdere malen op dit punt geantwoord, antwoorden, die volgens mij zeer duidelijk en afdoende waren, antwoorden, die ik gegeven had indertijd toen ik nog gedeputeerde was. Deze antwoorden staan in de notulen en ik zie niet in, waarom ik nog iets aan deze antwoorden van toen zou moeten toevoegen, antwoorden dus die ik reeds gegeven had toen, nog minder in deze positie als Voorzitter van de Raad.

De heer Chance heeft gevraagd of ik hem kon duidelijk maken welke partijen het voorstel ondersteunen, ingediend door de heer Werleman.
Ik moet wel antwoorden, dat dit voorstel is ingediend door de raadsleden, dus niet namens bepaalde partijen. Dit voorstel is ingediend door de raadsleden Werleman, Figaroa en Croes. Hoe deze raadsleden zichzelf zien als vertegenwoordigers van bepaalde partijen is een kwestie die ik gaarne aan de raadsleden zelf wil overlaten.

Thans gaan wij over tot de tweede ronde.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, met belanstelling heb ik geluisterd naar de antwoorden en opmerkingen van de leden van het Bestuurscollege en ook van de raadsleden. Sommigen ondersteunen ons voorstel en anderen zien er geen heil in. Mijnheer de Voorzitter, ik wil beginnen met de heer Finck eventjes erop te wijzen dat toen het Bestuurscollege de zaak overnam van de waterplant, het ons reeds bekend was dat er nieuwe procedees uitgevonden waren en (dat kunt U aan de oude gedeputeerde Henriquez vragen, Mijnheer de Voorzitter), dat wij toen tegen stemden, omdat het Bestuurscollege toen te dictatoriaal was

en dat wij bijna geen inlichtingen kregen; wij konden ons niet verenigen met de uitvoering van dit projekt, waarbij speciale firma's betrokken moesten worden.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Geerman had het over een politieke stunt. Mijnheer de Voorzitter, hoeveel keer heeft de heer Geerman en zijn fraktie geen politieke stunt hierin bedreven. Het was toch niet zo lang geleden bij de benoeming van de vijfde gedeputeerde.
Wat noemt de heer Geerman dat, Mijnheer de Voorzitter? Was dat niet een politieke stunt? Wat zou Nederland denken van de politieke rijpheid van Uw fraktie door het omkopen van andere leden van de Raad?

DE VOORZITTER: Mijnheer Werleman, ik verzoek U om de uitdrukking "Omkopen van medeleden", terug te trekken. Ik beschouw dat als een beledigende uitlating.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, de feiten staven dit, als U wilt kunt U het terugnemen.

DE VOORZITTER: Ik heb niets terug te nemen, Mijnheer Werleman. Ik verzoek U om het terug te nemen.

DE HEER A.WERLEMAN: Ik neem niets terug, Mijnheer de Voorzitter. Als U wilt kunt U het schrappen. Ik heb gezegd: de feiten staven dit. Iedereen kan dat begrijpen en aanzien en aanhoren.

DE VOORZITTER: Mijnheer Werleman, ik verzoek U even te wachten tot ik eventuele maatregelen tref. U bent niet bereid deze uitlating terug te nemen, dus ik moet even nagaan wat ik in deze zaak zal doen.
Ik wil U er nogmaals op wijzen, dat ik Uw uitspraak, dat bepaalde leden hier omgekocht worden, beschouw als een beledigende uitlating.
Ik geef U nogmaals de gelegenheid en ik wil U adviseren, om deze uitlating terug te nemen. Indien U niet bereid bent dit te doen, dan zal ik moeten overgaan tot het ontnemen van het woord. U zult dan niet meer kunnen deelnemen aan de beraadslaging van deze vergadering.

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, aangezien het zeer belangrijk is voor de bevolking dat deze vergadering doorgaat neem ik deze woorden terug, doch wil ik die alleen maar veranderen, dat deze leden een andere richting hebben gekozen vanwege bepaalde handeling.
Iedereen weet wel wat ik daarmee bedoel.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Flemming heeft ook geen heil in dit voorstel gezien. Ik kan dit wel begrijpen, Mijnheer de Voorzitter, en ik zal het ook daarbij laten.
El a papia di e asunto di buena fé, Mijnheer de Voorzitter.
Laga nos laga e palabra aki manera e ta. Nos tur ta comprende e palabra buena fé y kiko e ta nifica pa Señor Flemming.

(Vertaling)

Hij heeft gesproken over de zaak te goeder trouw, Mijnheer de Voorzitter. Laten wij dit woord laten, zoals het is. Wij begrijpen allemaal het woord te goeder trouw en wat het voor de heer Flemming betekent.

Mijnheer de Voorzitter, U was uitstekend in de beantwoording van de heer Chance, toen hij zei, dat de raadsleden, de drie raadsleden dit voorstel hebben ingediend. Hieraan heb ik niets te behoeven.
Als leden van de Raad vertegenwoordigen wij hier niet een partij, maar de bevolking, Mijnheer Chance.
Mijnheer de Voorzitter, ook de heer Britten sprak over "mala fé" en dergelijke.

Hij sprak over politieke rol.Daartegen heb ik geen bezwaar.
Politieke rol mag wel. Toen kwam hij plotseling tot de conclusie, (hij heeft zeker een van de computers in zijn hoofd) dat ons voorstel direkt een half miljoen gulden meer zou kosten. Ik moet de heer Britten wel prijzen over zijn "brain work".
Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van de heer Anslijn over een middenweg, zouden wij ook graag vervuld zien. Maar als hij ons voorstel steunt dan volgt dit automatisch.
Dan, Mijnheer de Voorzitter, wil ik overgaan om een en ander te zeggen in antwoord op de antwoorden van de gedeputeerde Oduber, die belast is met Financiën en Water & Energie Bedrijf.
In al zijn antwoorden, Mijnheer de Voorzitter, heb ik alleen de negatieve houding kunnen beluisteren, ofschoon hij zegt, dat iedereen in principe bereid zou zijn om het watertarief te verlagen. Maar, zegt hij, dit moet geschieden als het Bestuurscollege wil en wanneer het Bestuurscollege wil. Zoiets heb ik kunnen beluisteren in zijn betoog.
Dan zegt hij, Mijnheer de Voorzitter, dat ik de zaak een beetje verkeerd stel, omdat ik, degenen die water krijgen, verdeel in grotere verbruikers en kleinere verbruikers.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb gesproken over grote industrieën en de bevolking. De bevolking op zichzelf is een van de grootste afnemers. De grote industrieën, Mijnheer de Voorzitter, hebben reeds lang voordeel getrokken van een verlaagde watertarief tot f.1,--.
Ja, Mijnheer de Voorzitter, zelfs tot f.1,--. Ik kan meegaan, dat nieuwe industrieën in de eerste paar jaren geholpen dienen te worden.
Maar, hoe lang moeten wij dit aanhouden, Mijnheer de Voorzitter? Eeuwig? Tien of vijftien jaar, terwijl onze bedrijfskosten stijgen, Mijnheer de Voorzitter? Is dit volgens de bedrijfsbegroting verantwoord?
Mijnheer de Voorzitter, over het rapport van de White Engeneering Company zegt de gedeputeerde, dat dit niets met de verlaging van de waterprijs heeft te maken. Dat vind ik wel een beetje vreemd van een gedeputeerde van Financiën, Mijnheer de Voorzitter, want dit betreft, zoals U zegt, alleen de personeelsbezetting en dit heeft zeker iets te maken met verlaging van de produktie-kosten en ook indirekt van het watertarief. Het spijt mij zeer, dat bij deze studie aan dit Ingenieursbureau niet opgedragen werd om ook een bedrijfs-efficientie-onderzoek te maken. Misschien was dit belangrijk, Mijnheer de Voorzitter.
Mijnheer de Voorzitter, de heer gedeputeerde geeft toe, dat de nieuwe eenheid zelf met een winst of rendabeler werkt dan die andere.
Dan zegt hij, dat dit van goed beleid getuigt.
Mijnheer de Voorzitter, hier zit niets in van een beleid, het is een kwestie van de tijd, waarin je die eenheden bestelt. Je hebt nieuwere eenheden, dus je bestelt zeker een nieuwere eenheid. Als men dat niet in kan zien, Mijnheer de Voorzitter, dan begrijp ik het niet. Het is geen kwestie van beleid, het is een kwestie, dat hier bepaalde eenheden thans op de markt zijn en dat die aangetrokken dienen te worden.
Mijnheer de Voorzitter, de gedeputeerde heeft niet veel gezegd omtrent de prijs waarvoor Elmar onze elektriciteit koopt. Ik wil vragen, Mijnheer de Voorzitter, of de gedeputeerde ons kan zeggen tegen hoeveel centen de Elmar één wattuur van ons krijgt. Ik bedoel niet kilowattuur, maar wattuur. Want, Mijnheer de Voorzitter, ik betaal f.0,12 a f.0,14 en ik wil een vergelijking maken. Trouwens, Mijnheer de Voorzitter, zou de bevolking dat ook willen.
Dan zegt de gedeputeerde, dat als ons voorstel aangenomen wordt, er zeker een belasting-verhoging komt. Mijnheer de Voorzitter, het Bestuurscollege moet eerst een behoorlijke studie maken van onze voorstellen dan alleen maar te zeggen, "Nee dat gaat niet".
Men heeft steeds een negatieve houding op onze voorstellen genomen.
Ik ben er zeker van dat, als het Bestuurscollege werkelijk een gedegen studie maakt en genegen is om de bevolking te helpen, men reeds lang

had kunnen aanzien, dat het nodig is om het watertarief te verlagen en wel zonder belastingverhoging, Mijnheer de Voorzitter.
Ik heb reeds in mijn betoog verschillende punten aangehaald waarbij men de kosten kan verlagen waardoor men meerdere inkomsten kan krijgen om het bedrag dat gederfd zou worden met deze verlaging, te dekken.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben er niet van overtuigd, dat het Bestuurscollege hier werkelijk een serieuze poging doet om te helpen.
Men neemt een negatieve houding in en dat begrijpen wij allemaal. Als dit voorstel van de andere fraktie kwam, Mijnheer de Voorzitter, dan was alles rozegeur en maneschijn. Dan kon het wel. Maar omdat het van de oppositie komt, dan gaat het niet. Dat is eenmaal zo en dat weten wij allemaal.
Mijnheer de Voorzitter, dan moet ik komen op Uw opmerkingen als deel van het Bestuurscollege omtrent het algemeen beleid, waarbij U Uw adviserende stem liet horen. U hebt gezegd, dat men meer in een sociale vlak moet gaan zoeken voor een verlaging. Mijnheer de Voorzitter, dit hebben wij in ons tweede voorstel vastgelegd, om het Bestuurscollege de mogelijkheid van verdere verlaging dus te laten onderzoeken. Maar U zegt, dat in de tweede fase van het 10-jarenplan de nadruk is gelegd om de sociale toestanden van Aruba te verbeteren op alle mogelijke terreinen.
Op verschillende van die terreinen, Mijnheer de Voorzitter, is de noodzaak reeds nu dringend en dat had U reeds eerder kunnen zien.
De noodzaak voor waterprijsverlaging en ook andere sektoren van sociale vlak zijn dringend nodig en dat weet U misschien ook, maar het komt misschien niet opportuun voor om dit direkt nu te gaan toegeven.
Mijnheer de Voorzitter, U zegt dat Nederland zeker zal toezien en zal gaan beoordelen of het bedrijf goed werkt en dat men het utiliteitsbedrijf speciaal economisch moet laten gaan draaien. Mijnheer de Voorzitter, daarom hebben wij de nadruk gelegd op de bedrijfsefficientie. Wij hebben de nadruk gelegd op kostenverlaging bij het bedrijf waar mogelijk. Mijnheer de Voorzitter, wij hebben naar voren gebracht, dat het redelijk is te verwachten, dat men een reele prijs gaat bedingen voor de elektriciteit. Moeten deze industrieën, deze maatschappijen voor ettelijke jaren wel gaan genieten van een lager tarief, terwijl de bevolking al ettelijke jaren een hoger tarief betaalt? Mijnheer de Voorzitter, dit geeft de indruk, dat U steeds de financieel-sterkeren wil steunen en de financieel-onvermogenden laat U dan in de steek.
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben niet veel kunnen beluisteren in het betoog van het Bestuurscollege om ons voorstel terug te nemen of te herzien. Wij zijn ervan overtuigd, dat indien het Bestuurscollege werkelijk serieuze pogingen doet om de kosten te drukken om reele prijzen te bedingen voor de produkten, die wij produceren in deze bedrijven, zoals elektriciteit en water, wij er zeker van kunnen zijn, dat een verlaging verantwoord is. Mijnheer de Voorzitter, zoals ik reeds zei handhaven wij ons voorstel. Ik dank U, mijnheer de Voorzitter.

<u>DE HEER F.D.FIGAROA</u>: Señor Presidente, e informacionnan cu nos a haya di Bestuurscollege tocante e posibilidadnan pa haya e fondo pa cubri parti di e perdida cu lo wordo sufri si nos baha e prijs di awa aki, no a convence nos cu no tin otro posibilidad.
Locual e señor diputado a trece padilanti cu mi a bisa cu mester awa pa bebe, mi no a bisa cu ta awa pa bebe sol, pero mi a bisa awa pa otro uso nan den cual mi kier meen, awa pa muhamento di matanan di fruta y awa pa crianza di bestianan. Probablemente quizas señor diputado no ta na haltura cu e cosnan aki tabata posibel cu awa.
Señor Presidente, un otro cos cu mi a ripara ta cu señor Oduber a corta caminda riba e proposicionnan cu mi a haci pa mira e posibilidadnan pa bora e fuentenan di awa cu nos tin den suelo di Aruba y tambe riba e otro asunto cu mi a trece padilanti, esta un posible eliminacion di e Hydroponics.

Señor Presidente, nos a tende tambe cu den e segundo fase di e 10-jarenplan e fasis a worde poni riba e medidanan en cuanto cuido social of medidanan social pa e parti di pueblo cu poco entrada. Ta net esey, sperando y anticipando e medidanan cu lo worde tuma den e segundo fase aki pa asuntonan social. nos kier a haci nos contribuicion for di awor caba treciendo e proposicion aki pa baha prijs di awa. Tocante esey nos a tende di Bestuurscollege cu tin hopi dificultad cu mester worde studia y otronan cu ta imposible quizas cu worde haya, pero sinembargo nos ta di opinion cu un posibilidad mester t'ey. Nan a trece padilanti cu e presupuesto di waterleiding tin un perdida di mas o menos f.500.000 y nos tur sabi cu facilmente, en cuanto tenemento di boeki, cu por hunga cu cifranan masha tanto cu awor nos a trece un perdida dilanti di 1/2 millon y mañan ta bin un proposicion di otro banda y mesora ta resulta cu e dificit aki a resulta den un ganashi di f.200.000. Señor Presidente, en vista di esakinan nos ta mantene nos proposicion aki y nos ta trecele adilanti pa desicion di Raad, confiando cu Bestuurscollege lo haci tur deligencia y pa haci tur calculacionnan necesario pa mira con por absorba e perdidanan aki, locual e poco conocimento y e poco informacionnan cu nos tin, nos ta calcula cu e perdidanan aki no ta asina grandi manera ta worde treci padilanti y cu di otro banda e diferente argumentonan cu nos a trece padilanti posiblemente ta trece un suma basta grandi of pa haci un suma bastante grandi liber cu cual por combati parti di e perdidanan aki. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, de inlichtingen die wij hebben gekregen van het Bestuurscollege, betreffende de mogelijkheden om fondsen te krijgen om het verlies, dat geleden zou worden bij verlaging van de waterprijs, te dekken, hebben ons niet kunnen overtuigen, dat er geen andere mogelijkheid zou bestaan.
Op hetgeen de heer gedeputeerde naar voren bracht, dat ik gezegd zou hebben, dat er water nodig zou zijn om te drinken, wil ik hier stellen, dat ik niet gezegd heb, alleen maar water om te drinken, maar ik zei bovendien water ook voor andere doeleinden, voor ander gebruik, zoals bijvoorbeeld voor het begieten van fruit-planten en voor de veeteelt. Mogelijk is de heer gedeputeerde misschien niet op de hoogte van het feit, dat deze dingen ook mogelijk waren met water.
Mijnheer de Voorzitter, een ding is mij opgevallen, dat de heer Oduber de voorstellen die ik gedaan heb omzeilde, dus het voorstel om de mogelijkheden te bezien om de waterbronnen, die wij in de Arubaanse bodem hebben aan te boren, alsmede de andere mogelijkheid die ik heb geopperd, namelijk het opheffen van de Hydroponics.
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben ook gehoord, dat in de tweede fase van het 10-jarenplan nadruk is gelegd op maatregelen, ten aanzien van de maatschappelijke zorg of voorziening met betrekking tot de sociale nood bij dat deel van de bevolking met weinig inkomen.
Juist daarom, Mijnheer de Voorzitter, hopende en vooruitlopende op de maatregelen die in de tweede fase genomen zullen worden ten aanzien van de maatschappelijke aangelegenheden, hebben wij nu reeds onze bijdrage willen doen door dit voorstel naar voren te brengen om de prijs van het water te verlagen. In verband daarmede hebben wij van het Bestuurscollege te horen gekregen, dat er veel moeilijkheden zijn, die eerst bestudeerd dienen te worden en andere die zelfs onmogelijk opgelost zullen kunnen worden, niettemin menen wij, dat er een mogelijkheid moet bestaan. Men heeft naar voren gebracht, dat de begroting van het Water & Energie Bedrijf een verlies aantoont van ongeveer f.500.000 en wij weten allemaal, dat men gemakkelijk in de boekhouding veel met cijfers kan goochelen, waarbij wij bijvoorbeeld vandaag een tekort hebben van een half miljoen en dat morgen dit tekort omslaat naar een winst van f.200.000.

Met het oog hierop wensen wij ons voorstel te handhaven en wij brengen het in de Raad naar voren, vertrouwende dat het Bestuurscollege al het mogelijke zal doen om te zien hoe het verlies op te vangen en dat zij alle nodige berekeningen zal doen om daartoe te komen. Met het weinige inzicht, dat wij op deze zaak hebben en de weinige inlichtingen die wij hierover hebben ontvangen, menen wij toch, dat het verlies niet zo groot is als wel wordt voorgespiegeld. De verschillende argumenten, die wij in dit verband naar voren hebben gebracht zullen waarschijnlijk een tamelijk groot bedrag voortbrengen of zullen een tamelijk groot bedrag weten vrij te maken, waarmede de verliezen dan bestreden zullen kunnen worden.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M.CROES: Mijnheer de Voorzitter, de heer Geerman heeft gemeend ons in de eerste ronde te moeten beschuldigen van een politieke stunt en hij heeft zelfs de beschuldiging geuit, dat wij deze zaal daarvoor misbruiken. Ik vraag mij af, Mijnheer de Voorzitter, of de heer Geerman niet op dezelfde wijze deze zaal heeft misbruikt, toen hij verschillende keren in het verleden heeft aangedrongen op verlaging van de waterprijs.
Zelfs nu, nadat wij ons oorspronkelijkevoorstel hebben ingediend, heeft hij daarna in allerhaast samen met een tweetal andere leden een dergelijk verzoek ingediend ter bespreking hedenavond.
Mijnheer de Voorzitter, zoals ik in de eerste ronde heb gezegd, is ons voorstel gedaan met alle goede bedoelingen, na een grondige studie en met in achtneming van al de mogelijke consequenties van dien.
Het is natuurlijk het recht van andere leden om een andere mening te hebben en het is ook het recht van het Bestuurscollege om zijn beleid te verdedigen. Wij zien het echter anders. Verschillende leden hebben verklaard, dat alhoewel zij tegen het voorstel zijn gekant, zij in principe wel voor voelen voor verlaging van de watertarieven. Dit hebben verschillende raadsleden gezegd en de gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf en van Financiën heeft dit toegegeven. Ik kan mij niet voorstellen hoe deze leden in een adem kunnen beweren, dat een watertariefherziening alleen mogelijk is ten koste van een belastingverhoging. Er zijn veel andere wegen om dit te bewandelen. Wij hebben verschillende overwegingen aan het Bestuurscollege gegeven, die zouden kunnen leiden tot het drukken van de kosten om het derven van inkomsten goed te maken. Op een belastingverhoging hebben wij geen enkel ogenblik gezinsspeeld en het lag ook niet in onze bedoeling.
Het trof mij ook zeer vreemd, dat de heer Britten zelfs het woord verhoging van inkomstenbelasting noemde en daarbij met de bevoegdheid die wij overigens in deze Raad hebben om inkomstenbelasting te verhogen dreigde. Misschien is de wens de vader van de gedachte bij de heer Britten. Dat is wel een hele omkeer in politiek inzicht.
Mijnheer de Voorzitter, dat een verlaging van de watertarieven tot nu toe niet is verwezenlijkt ligt zuiver bij een beleidsfout van het Bestuurscollege. Het Bestuurscollege heeft bij de omschakeling van de installaties te Balashi van het waterproduktie bedrijf en het elektriciteitsproduktie bedrijf, zich hoofdzakelijk niet beraad over de consequenties en ook niet over de mogelijkheid om de elektriciteitsproduktie een grotere gedeelte althans van de waterproduktie, te laten dragen. Volgens antwoorden, die wij van de heer gedeputeerde hebben ontvangen wil het Bestuurscollege ook niet in deze richting zien. Het Bestuurscollege staart zich blind op de eenmaal ingeslagen weg en voor haar bestaan er geen andere mogelijkheden dan alleen maar dreigementen met belastingverhoging. Mijnheer de Voorzitter, als alle overwegingen die wij U hebben gegeven worden nagegaan, overwegingen die naar ik meen vervat zijn in het rapport White, dan kunnen aanzienlijke kostenbesparingen worden verwezenlijkt die de derving van 300 ton per jaar inkomsten die deze tariefsverlaging zal meebrengen, zullen absorberen. Andere leden hebben geklaagd dat wij geen middelen hadden aangewezen.

Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, hebben wij hier alleen maar overwegingen gegeven. Deze overwegingen nemen tijd en studie en misschien wilt U tijd daarvoor hebben. Wij zijn gaarne bereid tijd te geven, Mijnheer de Voorzitter, maar zonder iets af te doen aan ons voorstel. Daarom wil ik thans voorstellen aan de Raad om vanavond deze tariefsverlaging goed te keuren en de inkomensderving op te vangen van het voordelig saldo van f.773.000 waarmee de begroting 1966 sloot in afwachting van de resultaten van de studie van overwegingen, die wij U hedenavond hebben gegeven. Dus hiermede hebben wij U de mogelijkheid gegeven om de nodige fondsen te kunnen vinden. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Voordat ik de volgende spreker het woord geef, wil ik de heer M.Croes verzoeken om zijn voorstel als het kan, heel even op papier te stellen. Het hoeft niet getikt te zijn, zodat wij een duidelijk beeld hebben van wat Uw voorstel precies inhoudt.
Het woord is thans aan de heer Finck.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, namens onze fraktie wil ik U dank zeggen voor de wijze waarop de gedeputeerde van Water & Energie Bedrijf en van Financiën ons over het een en ander heeft ingelicht.
Mijnheer de Voorzitter, op de eerste plaats zegt de heer Werleman, dat wij allemaal behoren te weten waarom de Union Nacional Arubano-fraktie 7 - 8 jaar geleden tegen het voorstel voor de oprichting en bouw van een nieuwe waterfabriek gestemd heeft. Hij zegt, dat het Bestuurscollege dictatoriaal was. Mijnheer de Voorzitter, dat was niet helemaal juist wat de heer Werleman gezegd heeft, omdat de heer Werleman en zijn fraktie toen tegen gestemd hebben, omdat volgens hen zij niet wisten of de gelden goed aanbesteed werden. Toen het Bestuurscollege bij monde van de gedeputeerde van Financiën toentertijd opmerkte, dat Nederland te allen tijde deze zaak controleert, zowel economisch, financieel als technisch, was het daarmee afgelopen en de Union Nacional Arubano kon er genoegen mee nemen.
Mijnheer de Voorzitter, enkele jaren daarna ging de Union Nacional Arubano prompt mee met de Partido Patriotico Arubano en het Bestuurscollege en wij wezen een van haar leden aan als gedeputeerde. Daarom spijt het me ten zeerste, dat de heer Werleman vanavond spreekt over leden van deze Raad die telkens een andere richting aannemen.
Mijnheer de Voorzitter, als er een persoon is, die in de afgelopen jaren verschillende richtingen opgegaan is, dan is dat de heer Werleman.
Mijnheer de Voorzitter, ik hoef dat hier niet af te roepen, maar om de vier jaar gaat hij in een andere richting.
De afgelopen drie jaar is hij zelfstandig gebleven, omdat hij met een koek in de maag lag. Maar als die koek niet in de maag lag, dan was de heer Werleman nu ook weer met een andere partij in zee gegaan. Mijnheer de Voorzitter, het verwondert mij ook ten zeerste, dat de heer Werleman spreekt over tarief van elektriciteit. Wij weten allemaal, Mijnheer de Voorzitter, dat zowel de Regering als het Bestuurscollege gebonden is aan de Elmar. Deze Elmar heeft een contract gekregen met de Regering indertijd, toen deze oppositie, dus de oppositie van nú, in de Regering zat. Het was de heer Da Costa Gomez met zijn fraktie en de heer Eman met zijn fraktie die tot onteigening overgingen van de bestaande elektriciteitsmaatschappij hier op Aruba en een nieuw contract aangingen met de tegenwoordige Elmar.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Werleman beschuldigt de heer Britten van het feit, dat hij zo maar een bedrag van een half miljoen heeft opgenoemd. Maar ook ik, Mijnheer de Voorzitter, ben de mening toegedaan, dat het ongeveer een half miljoen is. Mocht de heer Werleman hiertegen iets hebben, dan vraag ik hem waar ligt dan het bedrag, dat hiermee gemoeid gaat.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb voor mij zelf uitgerekend, dat het waterverbruik, als het hetzelfde zou blijven en teruggebracht zou worden tot f.1,10, dan zou hiermee 20% minder ontvangen worden. Het voorstel van de heer Werleman komt neer op een gemiddelde van 15% wat ongeveer een verlaging van inkomen van ongeveer 51/2 ton guldens met zich mee brengt.
Als laatste punt, Mijnheer de Voorzitter, kan ik U nu reeds zeggen, als de heren nog kunnen zeggen wat de middelen zijn waarmede wij deze vermindering kunnen dekken, dan kunnen wij misschien er verder over praten, maar zoals nu is voorgesteld moet ik U zeggen, dat deze fraktie niet akkoord gaat met het voorstel en wij zullen tegen stemmen als wij zover komen. Dit geldt natuurlijk automatisch voor het voorstel van de heer Anslijn, vooral omdat dit voorstel zeer verward naar voren gebracht is. Hij had het over "hende cu ta biba den un cas di 30 aña". Ik weet niet wat hij daarmee bedoelt. Misschien bedoelt hij "30 florin", maar ook het voorstel van de heer Anslijn kunnen wij niet overnemen.
Mijnheer de Voorzitter, alvorens te eindigen wou ik U dit vragen. Met de wetenschap, dat deze fraktie tegen het voorstel gaat stemmen, zou ik U toch willen vragen, mocht dit voorstel aangenomen worden, hetgeen uiteindelijk niet het geval zal zijn: zou U, evenals het het geval is geweest op Curacao, waar de heer Corsira, Voorzitter van de Raad, het bsluit van de Raad aldaar, ter genietiging heeft voorgesteld aan de Gouverneur, daartoe ook overgaan? Ik zou gaarne een antwoord van U willen vernemen op deze vraag. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M. DE CUBA: Señor Presidente, ami tambe ta sinti hopi pa e proposicion di bahamento di e prijs di awa. Pero, tendiendo e contesta di e diputado di Water & Energie Bedrijf, na e momento aki ta imposible pa bahamento di prijs di awa tuma lugar. Señor Presidente, tambe mi a tende for di mi colega, Señor Guzman Croes, cu semper nan tabata den pasado contra e extension di e waterplant y ta para masha cla den notulen di Eilandsraad ta pakiko nan tabata contra. Si mi por corda, un di e motibonan masha fuerte, tanto Arubaanse Volkspartij y Union Nacional Arubano tabata contra, tabata e argumento mas fuerte cu nan a usa, esta cu e extension di planta ey tabata masha grandi. Esta extension di planta bieuw for di 3 mil toneladas di awa te na 10 mil toneladas di awa pa dia. Esey tabata nan argumento di mas fuerte. Tambe mi ta contento awe cu nan mes a bin cu proposicion pa baha prijs di awa. Esey kier meen cu seguramente extension di e planta ey no tabata mucho grandi, pasobra na e momento aki e planta a worde extende dos bez cu un capacidad di 13.000 m3 di awa pa 24 ora. P'esey mi ta kere cu ta un satisfaccion grandi cu fraccion di Partido Patriotico Arubano si na e tempo ey na 1956, tabata hendenan capabel caba di a mira cu e planta ey no tabata rendabel den e forma ey y cu un parti chikito di e poblacion di Aruba tabata haya awa. Awe, no solamente na aña 1959, e gobierno di e fraccion aki a baha prijs di awa for di f.2,-- na f.1,40, pero tambe henter pueblo di Aruba awe tin awa dushi. Esey ta debi na trabao di e partido cu ta na mando na e momento aki. Nos tin basta hopi awa di reserva y nos tin nos plan di 10 aña di locual e segundo fase mester tuma lugar unda mas empresa lo bin establece aki y nos lo por bende mas awa y nos tin hopi coriente, manera Señor Presidente mes sabi, cu e planta di energia ta produci 114.000 kilowatt di coriente di cual actualmente menos cu mitar di e cantidad ey ta usando. Si bin otro plantanan nobo nos ta sigur di bende mas coriente y e ora ey si e prijs di awa lo por baha drasticamente, mi ta supone cu e bendemento di coriente ta produci mas placa cu e bendemento di awa ey. Ami tampoco no ta di acuerdo cu e proposicion di e otro banda y ora e proposicion bin na votacion ami tambe y tur mi fraccion lo bay contra e proposicion ey. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, ook ik voel veel voor het voorstel om de waterprijs te verlagen. Echter nadat ik het antwoord van de gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf heb gehoord, is het op het ogenblik onmogelijk die waterprijsverlaging te verwezenlijken.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb ook van mijn collega, de heer Guzman Croes, kunnen horen, dat zij in het verleden steeds tegen de uitbreiding van de waterplant waren en dat het duidelijk in de notulen staat aangegeven, waarom zij tegen waren.
Als ik mij goed kan herinneren, dan was de sterkste reden, waarom zowel de Arubaanse Volkspartij als de Union Nacional Arubano tegen waren, en het sterkste argument, dat zij aanvoerden, dat de opzet van de uitbreiding te groot was. Dus die uitbreiding van de oude fabriek met 3 duizend ton water tot 10 duizend ton water per dag. Dat was hun sterkste argument. Ik ben ook blij, dat zij zelf vandaag gekomen zijn met het voorstel om de waterprijs te verlagen. Dat betekent dus, dat die uitbreiding van de waterfabriek zeer zeker niet al te groot was opgesteld, want op dit ogenblik is de fabriek reeds tweemaal uitgebreid en wel tot een capaciteit van 13.000 m3 per 24 uren. Daarom is het voor ons een voldoening dat de fraktie van de Partido Patriotico Arubano toen reeds in 1956 mensen had, die konden voorzien, dat die oude fabriek niet rendabel was en dat maar een klein deel van de bevolking van Aruba water kreeg. De fraktie van dit Bestuur heeft niet enkel in 1959 de waterprijs verlaagd van f.2.,-- tot f.1,40, maar heden kan de gehele bevolking van Aruba beschikken over zoet water. Dat is te danken aan het werk van de partij, die thans aan het bewind is. Wij hebben een ruime water-reserve en wij hebben het 10-jarenplan, waarvan de tweede fase nog moet worden uitgevoerd, waardoor meer bedrijven zich zullen komen vestigen en wij zullen meer water kunnen verkopen; wij hebben bovendien veel elektriciteit en zoals U wel zult weten, Mijnheer de Voorzitter, produceert de elektriciteitsfabriek 114.000 kilowatt stroom, waarvan thans slechts minder dan de helft wordt gebruikt. Wanneer er andere bedrijven komen, dan zullen wij zeker meer stroom kunnen verkopen en dan zal de waterprijs drastisch verlaagd kunnen worden, ik veronderstel tenminste, dat de verkoop van stroom meer geld oplevert dan de verkoop van water. Ik ben dan ook niet eens met het voorstel van de overzijde en wanneer dat voorstel dan ook ter stemming wordt gebracht, dan zal ik alsmede mijn fraktie tegen dat voorstel stemmen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER J.GEERMAN: Señor Presidente, ariba e remarkanan di e otro miembronan lo mi no bay den detaya. Loke nan a remarka ta keda pa nan cuenta. Señor Presidente, awor mi kier puntra un pregunta categoricamente na Bestuurscollege especialmente na e diputado di Financiën y Water & Energie Bedrijf. Mi kier sa cu Bestuurscollege ta accepta e voorstel di e tres raadsledennan, manera el a worde proponi, a. b. y tambe si e ta economisch en financieel verantwoord. Di dos pregunta, Señor Presidente, ta, si mi a comprende Señor Presidente bon, un exigencia di Hulanda ora cu nan a fia e placa pa e planta di awa y energia electrica, cu e planta aki mester ta rendabel. Di tres pregunta ta, Señor Presidente, como mi a tende varios prijsnan a worde menta. Cuanto ta costa pa produci 1 m3 di awa y cuanto e distributiekosten ta? Esta totaal prijs. Mi ta spera cu Bestuurscollege lo duna mi e contestanan aki debidamente. Y, Señor Presidente, mas leuw mi ta masha satisfecho na e diputado di Waterleiding y Financiën y tambe na Señor Presidente, pa e explicacion na e Raad aki. Mi ta kere cu e ta basta bon explica y cu esey mi ta termina, Señor Presidente. Masha danki.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, ik zal niet in bijzonderheden treden op de opmerking van de andere leden. Wat zij zoal hebben opgemerkt, dat blijft voor hun eigen rekening. Mijnheer de Voorzitter, ik wil thans een categorische vraag stellen aan het Bestuurscollege, in het bijzonder aan de heer gedeputeerde van Financiën en Water & Energie Bedrijf. Ik wilde graag weten of het Bestuurscollege het voorstel van de drie raadsleden, zoals dat is voorgesteld, dus, a. b., aanvaardt en ook of het economisch en financieel verantwoord is. Mijn tweede vraag, Mijnheer de Voorzitter, als ik U Mijnheer de Voorzitter goed heb begrepen, is ten aanzien van de eis van Nederland wanneer er geld wordt verleend voor de water en elektriciteitsfabriek, namelijk, dat die fabriek dan rendabel moet zijn. Ik heb verschillende prijzen horen noemen en in verband daarmede is mijn derde vraag: Hoeveel kost het nu om 1 m3 te produceren en hoeveel bedragen de distributiekosten? Dus de totale prijs. Ik hoop, dat het Bestuurscollege mij deze antwoorden naar behoren zal geven.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, stemt het antwoord en de uitleg van de gedeputeerde van Water & Energie Bedrijf en Financiën en ook dat van U, Mijnheer de Voorzitter, gegeven aan deze Raad, tot voldoening.
Ik meen, dat het degelijk is uitgelegd en hiermee wil ik dan volstaan.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER D.G.CROES: Señor Presidente, e contestanan di Bestuurscollege di boca di diputado Oduber no a satisface mi cu ta imposible na e momento aki pa baha prijs di awa, pasobra economicamente lo ta imposible.
Tambe argumentonan di e miembronan di Raad ariba e mes un proposicion di oposicion no a convence mi te ainda pa e rasonnan cu mi a caba di menciona. Pero, Senor Presidente, mi sabi cu e momento cu e miembronan di Raad di partido di gobierno a dirigi nan mes pa e sala di reunion aki, ya caba nan tabata prepara pa ki clase di proposicion oposicion bin cu ne of cualkier miembro di Raad di oposicion presenta durante debate di proposicion, ya caba nan a dicidi di antemano cu esey nan no ta vota na favor di djele en vista cu no ta nan a trecele padilanti. Esey a socede den pasado na varios ocasion. Ora nan ta bin cu proposicion, nan no ta preocupa nan mes y tampoco e Bestuurscollege den pasado nunca a preocupa su mes di e consecuencianan financiero. Basta cu e bin di e miembronan di partido di gobierno semper ta busca medio pa papia cu e oposicion ey, pasobra e a bin di parti di e miembronan di gobierno.
Den departamento di Water & Energie Bedrijf tin hopi posibilidadnan pa economisacion y consecuentemente e tarifa di awa por worde baha. Mi sabi cu e diputado di e departamento concerni tal vez ta sumamente ocupa cu su tareanan y cu den su departamento no tabatatin interes pa haci un estudio ariba economisacion di e departamento ey. Segun mi tin entendi, tin gran cantidad di partinan di e planta eynan na Balashi sin uso.
Un hende a sugeri den pasado pa cumpra cierto partinan cu siete aña nan t'ey na Balashi y nan no ta worde usa y tin partinan cu ta costa sumamente hopi placa. Esey ta un punto cu mi a ser informa. Tambe den e departamento mes tin hopi manera di economisa.. E, como diputado di Water & Energie Bedrijf cu su adviseurnan di e departamento ey mester tuma un dia y poco interes pa haci un estudio profundo na e departamento, siendo cu e ta un departamento basta nobo (e planta a worde haci 7 aña pasa) te ainda despues di 7 aña, mi sabi sigur, cu ni un estudio no a worde haci profundamente ariba e tereno di economisacion di e departamento aki. Un punto di gran importancia a worde treci padilanti pa miembro di nos fraccion, Señor Max Croes, ariba e nadelig saldo ariba e begroting di 1966. Mi no ta sigur si e t'ey, pero si acaso e ta asina, esey lo ta un bon proposicion pa tuma. Ariba e begroting a resulta suficiente fondo pa e proposicion aki worde tuma y pueblo worde yuda.

Den bo contesta, Señor Presidente, bo a bisa cu lo bo usa un voz di conseho, cual a worde usa tambe, entre otro cu tin hopi mas gasto den cas di familia na Aruba. Nan no mester paga solamente awa. Nan tin hopi otro cosnan cu mester worde paga den cas di familia. Esey ta inclui den e segundo fase riba e tereno social cu a worde presenta awor door di Gobierno Central di Antillas y na su debida tempo lo worde presenta na Gobierno Holandes. Pero, Señor Presidente, esakinan ta puntonan sumamente urgente. Aruba y su pueblo ta den necesidad ariba hopi tereno social. Aruba y su pueblo ta sufri enormemente durante gobernacion di e gobierno na poder. Segun Señor Presidente e awa no ta asina tanto. E awa ta hopi caro mes. E awa ta considerablemente hopi, especialmente ora un hende tin derecho riba tanto awa pa luna e meerverbruik ta hisele asina tanto cu e ta bira un suma sumamente halto. Ta pa tal rason awe nos a bin akinan tratando pa convence Bestuurscollege di e necesidad di e revision/tarifa di awa pa e pueblo di Aruba. /di
Esaki ta un di e promesanan di partido di gobierno na poder.
Hopi di esunnan cu ta sinta actualmente tal vez no a tuma parti na e propaganda di bahamento di awa, pero hopi cu ta sinta aki na mesa perteneciendo na partido di gobierno a mustra gran interes den pasado cu e pueblo ta na haltura di esey y e pueblo ta sperando te ainda ansiosamente ki dia gobierno ta bin na e cambio di bahamento di awa. Ta p'esey nos como representantenan di pueblo di Aruba a bin aki awe nochi y a trece e argumentonan aki padilanti tratando di convence e miembronan di partido di gobierno na poder cu esaki ta un punto sumamente necesario y urgente. Naturalmente tin mas cosnan urgente y necesario pa cumpli cu ne, pero bo mester cuminsa cu uno pa sigui cu e restonan aki. Ta p'esey mi ta sigui mantene mi punto di vista y respalda e proposicion di oposicion.
Den su promer turno, Señor Presidente, Señor Britten a bisa cu economicamente ta imposibel pa baha awa. Cu voz halto e a bisa esey. Mientras cu e ta papiando, Señor Presidente, e ta tira su vista ariba tribune pa nan mirele. No ta mucho tempo pasa den tratamento di begroting den e sala aki, tempo cu Señor Britten y su otro coleganan tabata pertenece na nos fraccion, bachi habri e a bisa cu e awa ta mucho caro, cu e awa mester worde baha y cu hopi palabranan fuerte e a cuminsa, no mucho tempo pasa den e sala aki e cu su coleganan di su partido, cu e ta yama su partido. Nos no por papia di traicion awe nochi, pasobra ta imposible pa menciona esey.

Pero awor cu nan a bay na e otro banda, awor cu nan a tuma un otro direccion, Señor Britten ta papia cu economicamente ta imposible na e momento aki pa gobierno baha tarifa di awa. Mira kende ta papia di economisa. Nos ta tira un vista na e tres personanan aki cu tabata miembro di nos partido eligi cu voto di nos miembronan. Nan a tuma un rumbo diferente. Bo no por yamele traicion. Esey ta imposible.
Nan tin e puesto di mas grandi. Mes ora gobierno a percura pa nan tin puesto. Un di nan ta sinta na mesa di diputadonan y ta diputado. E otro tin un puesto grandi na departamento di Sport Bureau.
Señor Britten tambe a haya un posicion, mi ta kere. Mi no sabi.
Ainda mi no a check esey. Anto toch e ta papia di economisa. Tin hopi manera di economisa, Señor Presidente, Si gobierno kier a economisa gobierno por a economisa ariba dunamento di empleonan, ariba tumamento di personanan cu ta tuma otro direccion y tambe pa amigonan politico.
Enfin, laga nos no papia tocante esey, pasobra ta te mañan bo ta stop di papia riba esey. E mes mijnheer aki ta papia di mala fé. Nos ta laga esey p'e mes. Mi ta kere cu e sa mas o menos kiko ta mala fé.
Sin embargo ariba e contesta di Señor Oduber mi kier haya informacion adicional tocante e huur di meter. Mi no a comprende esaki mucho bon, pasobra si e ta sigui paga straight bay, e meter ta costa f.20,--
y un hende cu tin un meter pa 30-- 40 aña ta paga mas cu f.100 pa e meter ey.

Tampoco mi no a haya contesta di diputado Oduber tocante mi proposicion cu e por tin e posibilidad pa introduci un tipo di meter mas barata y mas facil pa worde lesa door di e consumidornan di awa.
T'e asina leuw. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, de antwoorden van het Bestuurscollege bij monde van de heer gedeputeerde Oduber hebben mij niet overtuigd, dat het thans onmogelijk zou zijn om de prijs van het water te verlagen, omdat dit economisch gezien niet mogelijk is. De argumenten, die naar voren zijn gebracht door de leden van de Raad van de overzijde, met betrekking tot ditzelfde voorstel, hebben mij ook niet overtuigd, om redenen als reeds door mij vermeld. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik weet wel, dat de raadsleden van de partij aan het bewind, vanaf het moment dat zij naar deze zaal hebben begeven voor de vergadering, zij reeds vooringenomen waren tegen welk voorstel dan ook, dat van de zijde van de oppositie komt. Van te voren hebben zij reeds besloten, dat zij daar niet voor zullen stemmen vanwege het feit, dat zij het niet naar voren hebben gebracht. Dit is in het verleden reeds bij verschillende gelegenheden gebeurd. Wanneer zij met een voorstel komen, dan trekken zij en het Bestuurscollege ook niet, zich niets van eventuele financiële gevolgen aan. Het was maar genoeg, dat het kwam van de leden van de regeringspartij, dan vond men wel de een of andere wijze om het door te krijgen, want het kwam van de regeringspartij.
Bij het departement van het Water & Energie Bedrijf zijn er veel mogelijkheden om te bezuinigen en dientengevolge ook om de waterprijs te verlagen. Ik weet, dat de gedeputeerde van dit betrokken departement misschien het te druk heeft met zijn taken en dat hij geen belangstelling had om een studie te laten maken van de bezuiniging bij dat departement. Volgens inlichtingen zijn er bij die dienst te Balashi verschillende onderdelen buiten gebruik. Iemand heeft vroeger voorgesteld om bepaalde onderdelen, die daar maar liggen en die niet gebruikt worden, waaronder onderdelen, die veel geld kosten, te kopen. Dat heb ik me laten vertellen. En in het bedrijf zelf zijn er veel mogelijkheden waarop men kan bezuinigen. Hij, als gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf en zijn adviseurs, moeten een dag opzij zetten en wat belangstelling opbrengen om een diepgaande studie te maken van dat departement, daar het een tamelijk nieuw departement is (de fabriek werd zeven jaar geleden gebouwd). Ik weet zeker, dat er na zeven jaren nog steeds geen enkele diepgaande studie is gemaakt van de mogelijkheid om bij dat departement te bezuinigen. Een zeer belangrijk punt werd door een lid van onze fraktie naar voren gebracht, namelijk door de heer Max Croes en wel ten aanzien van het nadelig saldo op de begroting van 1966. Ik weet niet of het zo is, maar indien het zo mocht zijn, dan is dat een voorstel, dat de overweging waard is. Op de begroting zijn er voldoende fondsen gebleken aanwezig te zijn om dit voorstel aan te nemen om zodoende de mensen te helpen. In Uw antwoord, Mijnheer de Voorzitter, hebt U een adviserende stem laten horen en U hebt die stem ook laten horen, namelijk dat er meer kosten zijn in de huisgezinnen op Aruba, waar rekening mee gehouden dienen te worden. Men moet niet alleen maar water betalen. Er zijn vele andere dingen die betaald moeten worden in die huisgezinnen. En dit is nou inbegrepen in de tweede fase van het 10-jarenplan in het kader van de sociale voorziening, die aan de Centrale Regering is aangeboden, die op zijn beurt deze tweede fase bij de Nederlandse Regering aanhangig zal maken. Maar, Mijnheer de Voorzitter, dit zijn zeer dringende aangelegenheden. Aruba en zijn bevolking verkeren in nood op vele gebieden van de maatschappelijke voorziening. Aruba en zijn bevolking lijden ontzaglijk veel gedurende het bestuur van de regering, die thans aan de macht is.

Volgens U, Mijnheer de Voorzitter, is het water niet zo duur.
Maar het water is zeer duur zelfs. Het water is aanzienlijk hoog, vooral wanneer iemand recht heeft op zoveel water per maand, het meerverbruik jaagt dit zo hoog op, dat het een behoorlijk hoog bedrag wordt. Om die redenen zijn wij vandaag dan ook hierin gekomen om het Bestuurscollege te trachten te overtuigen van de noodzaak om het tarief van het water te herzien voor de bevolking van Aruba. Dat was een van de beloften van de partij die thans aan de macht is. Vele van hen die thans hier zitten, hebben misschien geen deel gehad aan de propaganda voor het verlagen van het water, maar vele van hen, die hier vandaag aan de tafel van de regeringsfraktie zitten hebben veel belangstelling getoond in het verleden en het volk is daarvan goed op de hoogte. Het volk kijkt reikhalzend uit naar de dag waarop de regering met die waterprijsverlaging komt. Daarom zijn wij, als vertegenwoordigers van het volk van Aruba vanavond hierin gekomen en hebben wij deze argumenten naar voren gebracht om te trachten de leden van de regeringsfraktie te overtuigen, dat dit een zeer noodzakelijke en dringende zaak is. Er zijn natuurlijk meer dringende en noodzakelijke dingen, die verwezenlijkt moeten worden, maar men moet met één beginnen om met de rest door te kunnen gaan. Daarom blijf ik bij mijn standpunt en ik steun het voorstel van de oppositie.
In de eerste ronde, Mijnheer de Voorzitter, zei de heer Britten, dat het economisch onmogelijk zal zijn om het water thans te verlagen.
Met luide stem heeft hij dat verkondigd. Terwijl hij spreekt, laat hij telkens zijn blik vallen op het publiek, zodat zij hem goed kunnen zien. Niet lang geleden bij de behandeling van de begroting in deze zaal, toen de heer Britten en zijn andere collega's tot onze fraktie behoorden, heeft hij hier met openstaande jas beweerd, dat het water te duur was, dat het water verlaagd moet worden, met sterke woorden heeft hij dat uiteengezet, niet zo lang geleden hier in deze zelfde zaal, hij en de overige collega's van wat zij "hun partij" noemen. Wij kunnen vanavond hier niet spreken van verraad, want het zal niet mogelijk zijn dit hier te noemen.

Maar nu zij overgegaan zijn naar de andere kant, nu zij een andere richting zijn ingeslagen, nu spreekt de heer Britten en zegt, dat het economisch niet mogelijk is, dat de Overheid op het ogenblik het watertarief verlaagt. Kijk wie er nu spreekt over bezuinigen.
Wij zullen een blik werpen op die drie personen, die lid waren van onze partij, gekozen met de stemmen van onze partijleden.
Zij hebben een andere richting gekozen.
Men kan dat geen verraad noemen. Dat is onmogelijk. Zij hebben nu de grootste betrekkingen. De Overheid heeft meteen uitgezien naar een positie voor hen. Een van hen zit aan de tafel van het Bestuurscollege en is gedeputeerde. De andere heeft een grote positie bij het Departement van het Sport Bureau. De heer Britten heeft ook een betrekking gekregen, meen ik. Ik weet het niet, dat heb ik nog niet gecontroleerd. En toch spreekt hij van bezuinigen. Er zijn vele manieren om te bezuinigen. Als de Overheid had willen bezuinigen, Mijnheer de Voorzitter, dan had zij kunnen bezuinigen op het geven van aanstellingen, het aannemen van mensen die een andere richting nemen en ook op de politieke vrienden. Enfin, laten wij maar daar niet over spreken, anders zitten wij morgen nog hierover te praten. Deze zelfde heer spreekt over te kwadertrouw. Dat laten wij echter aan hem zelf over. Ik geloof, dat hij zo ongeveer weet wat te kwadertrouw is.
Op het antwoord van de heer gedeputeerde Oduber wens ik wel meer inlichtingen te krijgen ten aanzien van de meterhuur. Ik heb dat niet zo goed begrepen, want als iemand zo door blijft betalen, dan betaalt iemand die zo'n meter een 30 - 40 jaren heeft meer dan f.100 voor die meter, terwijl de meter een twintig gulden kost.

Ook heb ik geen antwoord gekregen van de gedeputeerde betreffende mijn voorstel om de mogelijkheid te bezien om een goedkopere soort meter te brengen, die veel gemakkelijker leesbaar is door de waterverbruikers. Tot zover dan. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER D.FLEMMING: Señor Presidente, laga nos haci un resumen chikito ariba loke a worde haci pa e pueblo di Aruba durante e añanan cu a transcurí. Na promer lugar nos mester aprecia cu Aruba tin awa saludable actualmente. Awa saludable ora mi ta papia di e calidad di awa cu nos tin na Aruba compara cu e awa di Corsow. Aki na Aruba nos sabi cu nos ta goza di awa saludable locual ta saludable tambe pa su pueblo. Tocante reducimento di prijs di awa , esaki por worde haci ora ta posibel y tambe na momentonan rasonable. Esaki a tuma luga caba na aña 1959.

Señor Presidente, e mes un gobierno aki tambe a duna school liber na tur muchanan ariba Aruba cual tambe ta un di e otro acontecimientonan cu a tuma lugar despues di un profundo estudio. Coneccion di awa na tur skina di Aruba tambe a socede, Señor Presidente, Esaki tabata algo cu pueblo tabata sclama pa añanan largo si nan por haya awa te den porta di nan cas. Awe nos ta mira cu mayoria di e casnan ariba Aruba ta conecta na waterleiding. Señor Presidente, tocante tumamento di otro direccion manera señor Werleman a trece padilanti, Señor Werleman no mester papia esey. Señor Werleman a tuma diferente direccion na varios ocasion. E a cambia direccion varios vez y awor e a tuma un otro direccion, Señor Presidente. Awor e ta navegando un barco cu tres capitan. Awe nochi Señor Dominico Guzman Croes ta pretende cu un di e capitannan ta pertenece na su partido. Awor mi kier sa, Señor Presidente, ta cual direccion Señor Werleman ta tuma. Señor Werleman ta tuma e direccion segun e biento ta supla na su fabor. Esey ta e direccion cu Señor Werleman lo tuma. Señor Presidente, tocante e remarca di traicion haci pa Señor Dominico Guzman Croes, mi kier bisa esaki. Traicion a worde comete na varios ocasion, Señor Presidente. E asunto di 8 - 8 di Aruba unda cu Arubaanse Volkspartij a traiciona e pueblo di Aruba aki, ta promer traicion. Di dos traicion, Señor D.G. Croes, ta ora bo a keda sin bay den Staten, bo a laga pueblo di Aruba vota pa bo, pero bo tabatin miedo di worde lay off di Lago. Bo tin miedo di perde bo trabao pa sali na vanguardia di bo pueblo. Esey ta traicion. E otro traicion ta, Señor Dominico Guzman Croes, cu ora boso nan ta bay den Staten na Corsow y bosonan ta bay na amen di Dr. Da Costa Gomez kende ta enemigo no. 1 di Aruba.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, laat ons even een korte samenvatting maken van hetgeen er gedaan is voor het volk van Aruba gedurende de afgelopen jaren. Op de eerste plaats moeten wij het waarderen, dat Aruba thans gezond water heeft. Met gezond water bedoel ik de kwaliteit van het water dat wij hier op Aruba hebben vergeleken bij het water van Curacao. Hier op Aruba weten wij dat wij genieten van gezond drinkbaar water, wat ook zeer ten goede komt voor de volksgezondheid. Wat betreft de verlaging van de waterprijs, dit zal kunnen gebeuren wanneer dit inderdaad mogelijk is en op een redelijk ogenblik. Dit heeft bovendien reeds plaats gehad in 1959.

Mijnheer de Voorzitter, dit-zelfde Gouvernement heeft kosteloze schoolbezoek ingevoerd voor alle kinderen van Aruba, wat ook pas na een grondige studie heeft plaats gevonden. Aansluiting op het waternet over het gehele eiland is ook doorgevoerd. Thans zien wij dat bijna al de huizen op Aruba aangesloten zijn op het waternet.

Mijnheer de Voorzitter, terugkomende op hetgeen de heer Werleman zei over het nemen van een andere richting, wil ik stellen, dat de heer Werleman dit maar niet moet zeggen. Mijnheer Werleman heeft verschillende richtingen genomen bij verschillende gelegenheden. Hij is verschillende keren van richting veranderd, Mijnheer de Voorzitter. Nu stuurt hij een schip met drie kapiteins. Vanavond beweerde de heer Dominico Guzman Croes dat een van de kapiteins tot hun partij behoort. Nu wil ik wel weten, welke richting de heer Werleman nu zal nemen. De heer Werleman neemt de richting, waarin de wind in zijn voordeel waait. Dat is de richting die de heer Werleman zal nemen. Mijnheer de Voorzitter, betreffende die opmerking over verraad, gedaan door de heer Guzman Croes, wil ik dit zeggen. Verraad is er bij verschillende gelegenheden gepleegd. Die kwestie 8 - 8 van Aruba, toen de Arubaanse Volkspartij het volk van Aruba heeft verraden, dat was het eerste verraad. Het tweede verraad, Mijnheer D.G.Croes, was toen U wegbleef van de Staten; toen U het volk van Aruba wel voor U heeft laten stmmen, maar daarna bang was om Uw ontslag te krijgen bij de Lago. U ben bang U baantje te verliezen wanneer U voor het volk in de bres moet springen.
Dat is verraad. Een ander verraad, Mijnheer Dominico Guzman Croes, is, wanneer jullie naar de Staten gaat op Curacao en jullie ja en amen zeggen op alles wat Dr. Da Costa Gomez zegt, die notabene vijand no. 1 is van Aruba.

Er ontstaat een kleine opschudding onder het publiek.

DE VOORZITTER: Ik wil het publiek verzoeken rustig te blijven en de heer Flemming wil ik verzoeken zich te beperken tot het onderwerp aan de orde.

DE HEER D.FLEMMING: Señor Presidente, siendo cu Señor Presidente a pidi mi pa keda na punto lo mi haci esey. Pero mi ta contento cu mi a haya e oportunidad di saca e deseo cu mi ta tin den mi corazon pa mustra unda traicion ta keda para. Masha danki, Señor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, U hebt mij verzocht om mij te houden en te beperken tot het onderwerp aan de orde en ik zal dat ook doen.
Maar ik ben toch blij, dat ik de gelegenheid heb gehad om mijn hart te luchten en te tonen waar het verraad eigenlijk is.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.A.I.CHANCE: Mijnheer de Voorzitter, ik had U zojuist gevraagd of U mij kon vertellen tot welke partijen deze heren behoorden, maar ik moet de heer Dominico Guzman Croes dank zeggen voor zijn uitleg hierover toen hij zo-juist gerefereerd heeft met "nos miembro di fraccion Señor Max Croes". Voor mij betekent dat, dat hij in deze Raad spreekt als lid van de Arubaanse Volkspartij. En, Mijnheer de Voorzitter, iedereen weet dat de andere leden tot de Union Nacional Arubano-partij behoren.
Maar ik wilde alleen maar weten namens welke fraktie de heer Max Croes vanavond sprak. De heer Croes heeft dit zojuist uitgelegd, dus ik wil hem daarvoor bedanken.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Werleman spreekt over leden, die in verschillende richtingen gaan. Mijnheer de Voorzitter, de heer Flemming heeft zojuist gesproken over mensen die met de wind meewaaien.
Ik denk dat het beter op zijn plaats zal zijn als wij hier zeggen dat de Union Nacional Arubano een partij is die met een water-hose meegezogen wordt. Iedere keer als de Arubaanse Volkspartij langs komt wordt de Union Nacional Arubano meegezogen.

Als de Partido Patriotico Arubano lang komt dan wordt de Union Nacional Arubano ook met de Partido Patriotico Arubano meegezogen. Deze partij heeft geen eigen richting en daarom kan zij niet één richting bepalen. Zij moet gezogen worden door een of ander partij die langs komt.
Mijnheer de Voorzitter, ik moet U dank zeggen voor de uitleg die U en de heer gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf ons gegeven hebben over deze algemene richting, die wij moeten volgen, betreffende watertarieven. Verder moet ik de gedeputeerde dank zeggen voor zijn toezegging dat het punt, dat ik naar voren heb gebracht in verband met de Esso Heights aansluiting op het waternet, de aandacht heeft van het Bestuurscollege.
Mijnheer de Voorzitter, als het Bestuurscollege een degelijk studie hiervan heeft gemaakt en bij het opstellen van de begroting 1967 met een voorstel hier in de Raad komt voor verlaging van het watertarief, dan zal ik graag mijn steun hieraan geven. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik zou het een schande vinden, als wij de grootste partij die hier de meerderheid van de bevolking tegenwoordigt ons vanavond door vier mensen die de minderheid vertegenwoordigen de wil laten opleggen.
Mijnheer de Voorzitter, het is best mogelijk dat als wij niet meedoen aan deze politieke stunt, ons allerlei beschuldigingen toegewaaid zullen worden. Maar, Mijnheer de Voorzitter, als wij stemmen hier zouden moeten verliezen, dan zullen wij dat met een schone lei doen.
Mijnheer de Voorzitter, wij zijn hier niet om de mensen voor de gek te houden en om een paar stemmen te proberen te winnen door met een voorstel te komen van waterverlaging. Wij moeten de verantwoordelijkheid hebben, wij moeten eerlijk zijn als wij met een voorstel komen.
Mijnheer de Voorzitter, wij moeten niet wachten tot een leider van de Nationale Volkspartij van Curacao ons een opdracht geeft twee weken nadat zij hun voorstel op Curacao hebben ingediend. Deze heren hebben hier jaren gezeten, Mijnheer de Voorzitter, en zij hebben nooit enig initiatief genomen om met een voorstel te komen. Iedere keer als de Partido Patriotico Arubano met een voorstel komt stemmen deze heren tegen, Mijnheer de Voorzitter. Nu pas, dat zij opdracht hebben van een politieke partij buiten het Eilandgebied Aruba, komen zij met een voorstel hier in de Eilandsraad. Dit is een schande dat zij als volksvertegenwoordigers van Aruba uiteindelijk op een opdracht uit Curacao moeten wachten voordat zij hier met een voorstel kunnen komen. Zij moeten zich schamen. Daarom, Mijnheer de Voorzitter, kan ik vanavond, alhoewel ik het graag zou doen mijn steun niet geven aan een voorstel dat van een minderheid komt, die de meerderheid hun wil wil opleggen.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.V.BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, in verband met mijn betoog heeft het Bestuurscollege een duidelijke uiteenzetting gegeven. Ik moet nogmaals herhalen, dat ik geen heil zie in dit voorstel, omdat onze financiële en economische toestand dit niet toelaat.
Mijnheer de Voorzitter, op de woorden van de heer Werleman wil ik niet ingaan, want mijn mede-collega's de heer Finck en de heer Flemming waren mij enige minuten voor geweest.
Ik heb vanavond geluisterd naar de verschillende andere leden en ik heb hier een geluid gehoord over de afschaffing van de Hydroponics.
Mijnheer de Voorzitter, als wij de Hydroponics uitschakelen dan zal dat meer werkeloosheid creeren. Er zullen zeker een 30- a 50-tal werklieden naar huis gaan. Mijnheer de Voorzitter, ik heb inderdaad gesproken over verhoging van de inkomstenbelasting. De heer Max Croes wil zich vanavond doen uitblinken in Antilliaanse Staatsinrichting. Ik weet dat de verhoging van inkomstenbelasting een landsaangelegenheid is, maar ik bedoelde verhoging middels de opcenten. Mijnheer de Voorzitter, ik zal hiermede volstaan totdat deze motie in stemming wordt gebracht.
Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER W.C.ANSLIJN: Señor Presidente, na promer lugar mi kier gradeci mi amigo Finck, pasobra nos ta amigo toch, pa su opmerking ora mi a haci e fout papiando papiamento. Su slag chikito abao e faha no tabatin balor ni forza. Promer cu mi a cuminsa papia, mi a waarschuw tur hende cu mi ta papia mal papiamento. Señor Presidente, como yui di isla ariba ta comprendible cu mi ta papia mal papiamento. Pero Señor Presidente, ora un Arubano no ta papia su mes idioma, esey ta incomprendible. Mi ta bisa Señor Finck pa scucha bon den lo futuro ora cierto miembronan di su fraktie ta papia nan lenga aki den.
Señor Presidente, mi ta gradeci e diputado di Water & Energie Bedrijf pa su palabranan. Promer cu mi cuminsa papia, awor mi tin cu papia voorzichtig pa no haci fout atrobe, mi a tende un bunita cancion y despues cu mi a papia tambe. Mi a pensa, caramba, por ta e hendenan afor a haya sa cu nan ta bay steun mi voorstel? Pero nan a stop y despues di esey mi a pensa no. Na un of otro manera mi a haya sa y mi ta bin cu un oplossing pa e problema cu Bestuurscollege tin cu e situacion financiero. Despues cu e diputado a papia, mi a haya e impresion cu si e Raad ta bay di acuerdo cu mi voorstel, e por trece consequencia fatal pa nos sluitende begroting, pa otro aña.
Mijnheer de Voorzitter, awor mi ta bin cu un proposicion, straight to the point. E Hydroponics farm a costa gobierno hopi miljoen. Te awor awe nochi Hydroponics a costa gobierno placa y mi ta kere cu den lo futuro e ta bay costa hopi mas placa. Pa evita consequencia fatal pa e Eilandgebied mi ta bin cu e voorstel pa sera Hydroponics. Admiti cu e ta un fracaso, manera varios miembro den Raad mes di e partido aki a admiti caba. Sera Hydroponics y laga e awa cu ta bay na Hydroponics bay pa e hendenan cu ta biba den cas abao di un huurwaarde di 30 florin.
Señor Presidente, mi no kier duna e impresion awe nochi cu mi ta cu e oposicion. Mi ta liber. Si un miembro di Partido Patriotico Arubano ta bin cu un voorstel mañan of otro mañan y si e ta un voorstel pa yuda hende, henter Aruba ta bisa cu mi ta bay steun nan. Si oposicion haci mes cos mi ta steun nan. Anslijn ta depende ariba ningun hende. Anslijn no por tuma orden di ningun hende y Anslijn ta vota manera su consenshi ta dicta. Mi a trece un voorstel pa yuda e hendenan pober, manera e hendenan cu ta bay cu pensioen, e werklozennan y e hendenan cu ta biba den cas cu un huurwaarde abao di f.30,--. Pero, segun Señor Finck, su fraktie no por bay di acuerdo cu mi voorstel. Ningun hende ta steun e voorstel.
Señor Presidente, ami ta bay sinta den stoel aki pa e begrotingsbehandeling y atrobe mi ta bay tende cierto hende aki den, ciertos señoresnan canta nan cancion triste tocante e hendenan aki na Aruba sin trabao, sin placa, sin pan. Mi ta wak nan bon den nan cara y mi ta corda awe nochi, pasobra e ta un cos, ora hende ta papia cu nan corazon y otro cos, Señor Presidente, ora nan papia manera mi a tende un hende bisa, "It is only a noise coming out of a hole in the face" Señor Presidente, mi a spera cu cierto miembronan aki den ta bay steun mi voorstel. Ningun hende kier haciële. Oposicion no por haciële pasobra nan a trece nan mes voorstel. Miembronan di e partij aki no por steun e tampoco. Awor, Señor Presidente, mi ta bay steun e voorstel di oposicion pasobra e voorstel cu mi a haci ta inclui den e voorstel di oposicion. Esey ta e unico cos cu mi por haci. Mi kier baha e awa pa e grupo cu mi a menciona y mi ta bay duna mi steun na e voorstel di oposicion. Masha danki, Senor Presidente.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik mijn vriend Finck, want wij zijn toch vrienden, bedanken voor zijn opmerking toen ik een fout maakte bij het spreken van Papiaments. Zijn stiekem slagje onder de riem had noch waarde noch kracht. Voordat ik begon te spreken, heb ik iedereen gewaarschuwd, dat ik slecht Papiaments spreek.

Mijnheer de Voorzitter, als Bovenwinder is het begrijpelijk, dat ik slecht Papiaments spreek. Maar, Mijnheer de Voorzitter, wanneer een Arubaan zijn eigen taal niet kan spreken, dan is dat onbegrijpelijk.
Ik zeg de heer Finck om in het vervolg goed te luisteren wanneer bepaalde leden van zijn fraktie hun eigen taal hierin spreken.
Mijnheer de Voorzitter, ik dank de heer gedeputeerde van het Water & Energie Bedrijf voor zijn woorden. Voordat ik begon te spreken - en nu moet ik voorzichtig spreken om niet weer een fout te maken - heb ik een mooi lied gehoord en nadat ik uitgesproken was ook.
Ik dacht zo bij mijzelf: Warempel, zouden de mensen daar buiten te weton zijn gekomen, dat men mijn voorstel zal gaan steunen? Maar het gezang hield op en ik dacht: neen, dat is het niet. Op de een of andere wijze ben ik dat te weten gekomen en ik kom nu met een oplossing voor het probleem, dat het Bestuurscollege heeft ten aanzien van de financiële situatie. Nadat de gedeputeerde gesproken had, heb ik de indruk gekregen, dat indien de Raad akkoord gaat met mijn voorstel, dit fatale gevolgen met zich mee kan brengen voor onze sluitende begroting volgend jaar.
Mijnheer de Voorzitter, nu kom ik dan met een voorstel, straight to the point. Het Hydroponics farm heeft de Overheid vele miljoenen gekost.
Tot heden avond nog kost de Hydroponics de Overheid geld, en ik geloof, dat het in de toekomst nog meer geld zal gaan kosten. Teneinde fatale gevolgen voor het Eilandgebied te voorkomen, kom ik met een voorstel om de Hydroponics te sluiten. Geef toe, dat het een mislukking is geworden zoals verschillende leden van de Raad van deze fraktie reeds hebben toegegeven. Sluit de Hydroponics en laat het water dat beschikbaar is voor de Hydroponics gaan voor de mensen, die een huis bewonen met een huurwaarde van minder dan f.30,--. Mijnheer de Voorzitter, ik wil vanavond niet de indruk geven, dat ik voor de oppositie ben. Ik ben vrij.
Indien een lid van de Partido Patriotico Arubano morgen of overmorgen komt met een voorstel en het is een voorstel om mensen te helpen, dan zal heel Aruba zeggen, dat ik hen steun. Als de oppositie hetzelfde doet, dan steun ik hen. Anslijn hangt van niemand af. Anslijn kan geen bevelen aannemen van niemand en Anslijn stemt overeenkomstig zijn geweten. Ik heb een voorstel naar voren gebracht om de arme mensen te helpen, zoals bijvoorbeeld de mensen, die met pensioen gaan, de werklozen, de mensen, die een huis bewonen met een huurwaarde lager dan f.30,--.
Maar volgens de heer Finck kan zijn fraktie niet akkoord gaan met mijn voorstel. Niemand steunt het voorstel. Mijnheer de Voorzitter, ik ga bij de begrotingsbehandeling hier op deze stoel zitten en zal wederom bepaalde mensen hun klaagzang horen zingen, namelijk dat er zo veel mensen zijn op Aruba zonder werk, zonder geld, zonder brood. Ik zal hen strak in het gezicht kijken en aan hen vanavond terugdenken, want spreken met het hart is een en spreken zoals zij dat doen is wat anders, Mijnheer de Voorzitter. Dat is zoals men in het Engels zegt: "It is only a noise coming out of a hole in the face". Mijnheer de Voorzitter, ik had verwacht dat bepaalde leden hierin mijn voorstel zouden hebben gesteund.
Niemand wil het doen, echter. De oppositie kan het niet doen, want die hebben hun eigen voorstel naar voren gebracht. De leden van deze partij kunnen het ook niet steunen. Nu ga ik dan het voorstel van de oppositie steunen, Mijnheer de Voorzitter, want het voorstel dat ik gedaan heb is inbegrepen in het voorstel van de oppositie. Dat is nu het enige wat ik zal kunnen doen. Ik wil het water laten verlagen voor de groep, die ik genoemd heb en ik zal dan ook mijn steun geven aan het voorstel van de oppositie. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER G.A.ODUBER, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, om terug te komen op de uitlatingen, vragen en voorstellen van de verschillende sprekers in de tweede ronde, zou ik om te beginnen de heer Werleman willen antwoorden.

De heer Werleman dacht, dat het een beetje gek was met die uitlating van de heer Flemming namelijk, dat ten koste van zijn voorstel er een inkomstenderving zou zijn van ongeveer een half miljoen gulden.
Zo heel vlug uitgerekend komt het toch wel heel dicht bij. Het voorstel van de heer Werleman, naar onze berekeningen, zou komen op een inkomstenderving van het Water & Energie Bedrijf van ongeveer f.450.000.
Dit zou samengesteld moeten worden met begrotingstekort van het Water & Energie Bedrijf, dat nog geen zes maanden terug goedgekeurd werd in deze Raad van ongeveer f.450.000, hetgeen dan tot een totaal bedrag komt van negen ton, met dekkingskosten, onbekend, van bijna een half miljoen.
De heer Werleman zegt, dat er een verlaging zou komen als en wanneer het Bestuurscollege dit wil. Dat zou hij tenminste van mij gehoord hebben. Mijnheer de Voorzitter, gezegd werd, dat het Bestuurscollege op een verantwoorde wijze voorstander van verlaging van het watertarief zou zijn, niet wanneer het Bestuurscollege wil.
Het is een kwestie van een financieel, bedrijfseconomisch beleid, wanneer deze verlaging danwel plaats zou kunnen vinden.
Ik was toch wel blij, om te horen, dat de heer Werleman akkoord ging met de hulp aan de nieuwe industrieën in de beginjaren. Tot hoelang gaat dat duren, vraagt de heer Werleman. Voor zijn inlichting en van de Raad in het algemeen, Mijnheer de Voorzitter, zou ik willen stellen, dat de nieuwe industrieën pas aangetrokken werden in de laatste drie of vier jaren. Waterprijzen, die voor hen op een bedrijfseconomische wijze geaccepteerd zouden kunnen worden, werden contractueel vastgelegd en wij zitten met die waterprijzen voor de beginperiode van deze nieuwe industrieën. Dat varieert tussen de vijf en tien jaar.
Weer kwam de heer Werleman terug op het rapport White, dat volgens hem wel degelijk te maken heeft met watertarieven. Ik heb zojuist gezegd, dat dit rapport ter inzage van de Raad bij de Sekretaris zou zijn.
Men schijnt te denken, dat dit rapport aanwijzigingen zou geven voor de mogelijkheid tot watertariefsverlaging. Integendeel. Als men dit nagaat, dan zijn de belangrijke conclusies van het personeelsbeleid en van het personeelsbezetting bij het Water & Energie Bedrijf zodanig, dat hier de kleine man eigenlijk verwijderd zou moeten worden van het bedrijf. Ik geloof niet, dat wanneer de raadsleden zien en realiseren dat dit zuiver en alleen een personeelsbezetting aangaat, dat zij zouden concluderen dat dit een tariefverlaging zou kunnen betekenen.

Ik hoor toch wel een nieuw geluid voor een efficiency-onderzoek van de heer Werleman, Mijnheer de Voorzitter, ik zou alleen maar willen zeggen, dat niet zo lang geleden het Water & Energie Bedrijf op Aruba uitgenodigd werd door de Verenigde Naties om toelichtingen en inlichtingen te geven aan verschillende landen als voorbeeld van de nieuwe methoden, die toegepast worden bij de desalinatie van zeewater. Ik geloof, dat dit een bijzonder merkwaardige gebeurtenis is en dat wij allen er trots op kunnen zijn.
Verder had de heer Werleman het erover, dat hij het beleid niet goed kon inzien ten aanzien van de elektriciteitsfabriek als ik het goed heb. Ik begrijp toch wel, dat de heer Werleman dit niet kan inzien, maar ik zal het toch wel even verduidelijken.
De elektriciteitsfabriek is opgezet voor het uitbouwen van de industrialisatie en behoeft voor die uitbouw een zekere aanloop periode, daar niet direkt met het gehele vermogen wordt benut. Het Bestuurscollege is druk bezig met het aantrekken van meerdere industrieën.
Door verwezenlijking van deze andere uitbouw zal zeker ruimte ontstaan om tarieven te verlagen.

Tocante e bahamento di awa cu Señor Figaroa a propone den promer ronde, mi kier a conteste awor y bisele cu e factor solamente cu ta bin den Raad proponí pa ban bora awa y haci awa mas barata no ta klop un cu otro. Boramento di awa ta un cos cu posiblemente e por yega na produccion di awa na un prijs mas barata. Posiblemente, dependiente di hopi factor manera si en caso mes e boramento tuma lugar cu exito ki tipo di awa ta haya, loke nan ta yama salitre lo ta e gehalte den d'je den awa, cuanto reserva lo tin? Si mi no ta ekiboka, den pasado ya e boramento di awa aki a yega di tuma lugar. Sinembargo si Señor Figaroa ta kere cu e tin un manera studia, bon documenta, bon prepara, cu por duna un cierto garantia cu boramento di awa lo trece awa mas barata y na un volumen mas grandi pa pueblo, nos ta semper dispuesto pa tende su argumento. Mi no ta comprende ki relacion y eliminacion di Hydroponics tin cu haci cu tarief di awa. Al contrario, Hydroponics ta tuma awa, Hydroponics ta yuda cubri e gastonan di Water & Energie Bedrijf. Manera varios miembro a trece dilanti e seramento di Hydroponics, cual ta worde pidi pa Señor Anslijn, mi ta kere cu por worde studia debidamente den Bestuurscollege pa duna e señores miembronan di Raad e contesta na su debido tiempo. Por ultimo Señor Figaroa ta bisa cu tenemento di boeki ta haci hopi cos posible. Awe pérdida, mañan ganashi.
Señor Presidente, en verdad ta straña mi di tende palabranan di tal forma di Señor Figaroa. E begroting di Water & Energie Bedrijf,e boekinan cu ta worde presenta den e begrotingsbehandeling di e aña pasa a worde presenta na tur e raadsledennan.
Señor Figaroa tambe a aproba e manera, e cifranan, gasto y entradanan di Water & Energie Bedrijf. Mi no sa cu podise e no a studiele debidamente, pero mi ta kere cu si e weitele atrobe lo e realisa cu loke nos ta haciendo ta ehecuta e begroting di Water & Energie Bedrijf, manera e mes, hunto cu e otro raadsledennan a aprobé un 7 - 8 luna pasa.

(Vertaling)

Met betrekking tot de verlaging van de waterprijs, zoals de heer Figaroa dat heeft voorgesteld in de eerste ronde, wil ik hier nu antwoorden en hem zeggen, dat het feit om zomaar hier in de Raad te komen voorstellen om water aan te boren en de waterprijs te verlagen niet met elkaar kloppen. Het aanboren van water is iets dat waarschijnlijk water zal kunnen produceren tegen een lagere prijs. Waarschijnlijk, dat hangt af van verschillende factoren, zoals bijvoorbeeld indien de boring met succes wordt bekroond, wat voor water zal men dan krijgen, wat zal het gehalte in het water zijn van wat men noemt salitre, hoe groot is de voorraad? Als ik mij niet vergis heeft deze waterboring in het verleden reeds eens plaats gevonden. Doch, indien de heer Figaroa meent, dat hij een weldoordachte wijze heeft, goed gedocumenteerd en goed uitgewerkt, waardoor een zekere garantie bestaat dat de waterboring goedkoper water zal brengen en bovendien in een grote hoeveelheid voor het gebruik door het volk, dan zijn wij altijd bereid om zijn argumenten aan te horen. Ik kan niet begrijpen welk verband het opheffen van de Hydroponics heeft met het watertarief. Integendeel, de Hydroponics neemt water af, de Hydroponics helpt de kosten van het Water & Energie Bedrijf te dekken.
Zoals verschillende leden naar voren hebben gebracht, kan het sluiten van de Hydroponics, zoals door de heer Anslijn voorgesteld, naar mijn mening naar behoren door het Bestuurscollege worden bestudeerd om dan te gelegener tijd de heren raadsleden hierop een antwoord te geven. Tenslotte zei de heer Figaroa, dat de boekhouding vele dingen mogelijk maakt.
Vandaag een verlies en morgen een winst.
Mijnheer de Voorzitter, het verwondert mij inderdaad dergelijke woorden te vernemen uit monde van de heer Figaroa. De begroting van het Water & Energie Bedrijf en de boeken, die bij de begrotingsbehandeling van het vorig jaar werden aangeboden, zijn ook aan alle raadsleden aangeboden.

Ook de heer Figaroa heeft de wijze, de cijfers, de kosten en inkomsten van het Water & Energie Bedrijf goedgekeurd. Ik weet niet of hij de begroting wel goed heeft bestudeerd, maar ik geloof wel, dat wanneer hij die weer doorneemt, hij zal merken, dat wat wij doen, niets anders is, dan de begroting van het Water & Energie Bedrijf uit te voeren, zoals hij zelf samen met de andere raadsleden die 7 a 8 maanden geleden heeft goedgekeurd.

De heer Max Croes, Mijnheer de Voorzitter, heeft onder andere gezegd, dat het Bestuurscollege met dreigementen naar voren komt ten aanzien van het punt, watertariefverlaging. Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij niet herinneren, dat of U of ik met dreigementen naar voren kwam. Dreigementen werden nimmer geuit, maar wel werd belastingverhoging genoemd als mogelijke dekkingsmiddelen.
Verder zegt de heer Max Croes om het nadelig saldo dat zou ontstaan, wanneer de motie aangenomen zou worden, te dekken met het 7 ton batig saldo van de begroting 1966. Ik heb rond zitten kijken, Mijnheer de Voorzitter, ik heb zelfs de stukken opgeslagen. Ik kan dat gunstige "batig saldo" van 7 ton nergens vinden, maar ik geloof, dat ik weet waar de heer Max Croes op doelt, Mijnheer de Voorzitter.
Ik zou willen stellen, dat er geen voordelig saldo is op de begroting 1966. Integendeel, de Memorie van Toelichting stelt dat een sluitende begroting voorgelegd werd, dankzij het zuinig beheer in verstreken jaren, waardoor in vorige jaren gevormde overschotten tot een totaal bedrag van f.940.000 voor sluiting van de begroting van 1966 kon worden aangewend.

De heer Geerman had in het Papiaments verschillende vragen, Mijnheer de Voorzitter.
Categorisch vroeg hij het volgende. Cu Bestuurscollge ta accepta e voorstel di e tres raadsledennan y tambe si e ta economisch verantwoord. Mi kier a contesta Señor Geerman categoricamente cu Bestuurscollege NO por accepta e voorstel di e tres raadsledennan aki, pasobra no tin fondo pa cubri nan. Si Bestuurscollege por a weita un manera di haya fondo pa bin na un rebaha di prijs di awa, mi ta sigur cu e initiativa lo a bin caba di nos banda pa bahamento di e prijs. Fuera di esey, Señor Geerman a papia tocante di fiamento di placa di Holanda.
Señor Presidente, permiti mi considera esaki como un punto di algemeen beleid op economische vlak. Señor Presidente mes por contestele.
E a puntra tambe tocante e costo di produccion di awa y costo di distribuicion.
Aparentemente den promer ronde Señor Geerman no a comprende mi bon. Mi kier purba di aclarea e cifranan aki. Costo di produccion di awa pa ton di awa na Water & Energie Bedrijf na Balashi ta N.A. f.0,98. Costo di distribuicion ta varia. Pa distribuicion den pueblo e ta costa f.0,52; pa distribuicion di awa directo na refineria di petroleo e ta f.0,06 y pa industrianan e ta f.0,04.
Esaki ta prijsnan pa ton di awa. Despues Señor Guzman Croes, Señor Presidente, a bisa cu tin parti di e planta cu no ta den uso, cu den departamentonan tin hopi manera di economisa, etc., etc.
Sinembargo indicacionnan concret, indicacionnan veridico, detallá mi no a tende. Mi ta kere si cu Señor Guzman Croes ta convenci cu esaki ta posible. Pero mi no por conclui di su presentacion den ki forma, cuanto y pa cuanto tempo e tin esey pensa. E ta pidi tambe pa pone un meter mas facil pa lesa pa e consumidornan di awa. Mi no sa den ki forma e ta pensa, pero mi kier a bise lo siguiente cu cumpramento di un meter nobo mester worde basa si door di esey e situacion ta worde mehora: si ta haya meter di mihor calidad, si ta haya un meter cu ta mihor pa e usonan cu nos ta cunele.

Pero si e ta pensa riba cumpramento di meter nobo completamente pa tur e distribuicionnan di awa na Aruba, e ta papiando di un costo di f.275.000. Mi kier a propone pa haci medio di Informacion di Gobierno Insular di Aruba pa door di e informacionnan aki e meternan actual por worde comprendi pa un y tur cu ta usa awa. Esey si mi ta kere cu Bestuurscollege por tuma na consideracion. Mi ta kere cu esaki, Señor Presidente, mi a yega na fin di e segundo ronde. Masha danki.

(Vertaling)

Of het Bestuurscollege het voorstel van de drie raadsleden aanneemt en ook of het economisch verantwoord is. Ik wil de heer Geerman categorisch antwoorden, dat het Bestuurscollege het voorstel van de drie raadsleden niet kan overnemen, want er zijn geen gelden om het te dekken.
Indien het Bestuurscollege de wijze kon zien om gelden te krijgen om met een waterprijsverlaging te komen, dit initiatief dan ook zeer zeker van onze zijde reeds zou zijn genomen om de prijs te verlagen. Bovendien heeft de heer Geerman gesproken over het lenen van geld in Nederland. Mijnheer de Voorzitter, veroorlooft U mij dit te beschouwen als een punt vallende onder het economisch beleid. U zult dat dan zelf kunnen beantwoorden. Hij vroeg ook naar de produktie-kostprijs van het water en naar de distributie-kosten. De heer Geerman heeft mij waarschijnlijk in de eerste ronde niet goed begrepen. Ik zal trachten deze cijfers te verduidelijken. De produktie-kostprijs van het water per ton water bij het Water & Ebergie Bedrijf te Balashi is N.A. f.0.98. De distributie-kosten varieren. Voor de distributie onder de bevolking kost dit f.0,52; voor de distributie rechtsreeks aan de olie-maatschappijen f.0,06 en voor de industrieën f.0,04. Dat is dus de prijs per ton water.
Dan heeft de heer Dominico Croes het erover, dat er gedeelten zijn van de fabriek die buitenwerking zijn en dat er bij de departementen veel mogelijkheid bestaat om te bezuinigen etc., etc.
Maar ik heb geen concrete, op feiten berustende en gedetailleerde aanwijzigingen kunnen horen. Ik geloof, dat de heer Guzman Croes ervan overtuigd is, dat dit mogelijk zou zijn. Maar ik heb uit zijn uiteenzetting niet kunnen halen hoe, wanneer en voor hoelang hij denkt dat dit nodig zal zijn. Hij vraagt ook om een meter aan te brengen die veel makkelijker door de verbruikers gelezen zal kunnen worden.
Ik weet niet hoe hij zich dat voorstelt, maar ik moet wel zeggen, dat het aankopen van nieuwe meters gebaseerd moet zijn op het feit, of de situatie er al of niet beter op wordt, of wij meters krijgen van een betere kwaliteit, of wij meters krijgen, die beter zijn voor het gebruik, dan de meters die wij thans in gebruik hebben. Maar als hij denkt om nieuwe meters aan te schaffen voor de gehele waterdistributie op Aruba, dan spreekt hij over een uitgave van f.275.000.
Ik wil voorstellen om gebruik te maken van de Voorlichtingsdienst van Aruba om voorlichting te geven ten aanzien van de huidige meter, zodat zij kunnen worden begrepen door iedereen, die water gebruikt. Ik geloof wel, dat het Bestuurscollege dit wel in overweging zal kunnen nemen.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben hiermede gekomen aan het einde van de tweede ronde. Ik dank U.

DE VOORZITTER: Thans zal ik in de tweede ronde de beleidsvragen beantwoorden.
De heer Werleman heeft naar voren gebracht, dat de noodzaak op het gebied van sociale voorziening zeer dringend is. Ik kan namens het Bestuurscollege verklaren, dat wij deze dringende noodzaak volledig inzien en dit zeer duidelijk hebben naar voren gebracht in onze besprekingen met de Minister-President van Nederland en de Minister-President van de Antillen.
Wij zijn dus doordrongen van deze dringende noodzaak en zijn dan ook doende om het een en ander met de grootste spoed te bevorderen.

De heer Werleman heeft ook gesteld, dat hij geen tegenvoorstel van het Bestuurscollege heeft gehoord. Hij handhaaft alsnog zijn voorstel. Ik geloof, dat een en ander uit het betoog van de gedeputeerde en ook van mij toch wel duidelijk is geworden.
Trouwens de gedeputeerde heeft het inmiddels ook categorisch gesteld, dat wij het voorstel of de voorstellen niet kunnen overnemen vanwege de financiële consequenties voor het eilandgebied. Het direkte, onvermijdelijk gevolg van deze voorstellen zou dus inderdaad financiële maatregelen zijn, die dus een grotere druk op de bevolking met zich mee zouden brengen, wat dus de voordelen van de watertariefsverlaging weer geheel te niet zou doen. Ik heb ook reeds gewezen op het feit, dat men de sociale voorzieningen niet langs deze weg moet zoeken. Als de heer Werleman vraagt wat ons tegenvoorstel is, dan luidt het tegenvoorstel van het Bestuurscollege om ons in de gelegenheid te stellen, zoals dit door een van de andere verzoekers werd aangevraagd onder agendapunt 3, U volledig in te lichten over de economische mogelijkheid en de vraag of het financieel verantwoord is de tarieven te verlagen. Wij zijn gaarne bereid U hierover volledig schriftelijk in te lichten althans over deze mogelijkheden, ik kan ook de verzekering geven, dat de mogelijkheden van de tariefsverlaging voortdurend de aandacht heeft van het Bestuurscollege. Niet alleen nu en ook niet alleen 7 jaar geleden, maar voordien en sindsdien.
En zodra het bedrijfseconomisch mogelijk is om het tarief te verlagen, dan kan ik U de verzekering geven, dat dit Bestuurscollege er daar geen dag mee zal wachten om met een dergelijk voorstel te komen, zoals reeds eerder geschiedde.

De heer Finck heeft gevraagd, indien het voorstel van de heer Werleman en anderen, eventueel wordt aangenomen, of ik dan gelijk mijn collega in Curacao dit voorstel zal voordragen voor schorsing, danwel voor vernietiging bij de Gouverneur.
Ik wil daarop als volgt antwoorden dat het primair niet in mijn bedoeling ligt om een dergelijk voorstel, indien het aangenomen mocht worden voor te dragen voor schorsing of vernietiging. Ik ben dus vooralsnog dat niet van plan om reden, dat ik van de Eilandsraad van Aruba aanneem, dat zij het verantwoordelijkheidsgevoel bezitten, ten opzichte van de gemeenschap dat wanneer zij met maatregelen komen die geld kosten, dat zij dan ook met maatregelen komen om deze kosten te dekken. Mijn ervaring is geweest dat de Raad van Aruba steeds een verstandig beleid heeft gevoerd.
Aruba kan er trots op zijn, dat we in de loop der jaren een verstandig financieel beleid hebben gevoerd met een sluitende begroting. Op grond van deze ervaring kan ik mij niet indenken, dat deze Raad thans tot een dergelijke onverstandig beleid zal overgaan en daarom overweeg ik niet om een motie als dergelijke voor te stellen voor schorsing of vernietiging. Ik vertrouw er namelijk op, dat indien die motie wordt aangenomen, dat dan dezelfde voorstellen ook komen met een voorstel om de kosten hiervan te dekken. Ik wil daarbij op wijzen, dat men wel een heleboel ideeën naar voren gebracht heeft op grond waarvan bezuiniging zal kunnen plaatsvinden
Ideeën, voor een deel uitvoerbaar en voor een deel onuitvoerbaar, maar het zijn geen concrete voorstellen. Er zijn geen cijfers genoemd.
Er bestaat geen enkele zekerheid dat deze ideeën voor zover zij uitvoerbaar zijn, het bedrag zullen opbrengen dat men dit extra-exploitatieverlies gemoeid is. Daarom moet ik erop wijzen, dat het zeer onverstandig zou zijn om nu tot een tariefsverlaging over te gaan, die een extra exploitatie-verlies met zich meebrengt, waarvoor geen dekking is.

Señor Geerman a puntra na Papiamento si ta berdad cu ta exigencia di Holanda cu e projekto di awa mester ta rendabel. Mi por contesta Señor Geerman cu e projektonan cu nos por a realisa cu yudanza financiero y technico di Holanda a worde parti den dos grupo. E grupo rendabel y e grupo no-rendabel. Den e grupo no-rendabel ta cay por ehempel, vliegveld y haaf. Den e grupo rendabel ta cay por ehempel e planta di awa y e planta di elektricidad. E projektonan rendabel aki, berdaderamente Holanda a pone como condicion cu nan lo worde explota como projektonan rendabel. Es decir cu e projektonan aki mester worde explota door di nos di un manera cu nan ta cubri nan mes gasto. Esey kier meen cu te hasta si tin medidanan riba begroting por ehempel, hisamento di belasting pa cubri e consequencianan di e proposicionnan aki, anto ainda esey no ta acceptabel, pasobra e idea di Holanda ta cu e projekto mes mester ta rendabel. Maske cu nos saca e placa ey for di den hoofdbegroting of nos hisa e belasting pa cubri e perdida ey, esey no lo ta acceptabel.
Señor Dominico Guzman tambe, segun mi, a papia na Papiamento y a expresa cu loke nos a menciona di e necesidadnan social den tweede fase cu Sr. Croes ta considera esey un asunto masha urgente. Manera mi a splica caba ora mi a contesta Señor Werleman na Holandes cu nos ta weita esey mescos. Di parti di Bestuurscollege nos ta weita e necesidad ey tambe como un asunto masha masha urgente y nos ta haciendo tur loke nos por pa bin cu e yudanza aki tan pronto posibel. Mi kier a duna e seguridad cu e yudanza cu nos tin planea, cu Bestuurscollege tin planea, e yudanza cu nos tin den e tweede fase, por locual ya caba nos tin e toezegging for di boca di Minister-Presidente Cals cu nos lo haya e yudanza ey pronto cu e yudanza aki lo ta un yudanza adecuado, eficiente y mas completo cu e rebaha di awa.
Senor Max Croes a menciona den e segundo ronde, segun mi el a papia na Holandes.

De heer Geerman vroeg of het waar is, dat het de eis is van Nederland, dat het waterprojekt rendabel moet zijn. Ik kan de heer Geerman antwoorden, dat de projekten, die wij hebben kunnen verwezenlijken met de financiele en technische hulp van Nederland verdeeld zijn in twee groepen. De rendabele groep en de onrendabele groep. Onder groep "onrendabel" vallen bijvoorbeeld het vliegveld en de haven. Onder de groep "rendabel"vallen onder ander de waterfabriek en de elektriciteitsfabriek. Aan deze rendabele projekten heeft Nederland inderdaad de voorwaarde verbonden, dat zij geexploiteerd moeten worden als rendabele projekten. Dat betekent dus, dat deze projekten door ons zodanig moeten worden geexploiteerd dat zij de eigen kosten dekken. Dat houdt dus in, dat zelfs wanneer er middelen op de begroting zouden staan, zoals bijvoorbeeld belastingverhoging om de gevolgen te dekken van deze voorstellen, dan nog zal dat niet aanneembaar zijn, want het is de bedoeling van Nederland, dat deze projekten zelf rendabel moeten zijn. Zelfs wanneer wij het geld zullen betrekken uit de hoofdbegroting of wanneer wij belasting zouden verhogen om dat verlies te dekken, dan zou dat niet aanvaardbaar zijn.
De heer Dominico Guzman heeft volgens mij gesproken in het Papiaments en zei onder andere, dat hij hetgeen wij gesteld hebben over de sociale behoeften in de tweede fase als een zeer urgente zaak beschouwt.
Zoals ik reeds heb uitgelegd toen ik de heer Werleman antwoordde in het Nederlands, dat wij dit ook zo zien. Van de zijde van het Bestuurscollege zien wij die behoefte ook als iets zeer dringends en wij doen al het mogelijke om zo spoedig mogelijk met deze hulp te komen.
Ik wil hem de verzekering geven, dat de hulp die het Bestuurscollege gepland heeft, dus de hulp, die wij in de tweede fase hebben, daar hebben wij reeds de toezegging gekregen, bij monde van Minister-President Cals, dat wij die hulp spoedig zullen krijgen en dat deze hulp een degelijker efficienter en meer afdoende hulp zal zijn, dan het verlagen van de waterprijs.

De heer Max Croes heeft volgens mij in de tweede ronde in het Nederlands gesproken.
Ik zal hem in het Nederlands antwoorden.
De heer Max Croes zei: dat hij in de eerste ronde al gesteld heeft waarom men het eventuele tekort bij de waterfabriek niet dekt door hogere elektriciteitstarieven. U heeft het twee keer naar voren gebracht, dat het verlies te drukken is bij de waterfabriek door de elektriciteitstarieven hoger te stellen aan de industrieën en de Elmar. Ik wil daarop als volgt antwoorden. Een van de consequenties van het eventueel doordrijven van dit voorstel van lagere watertarieven zou ook kunnen zijn, dat wij de elektriciteitstarieven inderdaad moeten verhogen, omdat het geheel, het Water & Energie Bedrijf een bedrijf is en rendabel moet zijn. Ik moet echter waarschuwen, dat hogere elektriciteitstarieven voor die industrieën het minder attractief zal maken voor nieuwe vestigingen. Het tarief dat nu geboden is geworden aan een van de industrieën, die overweegt zich op Aruba te gaan vestigen, zou moeten worden verhoogd. En ik kan U de verzekering geven, dat deze verhoging met zich mee zal brengen, dat deze industrie niet meer geinteresseerd zal zijn, omdat juist de elektriciteitskosten in het produktie-bedrijf in dit geval de belangrijkste kostenfactor is. Dus ik geloof niet, dat dit in het belang zal zijn van Aruba.
De heer Werleman had gevraagd, wat de prijs was voor de elektriciteit, die wij leveren aan de Elmar. Deze prijs is 2,2 Antilliaanse cent per kilowatt-uur.
En hiermede zijn wij gekomen aan het einde van de tweede ronde.

Thans gaan wij over tot de behandeling van de diverse voorstellen.
Het eerste voorstel ingediend door de raadsleden Werleman, Figaroa en Croes wordt ondersteund door deze drie leden.
Mag ik nog vragen of de heren hun voorstel wensen te handhaven?

DE HEER A.WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik wens hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Dan is er op het voorstel van de heren Werleman, Figaroa en Croes een amendement ingediend door de heer Max Croes, die dan eventueel het eerst tot stemming zal moeten komen. Wenst de heer Max Croes zijn voorstel te handhaven?

DE HEER M.CROES: Met de nodige veranderingen en indien noodzakelijk, Mijnheer de Voorzitter. Het voorstel hoort bij een ander voorstel. Het is eigenlijk een aanwijziging aan het Bestuurscollege waar de middelen gevonden zouden kunnen worden.

DE VOORZITTER: Dan zullen wij Uw voorstel niet als een wijziging zien. Thans gaan wij over tot hoofdelijke stemming ten aanzien van het eerste voorstel, dat ingediend is door de heer Werleman, Figaroa en Max Croes en dat hierop neerkomt, dat de abonnementsgelden voor het vastrecht worden verlaagd voor de klasse 1 tot f.2,-- corresponderende met 3 m3 met een meerverbruikprijs van f.1,20 per m3; klasse 2 f.4,-- per maand corresponderende met 5 m3, klasse 3 f.8,-- vastrecht, corresponderende met 7 m3, klasse 4, f.10,-- ten opzichte van 8 m3 en klasse 5 f.13,-- corresponderende met 10 m3. Het meerverbruik van al deze gevallen zijnde f.1,20 per m3. Onder d) wordt dan gelezen voor klasse 1 en 2 wordt het zonder bijbetaling toegestaan verbruik hoger gesteld wanneer het aantal inwonende eigen kinderen beneden de 15-jarige leeftijd 5 of meer bedraagt. Boven het vastrecht wordt zonder bijbetaling een extra verbruik toegestaan van 2 m3 bij 5 of 7 kinderen en 3 m3 bij 8 of meer kinderen. Deze wijzigingen zijn in werking met ingang van de dag van aanvang van de rekeningsperiode over de maand september. 1966.

DE HEER L.V.BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, mag ik mijn stem motiveren; liefst in het Papiaments.

DE VOORZITTER: Wilt U het wel een beetje kort maken, Mijnheer Britten. U hebt al uitvoerig gesproken in de tweede ronde.

DE HEER L.V.BRITTEN: Señor Presidente, e motibo cu mi ta vota contra awor ta demostra pa su mes cu e proposicion aki politicamente a bin aki den y a hunga un rol di mala fé. Ora bo ta duna un uiteenzetting aki riba pa laga e asunto aki bin na estudio, facilmente e por bin na estudio. Pero e no a worde accepta pa vota contra y despues haci un propaganda politico aki den. Ik stem tegen.

(Vertaling)

Mijnheer de Voorzitter, het feit, dat ik nu tegenstem, bewijst op zichzelf al dat dit voorstel uit politiek oogpunt hierin gebracht is en dat het een rol speelt van te kwadertrouw. Wanneer U een uiteenzetting geeft om deze zaak in studie te nemen, dan zal dat makkelijk in studie genomen kunnen worden. Maar het is niet te aanvaarden om hier tegen te stemmen en daarna politieke propaganda hier te maken. Ik stem tegen.

DE HEER J.GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, mag ik mijn stem motiveren? En coneccion cu Holanda a pone pa fiamento di capital pa extencion di e planta di awa y electricidad cu mester ta rendabel no ta laga ningun otro alternativa sino cu mi mester stem tegen.

(Vertaling)

Het feit, dat Nederland de voorwaarde gesteld heeft, dat teneinde een lening te krijgen voor de uitbreiding van de water- en elektriciteitsfabriek, dit rendabel moet zijn, laat mij geen andere keus dan tegen te stemmen.

Het voorstel wordt verworpen met 14 stemmen tegen en 5 stemmen vóór.

Vóór stemden de leden: L.Croes, D.Flemming, A.I.W.Wijngaarde, L.V. Britten, J.U.Maduro, J.Erasmus, M. de Cuba, J.Geerman, D.Tromp. I.S. de Cuba, L.A.I.Chance, F.V.Lacle, E.R.Finck en A.Falconi.

Tegen stemden de leden; F.D.Figaroa, M.Croes, W.C.Anslijn, D.G.Croes en A.Werleman.

Thans is aan de orde het tweede voorstel van de heren Werleman, Figaroa en Croes. Ondergetekenden vragen de Raad het Bestuurscollege op te dragen een verdere studie te maken van de mogelijkheden van verlaging van het watertarief voor de bevolking tot f.1,-- per m3, ingaande 1 januari 1967.

DE HEER E.R.FINCK: Mijnheer de Voorzitter, ik zou de heer Max Croes willen vragen of hij met mij eens is om het voorstel zodanig te stellen zonder dat er een bedrag wordt genoemd.

DE VOORZITTER: Bedoelt U hetzelfde voorstel maar dan zonder het tarief te noemen.

DE HEER M.CROES: Mijnheer de Voorzitter, ik ben niet de enige indiener van dit voorstel. Ik zal rekening moeten houden met de andere indieners. Na de overige indieners hierover te hebben geraadpleegd heb ik geen bezwaar, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Wenst iemand nog hoofdelijke stemming? Als alle frakties voor zijn, dan zou dit voorstel gewijzigd worden. Het komt dan te luiden: Ondergetekenden vragen de Raad het Bestuurscollege op te dragen een verdere studie te maken van de mogelijkheid tot verlaging van het watertarief voor de bevolking ingaande 1 januari 1967, zonder vermelding van het tarief.

Het voorstel wordt aangenomen zonder hoofdelijke stemming.

DE VOORZITTER: Dan was er nog een voorstel van de heer Anslijn maar het werd niet ondersteund en ook niet schriftelijk ingediend. Ik heb begrepen, dat wij het voorstel hebben laten vallen ten gunste van het voorstel van de heer Werleman en anderen. Ik neem hierbij aan dat het voorstel ingediend door de heren Finck, de Cuba en Geerman hiermee kan valen, omdat het eigenlijk nu opgenomen is geworden in het gewijzigde voorstel van de heer Werleman en anderen en het komt op hetzelfde neer. Dus ik had gedacht dit voorstel niet in stemming te brengen.
Er is een amendement ingediend op het voorstel van de heer Werleman dat is aangenomen en daarmee is dat voorstel praktisch gelijk met Uw voorstel. Persoonlijk zie ik het nut niet van in om Uw voorstel nu ook aan de orde te stellen, tenzij U daarop staat. Het komt op hetzelfde neer.

DE HEER M.CROES: Mijnheer de Voorzitter, is dat het einde van de tweede ronde?

DE VOORZITTER: Ja, Mijnheer Croes.

DE HEER E.R.FINCK: Het is al behandeld.

DE VOORZITTER: Het is al behandeld, maar ik vraag U of U het voorstel wil handhaven.

DE HEER E.R.FINCK: Nee, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: Dat had ik ook gedacht.

Thans zijn wij gekomen aan het einde van deze agenda. Ik dank U allen, ook de adviseurs, en sluit hiermede de vergadering.

De Voorzitter sluit de openbare vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van . . . .

De Gezaghebber,

De Sekretaris,